

Reactiedocument

Onderzoek grootschalige duurzame energieproductie

Datum: 25-11-2021

Reactiedocument

Onderzoek grootschalige duurzame energieproductie

Auteur:
Eenheid: Ruimtelijke Ontwikkeling
Datum: 25-11-2021

Inhoudsopgave

INLEIDING	4
LEESWIJZER	4
HOOFDSTUK 1 BESPREKINGSVERSLAGEN BELANGENGROEPEN	5
BESPREKINGSVERSLAG DORPEN VAN MORGEN	5
BESPREKINGSVERSLAG PLAATSELIJK BELANG ANKUM	7
BESPREKINGSVERSLAG BELANGENVERENIGING NIEUWLEUSEN BUITENGEBIED WEST.....	8
HOOFDSTUK 2 WEBINARS	11
BEWONERSBIJEENKOMST 14 SEPTEMBER 2021	11
INFORMATIEBIJEENKOMST 5 OKTOBER 2021	12
HOOFDSTUK 3 REACTIES OP CONCEPT ONDERZOEKSRAPPORT	14
SAMENVATTING TOELICHTING OP REACTIES	14
REACTIES PER MAIL	17

Inleiding

Bij het afbakenen van zoekgebieden is participatie van groot belang. Het vaststellen van de zoekgebieden concentreert de aandacht op die gebieden die in potentie geschikt zijn voor grootschalige energie opwek. Om die reden is meedenken over het afbakenen van gebieden vanuit de bevolking van groot belang.

De participatie is op verschillende manieren vormgegeven. Bij aanvang van het onderzoek is gesproken met Dorpen van Morgen, Plaatselijk Belang Ankum en met Bewonersvereniging Nieuwleusen Buitengebied West. Vertegenwoordigers van deze vereniging en belangengroepen zijn uitgenodigd om vooraf aandachtspunten en informatie mee te geven voor het onderzoek. Daarnaast zijn er twee webinars geweest waar iedereen aan kon deelnemen. Tijdens de informatiebijeenkomst op 14 september 2021 werden de tussentijdse resultaten van het onderzoek besproken. Op 5 oktober 2021 werd vervolgens het concept rapport gepresenteerd. Het concept rapport heeft gedurende twee weken ter inzage gelegen, zowel digitaal als op het gemeentehuis, samen met het communicatie- en participatieplan en de concept uitsluitgebieden.

Alle gespreksverslagen en de ingekomen reacties zijn gebundeld in dit document.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 zijn de verslagen te vinden van de gesprekken met Dorpen van Morgen, Plaatselijk Belang Ankum en Bewonersvereniging Nieuwleusen Buitengebied West. Hoofdstuk 2 bevat de verslagen van de twee gehouden webinars. De reacties die tijdens de periode van ter inzage legging zijn binnengekomen (per mail of telefonisch) zijn in hoofdstuk 3 verzameld.

Hoofdstuk 1 Besprekingsverslagen belangengroepen

Besprekingsverslag Dorpen van Morgen

Plaats en datum bespreking: 3 augustus 2021 19:00-21:00; teams

1.1 Opening

Peter heet iedereen welkom en licht het doel en de opzet van de bijeenkomst toe.

Vraag vanuit Dorpen van Morgen: Wat is nu precies de rol van Dorpen van Morgen? Dorpen van Morgen wenst zich niet uit te spreken over welke locatie het meest geschikt is voor de grootschalige opwek van duurzame energie. Dat is aan de gemeenteraad. Dorpen van Morgen is geen vertegenwoordiging van alle bewoners en kan dus ook niet voor alle bewoners spreken.

1.2 Pluspunten op het gebied van ruimte en beleving in Dalfsen

Diversiteit in verschillende landschappen: verschillende gebieden met specifieke eigenschappen. Ten zuiden van de Vecht meer kleinschalig, ten noorden meer grootschalig, bosrijke zone met landgoederen en de rivier er doorheen.

Natuurlijke overgangen tussen bebouwde kom en buitengebied.

Heel Dalfsen is een mooie maar ook kwetsbare omgeving. Het is een mooie groene gemeente, ook de open gebieden die niet zijn uitgesloten. Deze gebieden zijn misschien extra kwetsbaar; dan zie je juist van verre de grootschalige energie opwek.

Grootschalige energie opwek moet bijdragen aan het versterken van het kwetsbare landschap. Dat kan met het versterken van de diversiteit (ook biodiversiteit) maar dat moet ook op een passende manier in de meer grootschalige open gebieden.

Grootschalige opwek duurzame energie moet versterkend werken in het landschap in plaats van ontwrichtend.

Landschappelijke inpassing in het open gebied is lastig gebleken. De provincie houdt graag vast aan het open landschap en wil dus geen verhullende beplanting om een zonnepark heen.

Anneke: Hierbij is zichtbaarheid voor partijen in de omgeving en zichtbaarheid vanaf openbare weg het sleutelelement. In een open landschap is afstand cruciaal, plus de hoogte van de panelen. Kan je voldoende afstand houden tot zichtpunten in de omgeving, dan is een (verhoogd gelegen) strook met ruig gras en/of riet ook een optie voor de inpassing. Zeker in combinatie met het vergroten van de biodiversiteit. Of je komt tot de conclusie een zonnepark in bepaalde open gebieden niet mogelijk is, als een van je eisen is dat het zonnepark niet zichtbaar mag zijn vanaf de openbare weg.

Bij de kwaliteit van het landschap gaat het niet alleen om wat je ziet, de beleving, maar ook om de biodiversiteit. Het gaat om het complete plaatje. Wat wij als duurzame dorpen belangrijk vinden hoeft niet per se overeen te komen met wat de provincie vindt.

1.3 Participatie en draagvlak

Hoe achterhaal je hoe de inwoners van Dalfsen er tegenaan kijken? Je spreekt nu met zes mensen maar niet met een vertegenwoordiging van heel Dalfsen.

Peter: Samen met de gemeente organiseren we 2 bijeenkomsten waarbij we mensen informeren over de plannen. Belangrijk daarbij is aan te geven op welke wijze bewoners worden betrokken (informeren en/of consulteren).

Waarom is er een negatief beeld bij energie opwek? Er lijkt veel minder bezwaar te zijn tegen het volbouwen van een weiland dan tegen het oprichten van een zonnepark. Hoe komt dat?

In de discussie over waar energie opwek moet komen speelt het NIMBY sentiment een belangrijke rol. Dus centraal in het participatieverhaal staat ook hoe mensen er van te doordringen dat deze opgave er ligt en dat we er invulling aan moeten geven.

Lokaal initiatief heeft een grotere kans van slagen dan externe initiatiefnemers.

Betrokkenheid burgers is een belangrijk punt. Maar gemeente moet toch echt zelf aangeven waar de initiatieven mogen komen.

Criteria kunnen bestaan uit: eigendom/lokaal initiatief; hoe profiteert Dalfsen als geheel van het initiatief/compensatie; betrekken burgers/participatie; landschappelijke inpassing/versterken landschappelijke kwaliteit.

Leg de link met de warmte transitie, het all-electric, mobiliteit en de opslag van energie. Daar is veel interesse voor. Duid de samenhang in het verhaal dat je aan de mensen vertelt.

Gemeenteraad moet beslissen waar het moet gebeuren. Bij participatie moet het gaan om de vraag hoe en wat. Niemand wil de windmolens in zijn gebied.

Hoe ga je om met eventuele initiatieven/wens tot initiatieven in de uitsluitgebieden? De bewoners goed informeren over de keuzes die hebben geleid tot de uitsluitgebieden. Waarom kan het hier wel en daar niet? Dat moet duidelijk worden uitgelegd en onderbouwd.

Als de provincie wil dat wij hier deze opgave aan energie opwek realiseren, moet de gemeente Dalfsen aangeven waar dat kan en moeten we met de bewoners bepalen hoe wij dat willen doen en op welke manier dat wordt ingepast. De gemeente kan dan vervolgens met de provincie het gesprek aangaan over de manier waarop de energie opwek wordt uitgevoerd en ingepast.

Participatie over hoe en wat? Hoe zien jullie dat?

Voorbeeld Nieuwleusen: Hoeveel windmolens, hoe groot. Plek in detail, opstelling. Zoekgebied is bepaald door gemeente.

Gemeente bepaalt waar, verhouding zon-wind, concentratie of spreiding (in relatie tot aansluiting infrastructuur)

Pas daarna participatie over hoe en wat in detail en wat te doen met de opbrengstverdeling.

Participatie wie tot op welk niveau? Direct betrokkenen uiteraard. Maar wie mag tot op welke hoogte meepraten als je verder af zit?

Criteria:

eigenaarschap streven naar 100%? Is dat haalbaar? Wel goed voor draagvlak. Wat gaat in het omgevingsfonds en wat niet. Hoe groot is de contour van eigenaars/ aandeel? Iedereen wil meedelen, maar ook mee investeren?

Is 100% lokaal eigenaarschap ook haalbaar in relatie tot tijdspad?

Het tijdspad is wel zo dat de komende 5 jaar er nog geen uitbreiding kan volgens Enexis. Dus kunnen we de komende 5 jaar benutten voor het maken van goede gedragen plannen.

Welke vorm van participatie?

Meebeslissen versus informeren. Horen en informeren is het minimum. Maar niet perse meebeslissen. Volledige participatie voor alle burgers is een vertragende factor. Maar zie ook tijdsopmerking hierboven.

Totdat besloten is waar de opwek komt, moet je als gemeente vooral informeren over waar je mee bezig bent. Niet de indruk wekken dat er nog verschillende opties zijn als er al besloten is waar het moet komen. Eerlijk en goed informeren is essentieel.

Technisch

De keuzes voor energie opwek hangen ook samen met de keuzemogelijkheden voor de warmtetransitie. De opgave die voorligt is bij het huidige gebruik. Als we straks allemaal elektrisch rijden en allemaal elektrisch verwarmen wat is dan de energie vraag en de opgave?

Hoe wordt de technische analyse meegenomen? Volgende aspecten worden meegenomen in de technische analyse conform plan van aanpak:

- Afstand tot verdeelstation
- Minimale omvang gebied
- Wens tot clustering en bundeling van initiatieven
- beperken van hinder en wettelijke richtlijnen mbt slagschaduw, externe veiligheid en geluid irt windmolens
- Afstand tot bebouwing

Vraag: Wat is het eindproduct? Weten we aan het eind van het jaar waar wat komt?

Op basis van de uitgangspunten en de uitsluitgebieden (raadsvoorstel 1294), integrale gebiedsanalyse, input van de participatie komen we tot de afbakening van zoekgebieden voor de opwek van grootschalige duurzame energie. Per zoekgebied worden kaders opgesteld voor de ontwikkeling van energieprojecten. Het advies is voorzien van een prioritering voor de zoekgebieden, zodat ook een doorkijk geboden wordt naar de middellange (2035) en lange (2050) termijn.

De keuze voor de exacte locatie(s) ligt bij de gemeenteraad.

Besprekingsverslag Plaatselijk Belang Ankum

Plaats en datum bespreking: 2 september 2021 20:00-21:00; teams

Ook xxxxx benadrukt dat Plaatselijk Belang Ankum in de eerste plaats zich sterk maakt voor eerlijke informatie voor haar leden en geen partij kiest in voor of tegen grootschalige energie opwek.

Ook plaatselijk belang Ankum ziet graag dat de gemeente Dalfsen duidelijkheid geeft over de locatie van het zoekgebied zodat mensen weten waar ze aan toe zijn. De mensen in en rond Ankum verwachten dat de energie opwek in de omgeving van Ankum en of Nieuwleusen zal landen, dus waarom wordt dat niet al concreet zo gezegd?

Anneke: met de uitgangspunten die de gemeente Dalfsen al heeft opgesteld lijkt wellicht maar 1 zoekgebied werkelijk in beeld te zijn. Vooral de wens tot clustering maakt dat automatisch de aandacht ligt op het gebied waar de windmolens nu al staan. Tegelijkertijd willen we ook eventuele mogelijkheden op andere locaties in de gemeente niet uit het oog verliezen en hebben we het ook over locaties voor grootschalige opwek van zonne-energie naast windenergie. Daarnaast is het belang de keuze voor de zoekgebieden goed te onderbouwen. Vandaar dat dit proces voor de mensen van Dalfsen misschien wat omslachtig lijkt, maar we menen dat dit nu wel nodig is om zorgvuldig te zijn.

xxxxxxx: De boeren in het buitengebied rond Ankum worden al benaderd. Overigens meer voor windenergie dan voor zon de laatste tijd. De boeren in dit gebied zijn trots en willen vooral blijven boeren. Ze willen geen energieboer zijn. Tegelijkertijd zijn er ook die welwillend zijn tegenover eventuele energie opwek, maar die conflicten met de buren vrezen. Ook in die impasse kan duidelijkheid over locatie en zoekgebied verlichting bieden.

Volgens xxxxxx is de sfeer in Ankum ook: Als het dan toch hier komt, hoe kunnen we het dan zo goed mogelijk doen? En daar denken mensen graag in mee, maar dan moeten ze wel weten waar ze aan toe zijn.

Plaatselijk Belang Ankum ziet de Belangenvereniging Nieuwleusen Buitengebied West daarbij als goed voorbeeld hoe de windmolens met de bewoners samen zijn gerealiseerd. Plaatselijk Belang Ankum heeft onder haar leden de vraag uitstaan wie hiervoor interesse heeft.

Vooral bij eigenaren die al benaderd zijn om mee te werken aan energie opwek is behoefte aan meer informatie over wat en hoe. Daarbij kan een externe partij die goed weet met dit proces om te gaan behulpzaam zijn.

Goed informeren, tijdig informeren en het vroegtijdig bespreken van compensatie en/of alternatieven met direct betrokkenen/ eigenaren is van groot belang. Daar is veel in te winnen.

xxxxxx geeft aan dat het zinvol kan zijn om op de bewonersavond van september te vermelden dat deze gesprekken met Dorpen van Morgen en belangen verenigingen hebben plaatsgevonden, zodat mensen met vragen zich ook makkelijker bij hen kunnen melden.

Plaatselijk Belang Ankum brengt volgende week weer haar nieuwsbrief uit en neemt de uitnodiging voor de bewonersavond daar graag in op.

Besprekingsverslag Belangenvereniging Nieuwleusen Buitengebied West

Plaats en datum bespreking: 8 september 2021 19:30-20:30; teams

Bij het overleg van augustus met Dorpen van Morgen van 3 augustus kon niet iedereen aanwezig zijn. Belangenvereniging Nieuwleusen Buitengebied West (BNBW) was per ongeluk niet uitgenodigd voor dit overleg. Waarvoor mijn excuses. Vandaar dat dit gesprek met BNBW. Donderdag 2 september heeft ook een aanvullend 1 op 1 gesprek plaats gevonden met xxxxxxx van Plaatselijk Belang Ankum.

De gesprekken die al hebben plaatsgevonden zijn kort toegelicht.

xxxxxx licht de focus van BNBW toe. Waar Nieuwleusen Synergie zich meer richt op duurzaamheid en de kern Nieuwleusen, richt BNBW zich duidelijk op het (westelijke) buitengebied bij Nieuwleusen. Daarnaast ligt de focus van BNBW duidelijk veel breder dan alleen energie. Wij zetten ons in voor leefbaarheid in de brede zin van het woord. De energieopgave is daar een onderdeel van.

BNBW ziet als belangrijkste kwaliteiten van buitengebied Nieuwleusen West (en Dalfsen):

- Het open buitengebied

- Nabuurschap
- Rust en ruimte
- Weidevogels
- Ver zicht
- Elkaar kunnen vinden

BNBW vindt dat de discussie in de eerste plaats moet gaan om of de uitvoering van de energieopgave opnieuw in dit gebied moet landen. Simpel samengevat: de energieopgave voor Overijssel is ongeveer gelijk aan 26 windmolens. Van deze 26 staan er nu 13 in het gebied rond Nieuwleusen. Hoeveel meer kan dit gebied aan? En moet daar dan ook nog grootschalig zon bij? Het gevoel overheerst dat Nieuwleusen wel een buiten proportioneel groot deel van de lasten ervaart voor de energieopgave van heel Overijssel.

Er staan nu 13 windturbines in het gebied van Nieuwleusen west: 8 windturbines op de grens Dalfsen-Zwolle plus 2 nieuwe turbines van Dalfsen en 3 turbines in Staphorst.

Zowel door de gemeente Dalfsen als door de provincie is aangegeven dat concentratie de voorkeur heeft, maar wanneer is het genoeg? Als je verder kijkt dan de opgave tot 2030 wat gebeurt er dan? Hoeveel komt er dan nog op het buitengebied van Nieuwleusen af? En wat blijft er dan nog over van de waarde van dit gebied?

Misschien moet die extra windturbine maar elders in Dalfsen, of helemaal niet in Dalfsen.

Nu al merkt het buitengebied van Nieuwleusen de negatieve aspecten van energie-opwek. En dat is niet alleen hinder in de vorm van geluid of schaduw. Maar ook waardevermindering van woningen.

Als er dan toch een windturbine bijkomt ergens in Dalfsen dan is volgens BNBW belangrijk dat:

- Participatie zo vroeg mogelijk wordt opgestart.
- Behoud van een aantrekkelijke woonomgeving hoog op de agenda staat en dat gaat verder dan het beperken van eventuele hinder gekoppeld aan duurzame opwek energie
- Er zo snel mogelijk duidelijkheid is over de verdeling van de lusten en de lasten
- Veel grondeigenaren in het gebied zijn al benaderd door externe partijen. Wij vinden het belangrijk dat de regie duidelijk bij de gemeente en de directe omgeving blijft. Om te zorgen dat participatie in de locatiekeuze vanuit de omgeving ook echt zinvol en steekhoudend is. En niet gereduceerd wordt tot alleen achteraf meepraten over wat beplanting.
- Ons advies: heb je het zoekgebied bepaald, zet het dan planologisch op slot zodat je als gemeente en omgeving eerst samen een plan kan maken waarna eventuele marktpartners kunnen worden uitgenodigd om mee te doen.
- Er breder wordt gekeken dan alleen naar de energieopgave. Zie de energieopgave als onderdeel van een integrale gebiedsvisie. Daarbij staat de leefbaarheid van het gebied centraal. Voor Nieuwleusen Buitengebied West moet je bij die integrale gebiedsvisie ook kijken naar andere ontwikkelingen zoals:
- Eventueel nieuw bedrijven terrein in de regio

- Relatie agrarische ontwikkeling (stoppende boeren, megastallen, innovaties)
- Verkeersopgave
- Wateropgave
- Weidevogels
- Ontwikkelingen over de grens in Zwolle en Staphorst

Participatie is cruciaal,

De bewoners van het zoekgebied moeten vanaf het begin bij het proces betrokken zijn, maar je mag niet van de bewoners verwachten dat zij zelf gaan verzinnen wat ze willen.

Want de bewoners zien hier het liefste geen nieuwe windmolens bijkomen.

BNBW vinden de volgende onderdelen belangrijk bij de participatie:

- Een gemeentelijk energiebedrijf dat professioneel is opgezet.
- Een bereikbare en communicatieve gemeente als gesprekspartner
- Een vervolgstap met ontwerpateliers om de opgave concreet te maken samen met de omwonenden
- Meedenken en meepraten over de besteding van de opbrengsten; terug laten vloeien naar het gebied, gekoppeld aan de integrale gebiedsopgave.

Belangrijkste advies van BNBW blijft: vergeet niet uit te zoomen. Kijk niet alleen naar een stukje Dalfsen, maar kijk naar Dalfsen in haar bredere verband, dus ook naar Zwolle, Staphorst, Raalte en Ommen. Want het is een regionale opgave die nu te eenzijdig in het gebied rond Nieuwleusen lijkt te landen.

BNBW vraagt zich af of het zinvol is om de energieopgave als gemeente ook breder op te pakken en duidelijk de koppeling te maken tussen de duurzaamheidshoek en het ruimtelijk domein. Nu lijkt het nog alsof die domeinen niet altijd samen optrekken.

Hoofdstuk 2 Webinars

Bewonersbijeenkomst 14 september 2021

Er zijn ongeveer 30 personen die meedoen aan de webinar. De algemene indruk is dat de deelnemers positief kritisch zijn over het onderzoek. Er worden gedurende de webinar veel vragen gesteld.

Het onderstaande verslag is gebaseerd op de reacties van deelnemers uit de teams-chat.

Proces

Er worden zorgen geuit over de planning van het onderzoek en de besluitvorming over de zoekgebieden. Er wordt aangegeven dat dit te snel gaat en dat het teveel is gericht op de vaststelling door de gemeenteraad in december 2021. De inzagetermijn van twee weken die nog volgt lijkt onvoldoende te zijn. Er worden ook zorgen geuit over projectontwikkelaars die mogelijk snel gaan inhaken op de zoekgebieden.

Spreiding / clustering

Er wordt een duidelijk signaal afgegeven door inwoners van Nieuwleusen buitengebied west, dat meer grootschalige energie opwek in hun omgeving niet wenselijk is. 'Nieuwleusen mag nu ontlast worden, genoeg is genoeg in dit gebied.' En: 'Heel veel pijn op 1 gebied met een aanzienlijke waardedaling van de woningen, los van verlies aan woongenot, zichtwaarde etc. De compensatie aan bewoners in het gebied is geen dekking van de totale schade aan bewoners.' Men onderschrijft een aanvullend criterium van 'spreiding van de pijn' in plaats van clustering op één plek.

Natuur

Er wordt gevraagd of er rekening wordt gehouden met biodiversiteit in samenhang met de aangrenzende gebieden. Bijvoorbeeld de vogelbroedgebieden, oude eendenkooien, de reeën en hazen in het gebied. De impact of de fauna wordt door een aantal deelnemers meegegeven als criterium.

Landschapontwikkeling

Moet 'weids platteland' weids blijven, of mag er ook meer beplanting in? Dit landschap is bedacht in de ruilverkavelingen van '20 en '50 vorige eeuw. Wil je daarop voortborduren of kun je er ook weer wat nieuws van maken? Meer beplanting, biodiversiteit en groen zou mooi zijn in het weids platteland. Ga niet alleen uit van het bestaande landschap, maar kijk met een integrale opgave ook of er een nieuw landschap ontwikkeld kan worden. Windmolens zijn overheersend en daarom moeilijk in te passen ('zichtlijnen vanuit de ontginningslijnen doen er niet meer toe'), maar je kunt wel aandacht hebben voor landschapontwikkeling onder de windmolens. En zonneparken geven kansen voor meervoudig ruimtegebruik. Ga dus voor een integrale benadering: er speelt in het landelijk gebied meer dan de energieopgave. Zoek bijvoorbeeld combinatie met (groene) geluidswallen en zonneparken, hier ligt zeker rond de A28 een kans om leefbaarheid te verbeteren en geluidsoverlast te verlagen. Ook wordt het idee aangedragen om ruimhartiger te zijn in de zoekgebieden, dus iets meer toestaan zoals rood-voor-rood mogelijkheden, een tweede woning op het erf of een andere invulling van percelen (bijv. recreatief).

Zon op dak

Tijdens de webinar wordt ook gevraagd naar de kansen voor zon op dak in plaats van zonnepanelen. 'Waarom worden nieuwbouwwoningen niet standaard voorzien van een "zon" dak? Wat nu 9 van de 10 keer gebeurt is dat er 1 of 2 pv panelen worden geplaatst zodat de juiste EPC norm voor de woning wordt behaald. Gemiste kans.' Een aandachtspunt wordt gegeven: 'Zon op dak op bedrijventerreinen vraagt wel actieve aandacht binnen bouwvergunningen zodat deze alleen verleent worden wanneer daken hier ook de draagkracht voor hebben. Betekent over het algemeen hogere kosten voor de ondernemer.'

Lokaal eigendom

Ook het lokaal eigendom bij grootschalige energie opwek komt aan de orde. Hier wordt voorgesteld om voor 100% lokaal eigendom te gaan. Meerdere deelnemers onderschrijven dit.

Afsluiting

De leiding wordt bedankt voor het organiseren van de bijeenkomst. Het wordt ervaren als een nuttige bijeenkomst. Er zijn veel kritische en constructieve geluiden gegeven door de inwoners. Men spreekt de hoop uit dat de input serieus wordt meegenomen en dat er een goed vervolg komt.

Informatiebijeenkomst 5 oktober 2021

Aan de call nemen zo'n 30 personen deel, waarvan ongeveer 10 niet hebben deelgenomen aan de eerdere bijeenkomst in september. Een aantal mensen is verhinderd en heeft aangegeven de opname achteraf te gaan luisteren. De bijeenkomst is onderverdeeld in vier blokken: opgave en aanpak, de criteria voor de zoekgebieden, mogelijke scenario's en het participatie- en communicatieplan voor initiatiefnemers. Zie ook bijgevoegde powerpoint.

In z'n algemeenheid kan geconcludeerd worden dat de deelnemers zeer betrokken zijn bij het onderwerp, de gepresenteerde criteria voor zoekgebieden onderschrijven en met name benieuwd zijn hoe door de gemeenteraad de criteria worden gewogen ten opzichte van elkaar. Zorgen worden geuit over het snelle planproces en de borging van een integrale benadering en participatiemogelijkheden bij de uitwerking.

Opgave en aanpak

Enkele toelichtende vragen worden gesteld over de opgave uit de RES en de bepaling van de uitsluitgebieden. Aangegeven wordt dat een aantal deelnemers het traject om te komen tot de zoekgebieden kort vindt en dat onvoldoende ruimte is voor inbreng door bewoners.. Hierbij is het goed te realiseren dat het nu gaat om de zoekgebieden. Het gaat niet om concrete uitwerking en initiatieven. Dat vindt plaats in een vervolg. In het vervolg is expliciet aandacht voor participatie. Zie ook het participatie- en communicatieplan. Gevraagd wordt naar de rol van Dorpen van Morgen bij de bepaling van de zoekgebieden: deze hebben hier nadrukkelijk geen uitspraken over gedaan. Wel is met hen en andere bewonersorganisaties een verkennend (groeps)interview gehouden.

Analyse criteria

De gepresenteerde criteria worden onderschreven. Er worden als criterium gezondheid/leefbaarheid gemist: dit zijn belangrijke onderwerpen, maar zijn niet onderscheidend in de bepaling van een zoekgebied. Overigens kan de kaart met de dichtheid van bewoning ook vanuit deze invalshoek worden geïnterpreteerd. Aangegeven wordt, dat het bepalend is hoe om wordt gegaan met de criteria: hoe belangrijk is economische haalbaarheid bijvoorbeeld? De suggestie wordt gedaan dat wind en

besloten landschap en bos samen kan gaan. Sweco geeft aan dat het landschap in Dalfsen niet dusdanig is om wind in besloten gebied te plaatsen en bos is onderdeel van de uitsluitgebieden.

Twee mogelijke scenario's

De twee mogelijke scenario's worden herkend. De vraag wordt gesteld of je in beide scenario's de opgave tot 2050 kwijt kunt. Dit wordt nog verder ter illustratie gevisualiseerd. De kaartbeelden van de resultaten van de enquête onder bewoners zijn op dezelfde wijze gevisualiseerd als de scenario's. Deze kunnen met elkaar vergeleken worden. Nadrukkelijk zijn de resultaten niet gebruikt voor het bepalen van de criteria, maar de kaartbeelden kunnen door de raad geraadpleegd worden om tot een keuze te komen.

De keuze voor een van beide scenario's of mogelijk andere scenario's is een politieke keuze. Het is een politieke keuze om aan te geven waar je waarde aan hecht. In de studie van Sweco wordt over de wenselijkheid van één van beide scenario's geen uitspraken gedaan. Deelnemers geven aan dat de bepaling van de zoekgebieden in samenhang met de buurgemeenten moet worden gedaan. De gemeente heeft hierover frequent overleg, in het onderzoek zijn de beleidsplannen van omliggende gemeenten meegenomen..

Participatie- en communicatieplan

Omwille van de tijd is hier slechts kort op ingegaan. Zorgen worden geuit over de integrale benadering: die moet niet pas bij initiatieven plaatsvinden. Voorgesteld wordt om voorafgaand aan de initiatieven een integraal gebiedsplan te maken voor het gekozen zoekgebied, waarbij participatie door de betrokken bewoners essentieel is. De gemeente heeft hier een verantwoordelijkheid in. Op basis van dit gebiedsplan kunnen dan initiatieven worden gestart. Gevraagd wordt om het begrip lokaal eigendom nader te definiëren.

Hoofdstuk 3 Reacties op concept onderzoeksrapport

Het concept rapport heeft gedurende twee weken ter inzage gelegen, zowel digitaal als op het gemeentehuis, samen met het communicatie- en participatieplan en de concept uitsluitgebieden. Gedurende deze periode zijn er reacties binnengekomen, zowel per mail als telefonisch. De reacties zijn in dit hoofdstuk toegevoegd.

Alle inzenders werden bedankt voor het geven van een reactie. Zij hebben antwoord gekregen op eventuele vragen. Aan hen is aangegeven dat de reacties worden meegenomen in het advies en (anoniem) gepresenteerd aan de gemeenteraad via dit document.

Samenvatting toelichting op reacties

Van de meest gestelde vragen en gedeelde opinies is een gezamenlijke reactie uitgewerkt en hieronder toegevoegd. Deze samenvatting wordt ook gepubliceerd op www.dalfsen.nl.

Stimuleren meer zonnedaken

Zonnedaken hebben de voorkeur en de gemeente zal dit stimuleren en faciliteren. Daarbij wordt ook gekeken naar zonendaken boven parkeerplaatsen, braakliggende terreinen en stortplaatsen. In het kaderdocument zijn de belangrijkste acties beschreven.

Netwerkproblemen

Op dit moment zijn er diverse capaciteitsproblemen op het landelijke, regionale en lokale netwerk. De netwerkbedrijven werken samen met de gemeenten hard aan verbeteringen. Het belangrijkste advies is om grootschalige opwek van duurzame energie zo dicht mogelijk bij de bestaande hoofdinfrastructuur te realiseren en niet teveel te verspreiden. Voor technische details over het netwerk en manier van aansluiten van zonnedaken, zonneparken en windmolens wordt verwezen naar het netwerkdocument van de RES West Overijssel.

Technische voorwaarden windmolens en zonneparken

Voor windmolens en zonneparken zijn diverse technische voorwaarden en regels om de veiligheid te garanderen en overlast te beperken. Diverse afstandsregels zijn bijvoorbeeld wettelijk vastgelegd. Deze regels zijn ook onderhevig aan wijzigingen door nieuwe inzichten ten aanzien van bijvoorbeeld gezondheidsrisico's. Deze voorwaarden zijn niet uitgebreid opgenomen of nader uitgewerkt in het kaderdocument. Wel zijn de belangrijkste algemene regels beschreven. Bij de toekomstige uitwerking van een energieplan zijn de landelijke regels uiteraard van toepassing.

Landschappelijke inpassing

Zonneparken en windmolens hebben impact op het landschap en leefomgeving. Om deze zorgvuldig in te passen zijn diverse richtlijnen en handreikingen opgesteld door specialisten. In het kaderdocument is opgenomen dat deze richtlijnen en handreikingen gevolgd moeten worden. Per plan wordt dit uitvoering beoordeeld.

Ook in de RES is afgesproken dat vanuit landschappelijk en maatschappelijk oogpunt gestreefd wordt naar clustering van energieplannen om teveel verstoring c.q. verrommeling te voorkomen.

In het algemeen is de landschappelijke wens om met de locatie van windmolens rekening te houden met bestaande lijnen in het landschap zoals een spoorlijn, hoogspanningsstations of een drukke weg. Natuurlijk moet daarbij wel rekening worden gehouden met de veiligheidscontouren. Een windmolen mag bijvoorbeeld niet pal naast een spoorlijn worden gebouwd maar wel in de buurt. De huidige windmolens zijn een voorbeeld van een landschappelijke binding tussen een spoorlijn en een lijnopstelling van windmolens parallel aan het spoor.

De gemeente Zwolle, Dalfsen, Staphorst en Zwartewaterland werken samen om landschappelijke en maatschappelijke samenhang tussen verschillende energieprojecten te bevorderen. In de RES wordt dit subregionaal samenwerken genoemd. De eerste bestuurlijke en ambtelijke afstemmingen hebben

inmiddels plaatsgevonden.

Lokaal eigendom en participatie

Lokaal zeggenschap en eigenaarschap van een windmolen of zonnepark is belangrijk. Daarom is in het kaderdocument een aantal voorwaarden opgenomen om lokaal eigendom te borgen. Daarnaast is een participatieplan gemaakt om ervoor te zorgen dat de omwonenden en landeigenaren ruim de tijd krijgen om gezamenlijk een plan te maken. Hierdoor wordt voorkomen dat een plan op de verkeerde manier of plan wordt gerealiseerd en dat teveel opbrengsten niet ten goede komen aan de lokale gemeenschap.

Nut en noodzaak energietransitie

Algemeen kan gesteld worden dat maatregelen tegen klimaatverandering noodzakelijk zijn. In het klimaatakkoord is afgesproken dat bij veel maatregelen de gemeenten regie nemen en acties organiseren en uitvoeren. Daarbij wordt een balans gezocht naar de verdeling van de lasten en lusten. De gemeente Dalfsen heeft een realistische en gebalanceerd duurzaamheidsbeleid. We richten ons op onze eigen energievraagstuk en houden de landelijke planning aan om in 2050 CO2-neutraal te zijn. Landelijke vraagstukken zijn bijvoorbeeld kernenergie, kolencentrales of CO2-opslag.

Snelheid onderzoek en besluitvorming

De gemeente Dalfsen heeft al vele jaren ervaring opgedaan met zonneparken en windmolens. Daarbij is veelvuldig de dialoog gevoerd met de inwoners. Het afgelopen half jaar is dit geïntensiveerd door middel van het onderzoek naar een geschikt zoekgebied. Ook tijdens het onderzoek is veelvuldig afstemming geweest met de inwoners. Op verzoek van de raad is besloten om in december 2021 een besluit te nemen over de ruimtelijke kaders en het zoekgebied. De reactieterrein van twee weken wordt door veel inwoners als te kort bestempeld maar een langere termijn was procesmatig niet mogelijk. Daarbij wordt opgemerkt dat voor het uitwerken van de kaders ook rekening is gehouden met alle reacties en opinies van de afgelopen jaren en de vragen tijdens het uitvoeren van het onderzoek (interviews en webinars).

Keuze uitsluitgebieden

Inwoners en landschap- en natuurorganisaties geven aan dat gebieden met een hoge landschappelijke, recreatieve en ecologische waarde ontzien moeten worden voor grote zonneparken en windmolens. Deze gebieden zijn in ons bestemmingsplan gemarkeerd en uitgesloten. Daarnaast zijn woonkernen, sportparken, waterwingebieden en luchtvaartgebieden (zweefvliegveld) om vooral technische redenen (geen ruimte) uitgesloten.

In de uitsluitgebieden wordt wel ruimte geboden voor kleine zonneparken. Ook kleine erfmolens (max 25 m) zijn hier toegestaan.

Geconcludeerd wordt ondanks de vele uitsluitgebieden nog voldoende ruime agrarische gebieden overblijven om de energieopgave te realiseren waaronder grote windmolens. In al deze agrarische gebieden zijn voldoende meekoppelkansen, is voldoende ruimte voor herstel van de biodiversiteit en hier kan voldoende maatschappelijke meerwaarde worden gecreëerd. Nieuwe windbossen zijn ook mogelijk. Uiteraard is niet ieder agrarisch gebied hetzelfde en hier moet rekening mee worden gehouden.

Afstemming buurgemeenten

In de RES zijn afspraken gemaakt over grensontkennend samenwerken en communicatie. Het onderzoek naar de zoekgebieden is afgestemd met de buurgemeenten. Met name aan de zijde van Zwolle en Staphorst worden momenteel grote energieprojecten ontwikkeld. Op de grens met Raalte zijn enkele zonneparken gepland.

Met de buurgemeenten zijn geen specifieke projectafspraken vastgelegd over inpassing en uitsluitingen.

Tijdelijkheid en opruimplicht

In het kaderdocument is opgenomen dat nieuwe zonneparken en windmolens na maximaal 25 jaar verwijderd en gerecycled dienen te worden.

Energieopgave

In het kaderdocument is de energieopgave nader uitgewerkt en gekoppeld aan de tijdsvakken tot 2030 en tot 2050. De opgave voor het zoekgebied is niet de gehele opgave maar slechts een deel. In een later stadium moet opnieuw onderzocht worden waar de resterende opgave gerealiseerd kan worden.

Keuze zoekgebied

In het kaderdocument is een uitgebreide toelichting gegeven voor de keuze om Dalfserveld West aan te wijzen als zoekgebied. Ten tijde van de inspraak was deze keuze nog niet bekend. Sommige reacties zijn dus 'achterhaald' c.q. niet meer van toepassing.

In het onderzoek is een variant onderzocht waarbij het huidige gebied met windmolens wordt ontzien (spreiding). Deze variant wordt niet geadviseerd. In het kaderdocument is dit beargumenteerd.

Reacties per mail

Inwoner, 5-10-2021:

Helaas kon ik vanmiddag niet online aanwezig zijn. Ben niet op de hoogte wat daar aan gedragen is, maar de voormalige vuilnisstortplaats aan de Stokte kan misschien ook een plek zijn voor het plaatsen van zonnepanelen. Dichterbij huis de parkeerruimte bij het gemeentehuis voor een wat mooiere uitvoering van zonnepanelen boven de geparkeerde auto's, zodat je niet doorhebt dat er ze liggen. Besef wel dat aanwonenden dit minder leuk zullen vinden. Ooit waren er ook ideeën over de parkeerruimte bij het Oude Station voor zonnepanelen. Kan zijn dat deze plek ook gevoelig ligt.

Inwoner, 8-10-2021:

In de laatste online meeting heeft de wethouder een opmerking gemaakt dit totaal niet klopt. Hij stelde dat zon op dak in het buitengebied het probleem oplevert dat de daken niet van de gemeente zijn en dat ze eigenaren niet kunnen dwingen tot het plaatsen van PV op hun daken. Dit is uiteraard mogelijk, als de gemeente gewoon "overlegt". Immers, agrarische grond waar windturbines staan, waren in de basis ook niet van de gemeente!!

2e is dat ze met zon op dak het probleem met de teruglevering hebben. Ook onzin!! Zonnevelden kunnen, net als windparken, gewoon aangesloten worden op de infrastructuur van Enexis. Met de windparken wordt toch ook elektra geleverd aan enexis, daarin zit geen verschil. Technisch gezien zou zon op dak op bestaande gebouwen dan ook niet aangesloten moeten worden op de huis- of bedrijfsaansluiting van de particulier/ondernemer, maar gewoon rechtstreeks op de infrastructuur van Enexis.

Inwoner, 8-10-2021:

Nog een reactie n.a.v. de online bijeenkomst deze week. Valt te overwegen om rondom alle erven in het buitengebied op de kaarten een cirkel te trekken. In het provinciaal onderzoek van Haskoning in 2003 is dit ook gedaan met cirkels van 320 meter. Dan zie je in een opslag gebiedjes die het meest gunstig gelegen zijn t.o.v. bebouwing (binnen de meest transparante gebieden).

Inwoner, 12-10-2021:

Nederland is een heel druk landje, met veel mensen en veel meningen. Als je ergens iets doet is er altijd iemand blij mee en heeft iemand er last van. Ik woon onder de windmolens van Nieuwleusen. Ik ben er blij mee omdat ik graag wil dat we de klimaat verandering zo snel mogelijk terugdringen. Ik heb er last van omdat ze lelijk zijn en luid en slecht voor vleermuizen en vogels. De gemeente heeft van Den Haag een opdracht gekregen. Het is een lastige opdracht, het is duur, het is lelijk, mensen en dieren gaan er last van krijgen. Wat ik jammer vind is het gebrek aan creativiteit in het gemeentehuis. Het is fijn als er een ondernemer komt die het boeltje wel even voor je neerzet. Dan heb je je doel gehaald en kun je het vinkje zetten. Misschien kan de gemeente verder kijken, zonneparken integreren in het landschap, zoeken naar creatieve oplossingen. Zodat we niet een agrarisch gebied, waar steeds meer ruimte ontstaat voor natuur, veranderen in een betonnen parkeerplaats waar een haas, een ree en een weidevogel niets meer te zoeken hebben. Dat komt de biodiversiteit niet ten goede. <https://www.volkskrant.nl/es-bbf3956e>

We vinden het jammer dat de gemeente een afwachtende houding aan neemt ten op zichte van initiatiefnemers op de markt. Deze gaan altijd voor de goedkoopste keuze en kiezen die locaties die ze al hebben onderhandeld met de grond eigenaar. Zo krijg je betonnen zonneparken met hoge hekken, als zwarte puisten in het landschap. Dit gaat in dit gebied ten koste van de populatie reeën

en andere zoogdieren, weidevogels en de rest van de biodiversiteit.

Het kan op allerlei manieren anders, dat vraagt wel van de gemeente dat ze eisen gaat stellen en goed na gaat wie de initiatief nemer is. Misschien kan de gemeente zelfs het zonnepark in eigen beheer nemen. Om u op weg te helpen enkele voorbeelden waar het wel goed is gelukt:

<https://www.volkskrant.nl/es-bbf3956e>.

A recent example in the Netherlands is the project 'Energy garden' Assen-Zuid:

<https://www.nmfdrenthe.nl/wij-werken-aan/energieneutraal-drenthe/energietuin-assen-zuid/> (in Dutch). Iemand die hier veel over heeft geschreven is Sven Stremke van de Wageningen Universiteit. U zou contact met hem kunnen opnemen voor meer informatie.

Onlangs nam een grote meerderheid in de kamer een motie aan die vraagt om onderzoek naar de noodzaak van een 'kwaliteitsbudget' voor energieprojecten. Dat zou betekenen dat er extra geld komt voor ruimtelijke inpassing, biodiversiteit of 'zorgvuldige participatie'. Ik verzoek u vriendelijk om minder haastig te werk te gaan en iets te ontwikkelen waar u met trots op terug kunt kijken.

Ik heb deze stukken gelezen en was aanwezig bij de informatie bijeenkomst. Mijn conclusie hieruit is dat de gemeente bij voorbaat alle gebieden buitensluit behalve de gebieden waar al een goede afsluiting is en initiatiefnemers makkelijk grote velden kunnen plaatsen. Dat getuigd van weinig creativiteit en betrokkenheid bij het gebied waar al reeds windmolens staan. Heeft u wel een onderzoek gedaan naar de biodiversiteit in dit gebied en wat de mogelijke schade kan zijn voor grootschalige zonneparken op de biodiversiteit? Heeft u de stukken wel gelezen die ik u hebt toegezonden?

Inwoner 20-10-2021:

Uit belangstelling en nieuwsgierigheid heb ik de 2e webinar van begin oktober 2021 bijgewoond. Ik had daar in de comments al mijn waardering uitgesproken hoe jullie dit proces aanpakken. De transparantie is heel mooi om te zien. Er is veel werk ingestoken en dat zie je terug in de zorgvuldig opgestelde documenten van de presentatie. Tijdens de 2e webinar waren er meerdere mensen aanwezig die uitsluitend voor eigen gewin op en aanmerkingen hadden. Niet in mijn achtertuin, Wij hebben al veel windmolens staan enz. Volgens mij dient de energietransitie een groter (algemeen) belang dan individuele wensen. Ik hoop wel, dat wanneer de huidige raad medio december een beslissing neemt, dit niet tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022 inzet van partijpropaganda gebruikt gaat worden. Ook moeten we ervoor waken dat een eventuele nieuwe raad de besluiten van de huidige raad gaat veranderen. Ik zie liever de eerste nieuwe molens en zonneparken in 2022 verschijnen dan in 2029 !!!

Inwoners, 21-10-2021:

Onderzoeksrapport

Paragraaf 1:1. Er wordt hier gesproken over grote steun voor de energietransitie en grootschalige opwek. Vraag daarbij is van wie die grote steun komt. Dat zal zijn van het gemeentebestuur en raadsleden van de gemeente Dalfsen. Die opgelegde vraag uit de RES is echter geen bindende opdracht - het betreft een verzoek, dat behoeft niet direct met stomend en kokend water, zoals nu het geval is, te worden ingevuld. Uiteraard spelen daarbij redenen van de a.s.

Gemeenteraadsverkiezingen. Dit echter kan en mag nimmer reden zijn voor onzorgvuldige en onvolledige communicatie en afstemming met de bewoners in het betrokken gebied.

Paragraaf 1:3. Verwijzen naar de nota "Uitgangspunten en uitsluitgebieden..." zoals besloten in de vergadering op 21 juni 2021. Waarom zijn de uitgangspunten niet eerder (ver voor 21.06.2021) met

de betrokken bewoners gedeeld? Waarom zijn zij geen deelgenoot c.q. mede-bepaler als meest belangrijke betrokkenen?

Paragraaf 1:6 en paragraaf 5. Waarom clusteren zo dominant presenteren als rekening moet worden gehouden met de wensen van de betrokken bewoners en rekenschap moet worden gegeven aan het feit van de reeds (tè)zware belasting van het gebied met autosnelwegen, treinbanen, bestaande windmolens, intensieve veehouderij, geluidsoverlast windmolens, slagschaduw windmolens, horizonvervuiling windmolens, hoogspanningskabels, vliegverkeer, biodiversiteit en niet in de laatste plaats grote waardevermindering van de woningen. Waarom de lasten niet meer evenredig verdelen, zoals aangegeven door de betrokken bewoners in het eerdere overleg met SWECO?

Wat ontbreekt aan het rapport is het alternatief. Daar is SWECO ook niet naar gevraagd maar leidt momenteel in de brede maatschappelijke discussie rond de energieopwekking met kernenergie wel degelijk tot een betere, schonere en op termijn goedkopere oplossing waarbij de acceptatiegraat van bewoners (immers die bewonen het gebied) meer passend zal blijken te zijn. Nu voorop lopen met dan verkeerde initiatieven leidt tot meer achterdocht en wantrouwen richting lokale bestuurders (B&W en gemeenteraad).

Hoop oprecht dat dit bijdraagt bij een meer evenwichtige en zorgvuldige overweging.

Inwoner, 25-10-2021:

Als bewoner van een gebied dat hoog op het zoekgebied lijstje staat voor nieuw aan te wijzen locaties voor windmolens en zonneparken, wil ik u mijn reactie hierop laten horen. Na recentelijk te zijn verblijdt met 2 monsterlijk hoge windmolens in onze (bijna) achtertuin, wil ik een dringend verzoek doen de gebieden in Nieuwleusen nu verder te ontzien!! Het gebied en haar inwoners worden niet alleen overmatig belast met nieuwe plaatsingen, het lijkt mij daarnaast zeer prematuur de locaties nu al toe te wijzen, aangezien de recentere onderzoeken en adviezen mbt plaatsing bij bebouwing nog in beweging zijn, met name t.a.v de gezondheids aspecten voor omwonenden. Daarnaast speelt ook een sterk gevoel van onrechtvaardigheid, dat bijna de volledige last vd energietransitie op slecht 1 a 2 plekken in de gemeente worden gelegd. Zogenaamd in 'verwaarloosbaar gebied' , zoals enkele jaren geleden omschreven in een subjectief maar nu voor diverse partijen zeer handig uitkomend beleidsstuk vd gemeente dalfsen. Ik woon nu bijna 20 jaar in dit gebied en nodig u uit met mij een rondje te fietsen en te kijken wat u verkwanselt als u de locatie volplemt met molens en zonneparken. Of u moet zich extra gaan verheugen op het feit dat deze ellende niet speelt in uw backyard!!! Ik heb de indruk dat de ver van mijn ned show (voor dalsenaren) en economische en praktische belangen de enige reden ziin voor de keuze van deze gebieden!!! Wat het voor haar bewoners betekent zal u blijkbaar een zorg zijn. Het adviesburo heeft goed verdient aan een advies dat een inwonende basisschoolscholier had kunnen bedenken. Vooraf was de keuze al duidelijk. Maar er is weer een rapport om mee te slaan naar de kleine hoeveelheid bewoners in de al overbelaste gebieden. Er is tenminste de schijn gewekt van neutraal onderzoek!! Ik wens u wijsheid!!

Hierbij nog een aanvulling op mijn mail van gisteren, artikel inzake de waarde van gepubliceerde rapporten mbt windmolens!! <https://www.telegraaf.nl/nieuws/1118437908/rivm-verzweeg-invloed-windlobby-op-positieve-rapporten> Zoals beschreven is ook het afwijkend beleid in nederland t.o.v afstand tot bebouwing niet te begrijpen en ook niet acceptabel. Mijn al zeer ernstige bezwaren tegen de mogelijk "nieuwe" windmolen locatie Nieuwleusen West en ommelanden worden met de dag groter!!

Inwoners, 25-10-2021:

Mijn reactie op de voorgenomen plannen voor wind turbines en zonneparken. Wij kijken sinds dit voorjaar tegen de 2 windturbines van Nieuwleusen Synergie aan. Helaas voor ons zitten wij net over de grens (Westeinde Nieuwleusen/ Westeinde Dalfsen) waardoor wij geen nieuwsbrieven hebben ontvangen over de gang van zaken bij de bouw plannen van deze molens. Overdag kijken we tegen 2 foei lelijke uitzicht bedervers aan en nachts tegen de knipperende lampen aan die er op zitten. Bijkomend de andere molens die er al staan, zijn van mening dat onze buurt nu wel genoeg heeft bij gedragen (in mijn ogen, waanzin praktijken.) Zitten niet te wachten om rondom in een energie park te wonen! Ben dus tegen nog meer van deze molens en zonne parken in onze buurt. Ter hoogte van het Westeinde regio Ebbenweg.

Inwoner, 26-10-2021:

Graag hierbij mijn inbreng tav jullie plannen om windmolens en/of zonnepanelen te plaatsen rondom oudleusen. Ik snap dat er iets aan duurzaamheid gedaan moet worden, maar ik heb grote bezwaren tegen windmolens. Het is echt horizonvervuiling. De geplaatste windmolens die richting Zwolle staan zijn horizonvervuiling. Het uitzicht dat wij hadden is verstoord door de onrustig flikkerende rode! lampen. En die windmolens staan dus heel ver weg. Ongelooflijk dat dit mag. Zelfs voor dieren gebruikt men groene lampen. Dus als er iets moet komen dan in de vorm van een zonnepanelen veld.

Inwoners, 27-10-2021:

U vraagt om een reactie over het onderzoek zoekgebieden grootschalige opwek duurzame energie Dalfsen. Als bewoner van het buitengebied Dalfsen en woonachtig:

- op 800 meter afstand van twee van de grootste windmolens in de streek,
- al jaren wonend op korte afstand van acht al langer bestaande windmolens,
- en nog eens uitkijkend op drie windmolens richting Staphorst,

valt dit in een zin te beschrijven: Het voelt als wonend in het afvalputje van Dalfsen. De gemeente de lusten en wij de lasten.

Het onderzoek is gestart met uit te sluiten gebieden. Door dit met verdere criteria in het onderzoek nog meer te verfijnen beperkt dit de opties zodanig dat drie van de zeven potentiële deelgebieden rondom onze woon omgeving liggen. Omdat iedereen in de gemeente, ook diegenen wonend in de kern, waarschijnlijk elektriciteit wil blijven gebruiken de komende jaren, mag kritisch gekeken worden naar deze uitsluitingen. Immers, willen wij tegenwoordig niet meer aan insluiting doen in plaats van uitsluiting? Wat is er tegen een mooie rij windmolens, parallel lopend aan de Vecht? Een clustering van een aantal windmolens aan de rand van Dalfsen? Een aantal windmolens op het industrieterrein in Dalfsen? De in het rapport voorgestelde spreiding juichen wij toe. Maar zoek ook hier de mogelijkheden en niet de beperkingen. Een eerlijke verdeling van lusten en lasten ligt voor de hand. En niet het verplaatsen van de lasten naar een uithoek van de gemeente.

Inwoner, 28-10-2021:

Ik wil beginnen op te merken dat de uitgangsstrategie van de overheid geen goede is en ik mij verbaas dat lagere overheden zich voor dit karretje laten spannen. Dit roept bij mij de term schijn democratie op. Hoe kun je als gemeenteambtenaar en bewoner nog sleutelen, aan de knoppen draaien van een reeds uitgedokterd proces van de EU? Hoe kun je in godsnaam als overheid de goeroes Frans Timmermans en Diederik Samson volgen wanneer deze lieden onrealistische niet te bereiken doelen stellen?

Op dit moment is het een actueel gegeven dat nu zelfs Ursula van der Leyen de deur op een kier gezet heeft voor kernenergie. Het wordt inderdaad tijd dat de EU-elite eindelijk wakker wordt en vanuit de ivoren toren naar de werkelijkheid kijkt. Dit geldt m.i. ook voor de overheid en lagere organen zoals gemeentebesturen die in regionaal verband naar mogelijkheden dienen te zoeken een duurzame bijdrage te leveren aan de energietransitie.

Tja, zonnepanelen en windturbines schijnen blijkbaar een must te zijn.

Ik heb daar alleen maar twijfels over, ik zie de oplossing echter enkel bij een aantal kleine kernenergiecentrales. Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat wringt zich bovendien tevergeefs in allerlei bochten in een zoektocht naar minstens een 'groene' functionaris per gemeente. Wie zo'n klimaatburgemeester wil worden, hoeft notabene geen goede opleiding te hebben gevolgd, een maatpak te dragen of gezag uit te stralen. Nou vraag ik je.

Het aller-allerbelangrijkste is voor mij veiligheid en een breed draagvlak van en bij omwonenden die met moverende redenen überhaupt GEEN windmolen(park) wensen. Er zijn immers meer dan voldoende onderzoeken verricht om hen gelijk te geven. Bovendien wordt dit standpunt versterkt door berichtgeving: "Kamer: opheldering rapporten RIVM", opheldering over de neutraliteit van rapporten uit 2017 en 2020 die gezondheidseffecten van windturbines in kaart brachten. Natuurlijk verdedigt het RIVM de eigen methode. Er doen andere gezichtspunten de ronde, bijvoorbeeld dat de (klimaat)rampspoed niet snel zal toeslaan. Maar ook hier geldt: Voor iedere mening is wel een expert te vinden die het daarmee oneens is.

Ook moet mij van het hart dat de massa immigratie een belangrijke bijdrage levert aan de hoeveelheid uitgestoten CO2 en dat de benadering van de boeren er een is om je voor te schamen. Wegpesten om landje-pik te doen voor massa immigratie in ons al propvolle land.

Ik koester geen enkele illusie, de burgerbevolking wordt al jarenlang niet meer serieus genomen. De democratie is ook in deze een farce, ook al zijn er binnen de gemeente Dalfsen goede bedoelingen op micro- en mesoniveau.

Inwoners, 29-10-2021:

Het begrip participatie vind ik lastig, hopelijk geven buurtgenoten daar hun visie op. Dat Synergie twee windmolens in beheer heeft, vinden mijn man en ik een goede zaak. Zij hebben er veel aan gedaan om het in overleg en samenwerking met de buurt te doen.

Uitsluitingsgebieden: het is mij niet helemaal duidelijk waarom er zo'n groot gebied uitgesloten is om zoekgebied te worden voor nieuwe windmolens en zonneparken. Hier werd ook een vraag over gesteld tijdens de bijeenkomst op 5 oktober, maar dat antwoord gaf mij ook geen duidelijkheid. Is daar onderzoek naar gedaan en in een rapport vastgelegd?

Hoe staat het met de (zoek)locaties van de omliggende gemeenten? Dit mist in het rapport. Lijkt me goed om dat ook inzichtelijk te hebben.

Er wordt ook met nadruk aangegeven dat er een aansluiting moet zijn op bestaande stations. Ik zie daar de noodzaak niet van.

Houdbaarheid windmolens: De 3 molens bij Rouveen waren na 12 jaar aan "het eind van hun economische levensduur". Is er al bekend hoe lang de huidige windmolens in Dalfsen meegaan? Wat ik mij afvraag is hoeveel energie het kost om windmolens af te breken en te vervangen, inclusief transport? Weegt dit op tegen de energie die geleverd wordt?

Zonneparken: ik begrijp dat vanwege de aansluitingen die windmolens al hebben er een voorkeur is

om rond de molens zonneparken aan te leggen. Dat geeft mijns inziens een ontzettende verrommeling van het landschap.

Heeft de gemeente er al veel aan gedaan om de bedrijven met veelal grote daken te wijzen op hun verantwoordelijkheid v.w.b. energieverbruik en klimaat? Zij kunnen hun daken volleggen met zonnepanelen, eventueel met wat subsidie om de daken sterker te maken. Er staan zoveel grote bedrijven en boerderijen in de gemeente, daar valt al heel wat te halen voor de klimaatdoelstelling.

Is er ook onderzoek gedaan naar alternatieven voor energieleveringen? Er wordt zoveel geïnnoveerd dat ik me kan voorstellen dat windmolens al weer achterhaald zijn.

In de voorbije week las ik artikelen over het rapport in De stentor en op Dalfsennet. Hierin lijkt het al een uitgemaakte zaak dat er nog maar 2 gebieden overblijven. Voor mij verliest het rapport hiermee zijn objectiviteit en hoe wordt hierdoor de stemming van de gemeenteraad beïnvloed?

Ook stond in het artikel dat er een voorkeur voor clustering is. Ik heb dat niet kunnen herleiden uit de bijeenkomst van 5 oktober.

De voorkeur van mijn man en mij gaat uit naar spreiding, want wonen in een groot windmolenpark is niet fijn. De hele dag onrust om je heen, zowel in geluid als zicht.

We hopen dat onze reactie meegenomen wordt en wensen jullie veel wijsheid met het besluiten voor wat betreft de juiste energievoorzieningen en de locaties.

Werkgroep Kanaaldijk Zuid, 30-10-2021:

Als werkgroep Kanaaldijk Zuid zijn wij betrokken bij het reeds door de gemeente Raalte vergunde zonnepark Kanaaldijk Zuid. De toezegging dat er 1 km rondom het zonnepark geen nieuw zonnepark gerealiseerd mag worden heeft sterk meegewogen om tegen dit besluit niet in hoger beroep te gaan. Wij gaan er dan ook vanuit dat dit gebied op uw kaart wordt aangemerkt als uitsluitgebied.

Inwoner, 31-10-2021:

Allereerst ligt er een beter plan/toekomstig beleid. Het vorige beleid waarin ieder landschapstype zoveel procent geschikt voor duurzame energie was ook niet houdbaar.

Door de onduidelijkheid in kaartbeeld (zwarte vlekken, licht en iets donker grijs, bolletjes en lijntjes), is het rapport daardoor ook minder goed leesbaar. Op ieder kaartbeeld ontbreekt dan ook een legenda.

Daarnaast zijn wij ook zeer benieuwd in hoeverre er rekening is gehouden met de gemeentegrenzen en het beleid en afspraken van de buurgemeente. Een voorbeeld is het zonnepark aan Kanaaldijk Zuid te Heino. Daar is een uitsluitgebied van een straal van 1 km opgenomen dat er geen grootschalige opwek mag gaan plaatsvinden.

In het rapport staat echter dat langs het Kanaal ruimte is voor grootschalige opwek duurzame energie. Dit strookt echter niet bij de kaartbeelden die zijn opgenomen in het rapport. Afbeelding hiervan zal ik als bijlage meesturen.

Daarnaast valt het me op dat niet alle bosgebieden en NNN gebieden tot het uitsluitgebied behoren.

Door de verschillende scenario's en het ontbreken van een standpunt vanuit de gemeenteraad is

het nog onduidelijk wat er gaat te gebeuren.

Overige aanbeveling punt 4.

'Afstemming met buurgemeenten. Kiest Dalfsen voor clustering, dan heeft het meerwaarde om bij de ontwikkeling van het eigen zoekgebied de afstemming te zoeken met de ontwikkelingen in Zwolle en Staphorst. Kiest Dalfsen voor spreiding dan is afstemming met Raalte en Ommen mogelijk interessant.'

Er moet sowieso afstemming plaatsvinden met buurgemeente. Dus de zinsopbouw mogelijk interessant is dan ook niet goed gekozen. Met name ook het beleid van gemeente Raalte op aansluiting van gemeente Dalfsen niet met elkaar overeen komen.

Daarnaast ben ik zeer benieuwd waarom er van die rare inhammetjes te vinden zijn in een uitsluitingsgebied. De rode pijlen geven de belangrijke recreatieve verbindingen weer. (Zie bijlage) de inhammetjes behoren nog toe aan de landgoederen gordel.

In het participatieverslag staat dat lokaal eigendom een pré is. Hoe wil je dit bewerkstelligen? Moet de lokale eigenaar ook miljoenen in een park of windmolen financieren?

Graag hier meer duidelijkheid over?

Daarnaast mis ik een stuk over de ontwikkelaar en de toekomst. Hoe wordt het onderhouden, wat zijn de verplichtingen. Kan de ontwikkelaar worden aangesproken, ook nadat het park of windturbine zijn geplaatst en dit in andere investeerdershanden/Chinezen valt.

Inwoners, 31-10-2021:

Met het aanwijzen van een zoekgebied voor grootschalige energieproductie neemt u een besluit met verstrekende ruimtelijke gevolgen met impact op de leefomgeving van inwoners. Het is uw taak om vanuit een goede ruimtelijke ordening te komen tot een zorgvuldig afgewogen besluit. Wij zijn van mening dat dit rapport geen goede basis vormt voor besluitvorming door de gemeenteraad.

Het rapport roept de nodige vragen bij ons op. Graag ontvangen wij hierop een inhoudelijke reactie.

De procedure: waarom zo weinig tijd om te reageren?

Waarom geeft u uw inwoners slechts twee weken de tijd om op dit rapport te reageren, waarvan bijna een volle week in de herfstvakantie? Als u inwonerp participatie serieus neemt, geef ons dan ook fatsoenlijk de tijd om inhoudelijk te reageren. De reactietijd in formele procedures is niet voor niets 6 weken, waarbij het bij veel overheden goed gebruik is om rekening te houden met schoolvakanties.

De procedure: wat is er gedaan met de door inwoners geleverde inbreng?

Uw inwoners hebben in twee webinars de mogelijkheid gekregen om inbreng te leveren voor dit onderzoek. In de eerste bijeenkomst werd gevraagd naar criteria om tot zoekgebieden te komen. De inbreng die werd aangedragen zijn is niet teruggekomen in het onderzoek. Waarom niet? En waarom wordt wel gerefereerd naar een enquête die nogal algemeen van aard was? Is dit de excellente participatie waar de gemeente naar streeft?

Waarom zijn de uitsluitingsgebieden niet meegenomen in dit onderzoek?

U heeft ervoor gekozen om bureau Sweco onderzoek te laten doen naar geschikte zoekgebieden m.u.v. de uitsluitingsgebieden uit de conceptnotitie Uitgangspunten en Uitsluitingsgebieden, zoals

besproken door de gemeenteraad in juni 2021. Voor zover wij kunnen nagaan ligt er geen wezenlijke analyse onder, of onderbouwing voor het uitsluiten van grote delen van de gemeente. Wat maakt dat de landschappen in de uitsluitingsgebieden zo waardevol zijn dat ze niet in aanmerking komen voor windmolens of zonneparken? Waarom wordt de bebouwde kom bij voorbaat uitgesloten? Laat u hier geen kansen liggen om de ruimte meervoudig te gebruiken en om bijvoorbeeld de afronding van dorpsranden te verbeteren? En is het niet verstandig om energieproductie juist dicht bij de dorpen te situeren, om het bewustzijn van uw burgers te vergroten? En waarom is een zonnepark onder een vliegrouete niet mogelijk? Waarom worden drinkwater en grondwaterbeschermingsgebieden uitgesloten? Windmolens en zonneparken hebben toch geen invloed op de waterkwaliteit? En mist u nu geen kansen om energieproductie en andere maatschappelijke opgaven aan elkaar te koppelen?

Pas bij de aanbevelingen geeft Sweco aan dat het misschien toch wel verstandig is om ook naar de potentie van de uitsluitingsgebieden te kijken, alhoewel ze zich daarbij beperken tot de bedrijventerreinen.

Omdat de ontwerp-Omgevingsvisie nog niet door de gemeenteraad is vastgesteld, lijkt het ons niet dat u zich op de keuzes in dit ontwerp kunt beroepen.

Waarom is er slechts een beperkt aantal criteria gebruikt?

Sweco geeft in paragraaf 1.6 aan waar ze naar hebben gekeken: planologische ontwikkelingen, het energienetwerk, de omvang van het gebied, mogelijkheden voor clustering en bundeling, hinderaspecten en kenmerken van het gebied. Dit lijkt ons in de basis een goede benadering, met dien verstande dat belevingsaspecten van inwoners, en criteria die door inwoners zijn aangedragen niet zijn meegenomen. Zo hebben inwoners uit Nieuwleusen-West luid en duidelijk aangegeven dat ons gebied ondertussen wel genoeg heeft bijgedragen aan de energietransitie van Dalfsen, en dat de belasting van de leefomgevingskwaliteit onder druk staat. Waarom zijn bijvoorbeeld de bijdrage van een gebied aan de energietransitie en de druk op de leefomgevingskwaliteit (aanwezige hindercontouren/aantal Wm-vergunningen oid) niet in kaart gebracht?

De invulling die Sweco vervolgens aan haar eigen aanpak heeft gegeven vinden we nogal simplistische en weinig creatief. Zo is er maar zeer beperkt naar maatschappelijke/ruimtelijke opgaven en meekoppelkansen gekeken. Waarom is niet in kaart gebracht welke kansen en bedreigingen er liggen voor:

- de verduurzaming van de landbouw;
- het versterken van biodiversiteit, natuur en klimaatopgave bosontwikkeling;
- de wateropgave (tegengaan overstromingsrisico's, voorkomen wateroverlast, grondwaterbescherming, waterkwaliteit)
- landschapsverbetering (afronden lelijke dorpsranden, laanherstel)
- tijdelijke invulling van locaties (bijv in afwachting van toekomstige woningbouw of bedrijventerreinen)
- kansen die samengaan met verstedelijking (ipv aan de voorkant mogelijkheden uitsluiten)

Waarom zijn de hinderaspecten niet meer in detail uitgewerkt of waarom is er geen gebruik gemaakt van de analysekaarten die het Nationaal Programma RES (NP RES) speciaal hiervoor heeft opgesteld?

Zonneparken en vooral windturbines kunnen niet zomaar ergens worden neergezet. Sweco gaat hier in hoofdstuk 4 op in. Maar waarom is niet meer in detail gekeken of er ook daadwerkelijk ruimte is voor windturbines in de zoekgebieden. NP RES heeft deze analyse enkele jaren geleden al gedaan, en deze kaarten geven meer inzicht in de daadwerkelijke potentie dan het onderzoek van Sweco. Een blik op deze kaarten laat zien dat de potentie voor de opgave richting 2050 in de door Sweco aangeduide kansrijke gebieden helemaal niet zo hoog is voor windenergie. In de uitsluitingsgebieden daarentegen laten de NP RES kaarten wel veel potentie zien.

Zonnevelden geclusterd met windmolens combineert niet alleen slecht met gemeentelijke ambities voor landbouw, maar ook met ambities voor biodiversiteit. Waarom wordt biodiversiteitsherstel niet genoemd?

Sweco constateert in hoofdstuk 5 terecht dat zonnevelden gecombineerd met energieproductie mogelijk op gespannen voet staan met de agrarische potentie van het gebied die in de nieuwe Omgevingsvisie is opgenomen. De ontwerp-Omgevingsvisie formuleert ook een biodiversiteitsdoelstelling voor ons gebied. Afhankelijk van de wijze waarop een zonnepark wordt uitgevoerd, kan die kansen bieden of juist een extra bedreiging vormen. Denk daarbij onder andere aan de weidevogels en reeënpopulatie in Nieuwleusen-West. Opgemerkt wordt dat het woord biodiversiteit (met klimaat één van de grootste maatschappelijke opgaven) niet eens voorkomt in het rapport.

De oordelen en adviezen van Sweco m.b.t. geschiktheid van landschappen voor grootschalige energieproductie zijn achterhaald en weinig creatief.

Sweco stelt in paragraaf 6.5 dat grootschalige zonneparken en windturbines het beste passen in een open landschap. Ook stelt het bureau dat het voor windturbines aan te bevelen is om aan te sluiten bij de lijnen in het landschap (langs spoorwegen/wegen). Dit zijn achterhaalde inzichten. De huidige windmolens langs het spoor laten al zien dat deze bewering niet juist is. Alleen op kaartbeelden, vanuit het luchtruim en als de kijkrichting langs het spoor is, valt een lijnopstelling te herkennen. Vanuit ieder ander gezichtspunt wordt een willekeurige wolk aan windmolens ervaren.

De eerste windmolens zijn terechtgekomen in gebieden waar het doorgaans veel waait. Dit argument wordt door Sweco niet aangehaald, en het is ook maar de vraag of gemiddelde windsnelheden op beperkte hoogte ook nog relevant zijn bij de huidige windmolens met een hoogte van 200 meter.

Op basis van de ervaringen met windmolens in ons land, komen landschapsdeskundigen steeds meer tot inzicht dat windmolens misschien wel beter passen in besloten landschappen. In besloten landschappen zijn windmolens immers eerder uit het zicht. Zo wordt er ook wel gesproken over de ontwikkeling van windbossen (combinatie met klimaatdoelstelling voor bosontwikkeling). Deze nieuwe inzicht ontbreken volledig in het rapport van Sweco, terwijl ze wel in de webinars door inwoners naar voren zijn gebracht.

Ook houdt Sweco sterk vast aan de zichtlijnen en verkavelingsstructuren in het huidige landschap. In het gebied waar al windmolens staan, wordt het oog dermate naar de windmolens getrokken, dat verkavelingsstructuren en zichtlijnen nauwelijks nog herkenbaar zijn. Waarom heeft Sweco niet verder doorgedacht en geadviseerd hoe met windmolens en zonneparken een nieuw landschap gecreëerd kan worden? In de COP (community of practice) Windmolens en Landschapskwaliteit onder leiding van landschapsarchitect Frank Stroeken, worden hier waardevolle inzichten en adviezen over gegeven. Waarom zijn deze adviezen niet bij dit onderzoek betrokken?

Ook voor zonneparken vinden wij de uitspraak dat deze het beste past in een open landschap discutabel. De weidsheid die het open landschap kenmerkt wordt wel degelijk aangetast met

opstellingen die toch snel richting een hoogte van 2 meter gaan. Omringd met 'schaamgroen' ontstaat er daardoor een wezenlijke barrière in het landschap. Overigens noemt Sweco bij de conclusies dat Nieuwleusen West en Dalfserveld ook geschikt zijn vanwege aanwezigheid van besloten landschap. Is dit wel congruent?

Hoe moeten wij de aanbeveling duiden om landschappelijke inpassing bij wind minder belangrijk te vinden? Er zou juist MEER aandacht moeten zijn voor landschappelijke kwaliteit.

Wij begrijpen werkelijk niet waar Sweco de aanbeveling vandaan haalt om de factor hinder zwaarder te laten wegen dan landschappelijke inpassing. Met betrekking tot geluid en slagschaduw dienen normen in acht te worden gehouden en dient daar vooraf onderzoek naar te worden gedaan. Daar valt niet aan te tornen. Het investeren in landschappelijke kwaliteit bij de ontwikkeling van windturbines is juist een aspect waar het tot nu toe aan ontbroken heeft in Dalfsen. Voor de twee molens van Nieuwleusen Synergie kan de buurt met een relatief gering bedrag, en met inzet van vrijwilligers, aan de achterkant nog proberen wat te verbeteren aan het landschap. Bij een volgende ontwikkeling zou de gemeente juist aan de voorkant moeten vereisen dat het verbeteren van het landschap integraal onderdeel wordt van de ontwikkeling.

De aanbeveling om nieuwe windturbines te plaatsen langs infrastructurele lijnen zoals het spoor of de N340 of als kleine groepjes in het open landschap lijkt ons geen goede aanbeveling en zou niet gebruikt moeten worden als argument.

Zoals hierboven al beargumenteerd: de schaal van de infrastructuur in Dalfsen, zoals het spoor en de provinciale weg, zijn te kleinschalig in verhouding tot de grootschaligheid van de windturbines. Daarnaast laten dat analysekaarten van NPRES zien dat er helemaal geen mogelijkheden zijn voor meer windturbines langs het spoor en langs de N340. Ook is het inzicht dat windturbines het beste passen in een open landschap een achterhaald inzicht. Deze argumenten zouden niet gebruikt moeten worden om uit te komen in het gebied Nieuwleusen West of Dalfserveld.

De aanbeveling om afstemming te zoeken met buurgemeenten roept de vraag op waarom in het kader van dit onderzoek niet naar de plannen in aangrenzende gemeenten is gekeken.

Het landschap stopt niet bij de gemeentegrens. De plannen van Zwolle, Staphorst en Zwartewaterland hebben invloed op onze leefomgeving, net als dat plannen van Dalfsen in Nieuwleusen-West en Dalfserveld van invloed zijn op onze burens. Ambtelijk en bestuurlijk werken de vier gemeenten met provincie en waterschap samen. Waar gaat dit overleg over? En hoe moeten wij de ontwikkelingen op Hessenpoort m.b.t. waterstofproductie plaatsen? Als de overheden in hetzelfde gebied alleen maar gaan puzzelen op eigen grondgebied, wie bewaakt dan de samenhang? Wellicht is het vanuit ruimtelijke kwaliteit zelfs wel denkbaar om de opgaven van Dalfsen voor 2030 in een buurgemeente te plaatsen. Wij adviseren u om het rapport uit te breiden met de huidige inzichten van plannen in buurgemeenten en een beschrijving hoe wordt gewerkt aan samenhang.

De aanbeveling voor een integrale gebiedsopgave moet breder zijn dan energie en had Sweco zelf al kunnen oppakken door met een meer integrale blik naar het vraagstuk te kijken.

De integrale blik moet verder gaan dan het energievraagstuk. Er spelen immers meerdere opgaven in de gemeente. Bekijk energietransitie, klimaatadaptatie, verstedelijking, biodiversiteit, landbouw, recreatie en toerisme en landschapsherstel in samenhang. Eerst voor de gemeente als geheel, vervolgens meer in detail voor het aangewezen zoekgebied.

Wij zijn ervan overtuigd dat met een dergelijke brede integrale benadering, waarin ook de uitsluitingsgebieden worden meegenomen, tot meer en beter onderbouwde keuzemogelijkheden

voor de gemeenteraad gekomen kan worden.

Ons advies is om dit onderzoek niet de basis te laten zijn voor besluitvorming door de raad, maar met een meer integrale blik, gemeentegrensoverschrijdend en meer creativiteit nogmaals naar het vraagstuk te kijken. Stel uzelf de vraag of het een goede ruimtelijke ordening is om steeds maar weer door te redeneren op hetgeen ooit in gang is gezet: “er staan al windmolens, dat maakt cable-sharing mogelijk...dus is het een goede plek voor zon en nog meer wind.....en omdat er energie is, is het een goede plek voor een bedrijventerrein....enz enz....”

Als het uw bedoeling is om hoe dan ook in Nieuwleusen-West uit te komen, wees daar dan open over, dan kunnen we gelijk door naar het volgende:

Reactie op “Participatie- en communicatieplan voor grootschalige opwek van duurzame energie”

Wij zijn verheugd te kunnen lezen dat het voorstel voor het Participatie- en communicatieplan is uitgebreid met een fase 0. Daarmee zet u de inwoners van een zoekgebied in beginsel voorop en neemt u uw verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke ontwikkeling. Voor het te doorlopen gebiedsproces ondersteunen wij het voorstel om uit te gaan van de “Mutual Gains” benadering van Fischer&Ury, bijvoorbeeld door de SOM-strategie (Strategisch Omgevingsmanagement) toe te passen. Dit betekent dat aan de voorkant ook duidelijk moet zijn hoe de besluitvorming zal verlopen (Fase 0, stap 5).

De rol van Dorpen van Morgen moet geen automatisme zijn

De beschreven rol van de “Dorpen van Morgen” zou geen automatisme moeten zijn, maar moeten afhangen van het gebied en de verhouding van het gebied met “Dorpen van Morgen”. Het is een vooronderstelling dat “Dorpen van Morgen” dezelfde belangen heeft als inwoners in een gebied. We merken dat de gemeente tot nog toe veel informatie deelt met de Dorpen van Morgen. Deze informatie komt vervolgens niet terecht bij inwoners voor wie deze relevant is.

Leun niet op de opbrengsten van het participatieproces voor de Omgevingsvisie

Sweco suggereert om gebruik te maken van de opbrengsten van het proces om te komen tot de ontwerp-Omgevingsvisie. Wellicht zitten er bruikbare elementen in, maar leun er niet op. De vraagstelling en het abstractieniveau van de Omgevingsvisie waren immers anders, evenals de mate van participatie van inwoners uit het zoekgebied.

Wie zijn initiatiefnemers en wat zijn lokaal gewortelde partijen en wat wordt verstaan onder lokaal eigenaarschap?

Het is ons niet helemaal duidelijk wie initiatiefnemers kunnen zijn en wat lokale partijen zijn. Kunnen zowel commerciële partijen als (lokale) energievoorzieningsorganisaties initiatiefnemers zijn? Maar wat zijn dan lokaal gewortelde partijen? Zijn dat belangenverenigingen, de Dorpen van Morgen, Dorpsbelangen, lokale investeerders of lokale installateurs? En wat is de definitie van lokaal eigenaarschap?

Wat is de rol van de gemeente in Fase 1?

Waar is de gemeente in fase 1? We krijgen het gevoel dat het initiatief volledig bij de initiatiefnemer en ‘vrijwilligers’ (veelal zonder grondposities) in het gebied wordt neergelegd (indien lokaal gewortelde partijen bijvoorbeeld belangenverenigingen zijn). Legt de gemeente het hier niet te makkelijk bij vrijwilligers neer en ligt hier niet ook een taak van de gemeente? Vooral in het geval een gebied te maken krijgt met een commerciële partij, die niet vanzelfsprekend veel belang hecht

aan participatie en lokaal eigendom, wordt hier mogelijk een te zware wissel op vrijwilligers getrokken. Waarom komt de ruimtetecoach van de gemeente pas in fase 2 in beeld? Wilt u uw rol als gemeente nog eens overdenken? Het gaat hier immers ook om het realiseren van een overheidsdoelstelling.

Is fase 2 niet een herhaling van zetten?

Als fase 0 en fase 1 goed doorlopen zijn, dan zou Fase 2 toch niet meer moeten zijn dan het doorlopen van de formele procedures om vervolgens tot uitvoering te kunnen gaan? Zoals het voorstel nu geformuleerd is, klinkt het alsof het resultaat van fase 1 opnieuw ter discussie kan worden gesteld.

Na fase 2, volgt nog fase 3: De uitvoering. Werk stap 10 van fase 2 verder uit.

In het voorstel wordt er te makkelijk van uitgegaan dat de communicatie en participatie na het verkrijgen van de vergunningen wel goed komt. De praktijk laat zien dat dat allerm minst het geval is. Zo zitten inwoners van Nieuwleusen-West bijna dagelijks met vragen over de nieuwe windmolens, die niet altijd makkelijk te adresseren zijn, laat staan dat er snel een antwoord op deze vragen komt. Als het gaat om toezicht en handhaving van de in de vergunning vastgelegde afspraken ligt hier ook een taak voor de gemeente. Zo wordt bij commerciële partijen nog wel eens laks omgegaan met de landschappelijk inpassing, of worden zonnepanelen dichter op elkaar gezet dan afgesproken. Wij verzoeken u ook om de communicatie rondom de realisatie van het plan (stap 10, fase 2) nader uit te werken, inclusief de toezichthoudende en handhavende rol van de gemeente.

Hoe voorkomt u dat commerciële ontwikkelaars na het vaststellen van de zoekgebieden deeltjes maken met grondeigenaren in het zoekgebied?

Het opstellen van een integraal gebiedsplan met inwoners kan alleen een succes worden als er ondertussen geen deals worden gesloten tussen commerciële projectontwikkelaars en grondeigenaren. Hoe gaat u het risico op dergelijke deals voorkomen?

Wij kijken uit naar uw beantwoording van onze vragen en horen graag wanneer en met welk advies u naar de gemeenteraad gaat.

Inwoners, 31-10-2021:

Hierbij zijn wij tegen de komst van de windmolens in Nieuwleusen West en Dalfserveld.

De reden hiervoor is:

De geluidsoverlast

Aanzicht

En we hebben er al genoeg in ons gebied

Leefbaarheid en woongenot wordt aangetast

En wat doen de windmolens op langere termijn met de gezondheid van de mensen in het gebied?

En onze vraag is: waarom moet het allemaal op één plek (omdat de kabels er al liggen?)?

Inwoner, 31-10-2021:

Hierbij reageer ik op het plan om eventueel op gebied Nieuwleusen Oost, windmolens te plaatsen

Ik woon in dit gebied en wil hier het volgende over aangeven:

Ik ben voor duurzame energie. Ik ben alleen niet voor windmolens maar vind het alternatief zon een veel meer passende, zeker in dit deel van het zoekgebied. Ik las dat het economisch ook een minder interessant zoekgebied is (qua aansluiting net).

Op het moment dat de plannen definitief worden voor windmolens in dit gebied, zal ik bezwaar maken. De redenen zal ik dan kenbaar maken maar laten zich raden

Belangenvereniging Nieuwleusen Buitengebied West (BNBW), 31-10-2021:

Reactie BNBW op rapport Sweco: Dalfsen in transitie naar kaalslag.

INLEIDING

De Belangenvereniging Nieuwleusen Buitengebied West (BNBW) geeft in dit document namens haar leden en op verzoek van de gemeente, haar mening over het "**Onderzoek zoekgebieden grootschalige opwek duurzame energie Dalfsen**", inclusief een participatie en communicatieplan dat door ingenieursadviesbureau Sweco is uitgevoerd.

In dit document leest u eerst de belangrijkste conclusies die de BNBW trekt op basis van het rapport. Vervolgens wordt u meegenomen in de analyse van het rapport. Het rapport benoemt een aantal zaken niet, of summier, die ons inziens wel degelijk invloed hebben op de uitkomsten het onderzoek. Deze komen terug in een "Bredere blik op aspecten in rapportage". Aansluitend trekken wij onze conclusies en sluiten wij af met een aantal adviezen.

SAMENVATTING

"Objectiviteit, transparantie, excellente participatie en procesgang". Het adagium van de gemeente Dalfsen. Helaas, het proces en het rapport van Sweco zijn in onze ogen minder objectief, minder transparant en minder participatief tot stand gekomen dan het wil doen laten geloven.

De analyse van SWECO maakt alleen gebruik van technische parameters om de potentiële zoekgebieden voor wind- en zonne-energie te identificeren. Bredere maatschappelijke aspecten en ervaringen van bewoners worden niet meegenomen. Op geen enkele wijze wordt rekening gehouden met de mate waarin een gebied al bijdraagt aan de energieopgave en het maatschappelijk draagvlak in een gebied.

Ook zijn de in de RES-West Overijssel geformuleerde ontwerpprincipes niet meegenomen, zonder dat dat wordt gemotiveerd. Dit minimaliseert het aantal scenario's en daarmee de opties voor keuze door de raad. Tevens versterkt dit het beeld van doelredenerie om toch weer in het gebied terecht komen waar de huidige windmolens staan.

Het rapport geeft geen beeld of de opgave voor 2030 en 2050 ook daadwerkelijk in de 'meest geschikte gebieden' geplaatst kan worden. Ook zijn de ontwikkelingen in de aangrenzende gemeenten niet in kaart gebracht, ondanks de onvermijdelijke samenhang.

Een integrale gebiedsbenadering wordt pas opgestart in het participatieplan en niet van meet af aan. Het begrip lokaal eigenaarschap is niet goed beschreven. Er zijn webinars geweest, maar de inbreng van inwoners komt niet terug! Zo worden de door bewoners aangedragen criteria voor leefomgevingskwaliteit niet gebruikt door Sweco.

De rol van de gemeente is te passief voor de plannen die in deze eeuw moeten worden gerealiseerd. Dorpen van Morgen is in de huidige setting een te smalle basis om de energietransitie inclusief alle samenhangende onderwerpen te ondersteunen.

De Gemeente Dalfsen gunt zich – om onduidelijke redenen – niet de tijd om een integraal gebiedsplan te maken om de energie transitie zo zorgvuldig mogelijk uit voeren, rekening houdend met alle menselijke en fysieke omgevingsfactoren.

Kortom: een onderzoek met als uitkomst eigenlijk maar één optie: concentreren van de energie opwek in het huidige windmolengebied. De raad heeft geen opties om uit te kiezen en de bewoners van het buitengebied Nieuwleusen West voelen zich voor de zoveelste keer niet gehoord en in de steek gelaten. 2

ANALYSE RAPPORT

1. Zoekgebieden

Titel “Zoekgebieden grootschalige duurzame energieproductie gemeente Dalfsen” Subtitel “Advies voor prioriteren zoekgebieden waarbinnen grootschalige opwek van duurzame energie in de gemeente Dalfsen kan plaatsvinden” (Pagina 2(32) Rapport SWECO)

“Met de nota “Uitgangspunten en uitsluitgebieden” als vertrekpunt wordt in dit rapport ingegaan op de vraag welke gebieden in potentie geschikt zijn voor grootschalige opwek.” (Pagina 4(32) Rapport Sweco)

Commentaar

De subtitel suggereert dat er criteria worden gegeven om keuzes te kunnen maken in de gevonden zoekgebieden. Dat gebeurt niet. Er wordt sec een inventarisatie gemaakt.

Conclusie

Subtitel rapport maakt verwachtingen niet waar!

2. Uitsluiten kleinschalige zonnevelden (tot ca. 2 ha)

“Trede 1 - Stimuleren van:

- Productie van zonne-energie op daken in bebouwd gebied: woningen, bedrijven, agrarische gebouwen, etc.*
- Gebruik van te bebouwen gebieden of bruikbare restructuurte: ongebruikte gronden, bedrijventerreinen, boven parkeerterreinen en geluidswallen.*
- Kleine, goed ingepaste velden op agrarische erven (tot ca. 2 ha).*
- Kleine, goed ingepaste zonnevelden van lokale initiatieven in stads- en dorpsranden (tot ca. 2 ha).*

Deze begrenzing is uitgangspunt in het onderzoek, omdat dergelijke kleinschalige zonnevelden goed inpasbaar zijn, weinig tot geen impact op de omgeving hebben en veelal voor lokaal gebruik zijn. Alles kleiner dan 2 hectare is daarom niet meegenomen in dit onderzoek. Genoemde handreiking is ook bij de verdere opstelling van deze rapportage betrokken.” (Pagina 5(32) Rapport Sweco)

Commentaar

Logisch dat de onderzoekers een grens trekken om hun onderzoek af te bakenen. Echter gezien de hoeveelheid ha zonneveld die geleverd moet worden voor 2030 en 2050, kunnen kleine velden wel degelijk de druk op grootschalige exploitatie van zonnevelden verlagen en daarmee de leefbaarheid van de gemeente ten goed komen. Zeker als dit wordt meegenomen in het *“Concept uitgangspunten en uitsluitgebieden voor grootschalige opwek duurzame energie”*

Conclusie

Kleinschalige zonneveld projecten kunnen bij voldoende volume invloed hebben op de hoeveelheid zonneveld die moet worden weggezet voor de grootschalige energie opwek. Alle beetjes tellen!

3. Criteria analyse

Voor de hoofdpunten van de analyse wordt gebruikt gemaakt van 6 criteria: planologische ontwikkelingen, logistiek energienetwerk, omvang gebied, clustering en bundeling initiatieven, beperken van hinder etc. en kwaliteit van de uitgesloten gebieden (*Pagina 6(32) Rapport Sweco*)

Commentaar

Voor de analyse om de kaarten te maken, zijn alleen de eerste 4 criteria gebruikt. Dit zijn technische parameters die makkelijk gebruikt kunnen worden voor visualisatie! Ook technische normeringen over hinder slagschaduw worden genoemd, maar niet verwerkt in de analyse.

Maatschappelijk acceptatie gaat veel verder dan bebouwingsdichtheid, hinder en clustering. Ruimtelijke kwaliteit bestaat niet alleen uit planologische ontwikkelingen, omvang gebied en clustering. Ruimtelijke kwaliteit gaat over de kwaliteit van de leefomgeving voor wonen en werken in de brede zin van het woord, hoe deze kwaliteit ervaren wordt en in hoeverre mensen zeggenschap hebben over ontwikkelingen in hun leefomgeving. De door Sweco gekozen benadering is daarmee té technisch en doet geen recht aan de inbreng die door inwoners is geleverd.

Met deze benadering moet de gemeente zich afvragen waarom ze dit onderzoek niet zelf heeft gedaan. Alle informatie die op de kaarten staat, heeft de gemeente al voorhanden. Waarom een duur adviesbureau inhuren?

Conclusie

De analyse van Sweco maakt alleengebruik van technische parameters. Breder maatschappelijke aspecten, die door inwoners tijdens de webinars zijn ingebracht, zijn niet meegenomen. Er staat in de analyse geen informatie die de gemeente al niet heeft. Waarom is ze niet in staat geweest deze analyse zelf uit te voeren?

4. Industrie en grootschalige energie opwek

“Op basis van de ontwikkelkaart van de Omgevingsvisie (zie bijlage 2: concept, augustus 2021) vinden (grotere) ontwikkelingen van woningbouw en bedrijventerreinen direct aansluitend aan de kernen Dalfsen, Lemelerveld en Nieuwleusen plaats. Voor met name Nieuwleusen en Lemelerveld liggen daar in de relatie met de potentiële zoekgebieden

(buiten de uitsluitgebieden) mogelijk kansen tot koppeling van ontwikkelingen aan energie-opwek.”(Pagina 7(32) Rapport Sweco)

Commentaar

Deze alinea suggereert dat de ontwikkeling van bedrijventerreinen gekoppeld moet worden aan grootschalige energie opwek. Dus we gaan bedrijventerreinen uitbreiden, omdat er ruimte is om meer molens neer te zetten? Zou het juist niet omgekeerd moeten zijn? Energie opwekken daar waar het gebruikt wordt (zie ook ruimtelijke principes uit het klimaatakkoord). En leidt dit er toe dat de energieopgave voor 2030 nog verder omhoog moet? Op dit moment stelt de gemeente nauwelijks eisen aan nieuwe bedrijven. Je zou kunnen denken aan bijvoorbeeld de hoeveelheid zon op dak. Begin met het afgeven van vergunningen voor nieuwe bedrijven, waarin eisen worden gesteld aan energieverbruik en -opwek.

Conclusie

Het rapport suggereert koppelingen tussen grootschalige energie opwek en ontwikkeling bedrijventerreinen die de te behalen doelen van 2030 en 2050 verzwaren. Is dit een goede ruimtelijke ordening? En waar is de rol van de gemeente in haar rol van energie waakhond bij het stellen van eisen aan uitbreidingen voor bijv. bedrijventerreinen.

5. Potentiele gebieden windturbines

7.2.1 Windturbines “Dit geldt zeker voor de opwek van windenergie. Op basis van kaart 14 komen het westelijk deel van Dalfserveld (1) en het westelijke deel van Nieuwleusen-west (2) in de analyse naar voren als potentieel geschikte zoekgebieden. Het zijn de transparante en lichtgrijze gebieden. De potentiële geschiktheid is gebaseerd op:

- 1. Relatief geringe bebouwingsdichtheid en daarmee potentieel minder hinder voor gevoelige functies.*
- 2. Afstand tot HS-aansluitstations (binnen 5 km-zone)*
- 3. Grootschalig open landschap en de aanwezigheid van de spoorlijn en de N340 als grote (infrastructurele) lijnen*
- 4. Past bij streven naar clustering.” (Pagina (31/32) Rapport Sweco)*

Commentaar

Een puur technische analyse op beperkte hoeveelheid parameters. Geen algemene gebiedsanalyse waarin bijvoorbeeld aspecten als de al bestaande belasting door windmolens wordt meegenomen, of de ambities uit de Omgevingsvisie voor het gebied (prioriteit agrarische bedrijven, bio diversiteit, woningbouw, bedrijventerreinen). Waar zijn de belevingsaspecten uit de gesprekken?

Conclusie

Potentiele gebieden windmolens zijn gestoeld op beperkt aantal technische parameters.

6. Potentiele gebieden zonne-energie

“Op basis van kaart 16 is het westelijk deel Dalfserveld (1) en het westelijk deel Nieuwleusen-west (2) eveneens geschikt voor grootschalige opwek van zonne-energie.

Zelfs voor een groter gedeelte dan voor windenergie (groter transparant gebied). De potentiële geschiktheid is gebaseerd op:

- 1. Dezelfde ruimtelijke argumenten als windenergie*
- 2. Mogelijkheden voor kabeldelen met windturbines*
- 3. De mogelijkheden tot landschappelijke inpassing in zowel open grootschalig landschap, als meer besloten kleinschalig Landschap” (Pagina (31/32) Rapport Sweco)*

Commentaar Analoog aan punt 5. Hoe verhouden ambities voor landbouw en biodiversiteit (bijv weidevogels) zich tot de ontwikkeling van grootschalige zonneparken?

Conclusie Potentiële gebieden zonne-energie zijn gestoeld op beperkt aantal technische parameters.

7. Transitie 2030 naar 2050

*“Voor het realiseren van een betrouwbare energiemix richting 2030 is voor opwek via windenergie het werken met de zoekgebieden westelijk deel Dalfserveld (1) en westelijk deel Nieuwleusen-west (2) toereikend in de transparante delen langs de N340 en de spoorlijn. Voor de opgave richting 2050 (tenminste 100 GWh bovenop de opgave voor 2030) **lijken** deze twee zoekgebieden ook toereikend, maar dan moeten voor windenergie ook de lichtgrijze delen worden ingezet. Deze laatste conclusie onder de voorwaarde dat de aanvullende opgave niet veel groter wordt dan 100 GWh en de wetten regelgeving windturbines inpasbaar maakt.” (Pagina (31/32) Rapport Sweco)*

Commentaar

Dit is de eerste keer dat er een doorkijk naar 2050 wordt gemaakt! Dan **lijken** alleen het westelijk deel Dalfserveld (1) en westelijk deel Nieuwleusen-west (2) in staat om de benodigde capaciteit te leveren. Echter dit wordt niet onderbouwd. Daarmee is het rapport alleen toereikend voor 2030. De gemeente had een bredere doorkijk gesuggereerd! Dit is een te korte termijn. De Omgevingsvisie kijkt ook al verder vooruit. Energie en omgeving zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Conclusie

Rapport kijkt niet verder dan 2030. Dit is een te enge horizon. De toezegging was dat er een doorkijk naar 2050 zou worden gemaakt. De ontwerp-Omgevingsvisie kijkt wel verder, maar blijft op hoog abstractieniveau.

8. Aanbevelingen Sweco

Sweco doet de volgende aanbevelingen:

“1 Laat bedrijventerreinen buiten de uitsluitgebieden vallen. Hoewel waarschijnlijk niet aantrekkelijk voor wind (i.v.m. grotere kans op hinder zo dicht bij de bebouwde kom) blijkt dat een overgroot deel van de inwoners van de gemeente deze locaties het meest ziet zitten (zon op dak en zonnevelden). Ook in relatie tot toekomstige energieontwikkelingen die wellicht beter passend zijn op een bedrijventerrein, dan in het landelijk gebied.

2 Bij windturbines weegt de factor hinder veel zwaarder dan bij zonnevelden. Het kan een bewuste keuze zijn de factor hinder (en dus afstand tot woningen) en de mate van

slagschaduw zwaarder te laten wegen dan ander criteria zoals bijvoorbeeld landschappelijke inpassing.

3 Vanuit de bestaande landschappelijke kenmerken heeft het de voorkeur nieuwe windturbines te plaatsen langs infrastructurele lijnen zoals de spoorlijn of de N340. Als tweede optie is het plaatsen van kleine groepjes in het open landschap een goed alternatief.

4 Afstemming met buurgemeenten. Kiest Dalfsen voor clustering, dan heeft het meerwaarde om bij de ontwikkeling van het eigen zoekgebied de afstemming te zoeken met de ontwikkelingen in Zwolle en Staphorst. Kiest Dalfsen voor spreiding dan is afstemming met Raalte en Ommen mogelijk interessant.

5. Integrale gebiedsopgave. Bij ontwikkeling van energielandschap rond spoorlijn moet toch gewoon aansluiting gezocht worden bij de plannen van Zwolle. Dat leidt mogelijk tot één op elkaar afgestemde gebiedsopgave: aantal en type windturbines op elkaar afstemmen, ritme van manier van plaatsen onderling afstemmen, gezamenlijk proces zodat bewoners niet twee gebiedsprocessen doorlopen.” (Pagina (31/32) Rapport Sweco)

Commentaar

Waarom zijn deze punten niet meegenomen in het onderzoek? Dit moet de gemeente dus nog gaan uitzoeken. Met betrekking tot aanbeveling 3: de infrastructurele lijnen in de gemeente Dalfsen zijn te kleinschalig om de grootschaligheid van windmolens mee te accentueren. Alleen op kaart, of van bovenaf, is landschappelijke samenhang zichtbaar. De huidige windmolens langs het spoor laten zien dat samenhang met de spoorlijn alleen maar te ervaren is in de kijkrichting van het spoor. Vanuit alle andere gezichtspunten staat er een wolk windmolens. Ook het plaatsen van windmolens in een open landschap is geen beter alternatief dan het plaatsen van windmolens in een besloten landschap. Deze aanbeveling snijdt daarom geen hout en is ondertussen ook een achterhaald inzicht.

Conclusie

Veel valide punten zijn niet meegenomen waardoor de kwaliteit van het rapport voor ondersteuning besluitvorming gemeente beperkt is. De aanbeveling m.b.t. aansluiten bij infrastructurele lijnen is gestoeld op een achterhaald inzicht.

9. “Participatie- en communicatieplan voor grootschalige opwek van duurzame energie Gemeente Dalfsen”

2.1 Fase 0 Gebiedsplan

Het doel van fase 0 is te komen tot een gedragen integraal gebiedsplan waarin de energieopgave tezamen met andere ruimtelijke opgaves van het gebied in samenhang worden beschouwd. Dit heeft onder meer betrekking op de thema's landbouw, natuur, landschap, water, economie, woningbouw, leefbaarheid en mobiliteit. Het gaat dus niet alleen om een duurzame energie-opgave, maar om de bredere ruimtelijke kwaliteit van het zoekgebied. (Pagina 7/10 Participatie- en communicatieplan)

Commentaar

In fase 0 komen voor de eerste keer aspecten als landbouw, natuur, landschap, water, economie, woningbouw, leefbaarheid en mobiliteit aan de orde: de bredere integrale ruimtelijke ontwikkeling van het zoekgebied. Waarom is dit onderzoek niet integraal

ingestoken? Dat had mogelijk tot hele andere inzichten en een betere voorbereiding van de besluitvorming door de gemeenteraad geleid. Waarom is niet in kaart gebracht welke water- en natuuropgaven, biodiversiteitsopgaven, stikstofopgaven, landbouwopgaven, infrastructurele opgaven en leefbaarheidsopgaven er spelen en hoe deze meegekoppeld kunnen worden met de energieopgave?

Conclusie

Integrale gebiedsbenadering vindt pas plaats na vaststelling van de zoekgebieden. Daardoor worden potentiële meekoppelkansen in de rest van de gemeente gemist. Dit onderzoek had van meet af aan een integrale benadering moeten hebben.

10. Lokaal eigendom

Veelvuldig wordt de term lokaal eigendom gebruikt in het participatieplan.

Commentaar

De gehele energietransitie is gebouwd op lokale bewoners die initiatieven ontplooiën of zoals wordt gezegd: lokaal gewortelde partijen.

Wat is lokaal? De energiecoöperatie die 5 km verder in het dorp resideert en die in jouw achtertuin een windmolen neerzet? Wat als er geen lokale vrijwilligers zijn? Wat als de grondeigenaren niet willen meewerken? Veel vragen, geen antwoorden. De gemeente vindt lokaal eigendom belangrijk. Zonder het aangaan van gesprekken met inwoners in een vroeg stadium wordt de kans hierop echter erg klein. Wanneer bewoners zich overvallen voelen door ver uitgewerkte plannen die een negatieve invloed hebben op hun leefomgeving zullen ze minder geneigd zijn mee te werken. Zeker wanneer blijkt dat er geen middelen ter beschikking worden gesteld en men zich louter op vrijwillige basis, in eigen tijd, mag inzetten.

Informereren is geen participatie, het samen bespreken van plannen en meebeslissen over initiatieven wel. Beiden worden door Sweco genoemd. We zijn benieuwd waar de gemeente voor kiest. Echte participatie of niet?

Conclusie

Begrip lokaal eigenaarschap en participatie worden niet goed gedefinieerd en geven weinig houvast aan de echte bedoelingen van de gemeente Dalfsen.

BREDERE BLIK OP ASPECTEN IN RAPPORTAGE

1. Wel participatie, maar de BNBW ziet haar inbreng niet terug

We constateren dat Sweco een beperkt aantal criteria heeft gebruikt om te komen tot de beoordeling van de mate van geschiktheid van gebieden voor windturbines en zonneparken. De gehanteerde criteria zijn: afstand tot een aansluitpunt, openheid/beslotenheid van het landschap, toekomstige woningbouw en door de raad vastgesteld uitsluitingsgebied.

In de eerste online-bijeenkomst met Sweco (dd) zijn door deelnemende inwoners ook andere criteria aangedragen. Daarnaast heeft het bestuur van de BNBW in een gesprek met Sweco in augustus 2021 het nodig meegegeven voor dit onderzoek. Wij vragen ons af

waarom de inbreng van de inwoners niet is meegenomen in het onderzoek.

Conclusie

Wel participatie, maar de inbreng komt niet terug!

2. Kwaliteit leefomgeving

Door het bestuur van de BNBW en deelnemende inwoners is aangegeven dat de leefomgevingskwaliteit in het westelijk deel van het buitengebied van Nieuwleusen onder druk staat. Sweco had dit kunnen vertalen in objectieve criteria voor bestaande geluidbelasting (windmolens, verkeer, bedrijvigheid), slagschaduw, lichtvervuiling (o.a. windmolens, bedrijventerreinen binnen en buiten de gemeentegrens) en impact van ruimtelijke plannen (zie ontwerp-omgevingsvisie: ruimte voor bedrijventerreinen, ruimte voor groei agrarische bedrijven, toenemende verkeersdrukte etc).

Conclusie

Geen door bewoners aangedragen criteria voor kwaliteit van de leefomgeving zijn door Sweco gebruikt.

3. Mate waarin een gebied bijdraagt aan de energieopgave en maatschappelijk draagvlak

Verschillende inwoners hebben aangegeven dat het BNBW-gebied al voldoende heeft bijgedragen aan de energieopgave van de gemeente Dalfsen. Dit had door Sweco vertaald kunnen worden in een objectief criteria (% bijdrage aan huidige energieproductie). Het signaal dat er in ons gebied geen draagvlak is voor een aanvullende energieopgave, en de roep om ons gebied uit te sluiten voor nieuwe ontwikkelingen, heeft – zoals Sweco heeft toegelicht – alleen een plek gekregen in de uitwerking van het scenario “Spreiden”.

Conclusie

Op geen enkel wijze rekening gehouden met mate waarin een gebied bijdraagt aan de energieopgave en maatschappelijk draagvlak

4. De toepassing van het criteria landschap is niet objectief

Sweco werkt met twee typen landschap: een “open landschap” dat geschikt zou zijn voor grootschalige energie opwek en een “besloten landschap” dat minder geschikt zou zijn. Vanuit de BNBW en door inwoners is dit ter discussie gesteld. Onze ervaring is dat windturbines in een open landschap een veel grotere impact op de beleving van het landschap heeft, dan windturbines in een besloten landschap. Voor zonneparken geldt dit nog sterker. Een zonnepark heeft in een open landschap een sterke impact op de beleving van de weidsheid van het landschap. De landschapsdeskundige van Sweco heeft dit in de eerste online-sessie ook toegegeven. Toch is vastgehouden aan het idee dat grootschalige energie opwek beter past in een open landschap. Hebben we hier nu te maken met een objectief criteria, een mening of een opgelegd uitgangspunt?

Conclusie

Ervaringen bewoners met energie opwek in type landschap wordt niet meegenomen in analyse

5. De ontwikkelingen in aangrenzende gemeenten zijn niet in kaart gebracht.

De BNBW heeft nadrukkelijk aangegeven dat de ontwikkeling in aangrenzende gemeenten van belang zijn. Het landschap stopt immers niet bij de gemeentegrens. Toch heeft het onderzoek van Sweco zich beperkt tot de gemeentegrenzen van Dalfsen. In ons gebied zijn de ontwikkelingen in het Zwolse Tolshuislanden en eventuele ontwikkelingen in Staphorst en Zwartewaterland zeer relevant. In dit gebied vindt al overleg plaats tussen de vier gemeenten, provincie en waterschap. Waarom zijn deze ontwikkelingen niet in kaart gebracht een meegenomen?

En wat is de samenhang met de plannen van de gemeente Zwolle voor waterstofproductie op Hessenpoort en de plannen voor doorontwikkeling van bedrijventerrein Hessenpoort. En de samenhang met netwerkcapaciteit van TenneT en Enexis?

In de regio Zwolle, waar 'grensontkennende samenwerking' het credo is, zou ook de gemeente Dalfsen toch over de gemeentegrenzen heen moeten kijken.

Conclusie

Ontwikkelingen in aangrenzende gemeenten zijn niet in kaart gebracht, ondanks de samenhang.

6. Concept notitie "Uitgangspunten en uitsluitingsgebieden" wordt niet consequent gehanteerd.

De door de raad vastgestelde uitsluitingsgebieden worden consequent gehanteerd. De vastgestelde uitgangspunten echter niet. Indien wordt uitgegaan van de vastgestelde uitgangspunten, kan de vraag worden gesteld of het scenario "Spreiden" wel een reëel scenario is. Andersom geredeneerd roept dit bij ons de vraag op, waarom niet is gekeken naar de potentie in de uitsluitgebieden. Welke potentie heeft de raad met haar besluit buiten beschouwing gelaten (zie punten leefomgeving en draagvlak)?

Conclusie

Concept notitie "Uitgangspunten en uitsluitingsgebieden" selectief gebruikt.

7. Opgave voor 2030 en 2050 ook daadwerkelijk in de 'meest geschikte gebieden'?

Het Nationaal Programma RES heeft ten behoeve van het RES proces analysekaarten opgesteld (Analysekaarten NP RES - Regionale Energiestrategie (regionale-energiestrategie.nl)). Deze analysekaarten geven een gedetailleerd beeld van de potentie voor windturbines. Waarom zijn deze analysekaarten, die juist voor dit proces zijn ontwikkeld, niet gebruikt? Een blik op deze kaarten laat immers zien in welke gebieden ook daadwerkelijk ruimte kan worden gevonden voor windturbines. Opvallend aan deze kaarten is dat de meeste potentie in Dalfsen te vinden is de vastgestelde uitsluitingsgebieden.

Conclusie

Het rapport geeft geen beeld of de opgave voor 2030 en 2050 ook daadwerkelijk in de 'meest geschikte gebieden' geplaatst kan worden. Een blik op de analysekaarten van NPRES laten zien, dat de opgave voor 2050 vermoedelijk niet past in de 'meest geschikte gebieden'.

8. Meer ruimtelijke scenario's denkbaar

In de RES-West Overijssel zijn voor de analyse van zoekgebieden enkele ontwerpprincipes

geformuleerd.

- Benutten van kansen binnen de bebouwde omgeving.
- Koppeling van energievraag en aanbod
- Ruimtelijke meekoppelkansen
- Het ontzien van waardevolle gebieden
- Clustering in de daarvoor geschikte landschappen.

Waarom heeft Sweco niet langs deze lijnen verschillende scenario's ontwikkeld? Waarom is niet gekeken naar ruimtelijke meekoppelkansen? Denk aan (drink)wateropgaven in de gemeente, NatuurNewerkNederland-ontwikkeling, het stikstofvraagstuk of woningbouw. Zo zou met een zonnepark alvast een landschappelijk casco voor toekomstige natuurontwikkeling, een toekomstige woonwijk of de afronding van een dorpsrand ontwikkeld kunnen worden.

Vanuit het ruimtelijke principe 'koppeling energievraag een aanbod' en 'mogelijkheden binnen de bebouwde kom' vragen wij ons af waarom de bebouwde kommen in Dalfsen bij voorbaat zijn uitgesloten. Maakt de ontwikkeling van een energiepark aansluitend aan het dorp de inwoners juist niet veel meer bewust van de energietransitie?

Kortom, wij missen de uitwerking van scenario's "Ruimtelijke meekoppelkansen" en scenario "Bebouwd gebied". Ook zou het voor de opgave richting 2030 nog denkbaar zijn om (een deel van) de Dalfser opgave mee te laten liften op een ontwikkeling in een aangrenzende gemeente. Dit zou het scenario 'Elders' kunnen zijn. 9

Conclusie

Sweco heeft in de RES-West Overijssel geformuleerde ontwerpprincipes niet meegenomen zonder motivatie. Dit minimaliseert het aantal scenario's en daarmee de keuzeopties voor besluitvorming.

9. Rol gemeente

De energietransitie heeft een enorme impact op de leefomgeving. Vanuit de verantwoordelijkheid die de gemeente heeft voor een goede ruimtelijke ontwikkeling, is het de gemeente en niet een ontwikkelende partij of vrijwilligers uit een gebied, die hier aan zet is. Omdat er naast de energietransitie doorgaans meer ruimtelijke opgaven spelen, is het van belang dat de energieopgave in samenhang met ander opgaven wordt gezien: integraal.

In het participatieplan komt de gemeente voor het eerst aan bod om met de bewoners van het aangewezen zoekgebied het gebiedsplan te maken. De gemeente is de grote afwezige in dit verhaal. Waar is het gemeentelijk energiebedrijf dat middels en motie van de raad moest worden opgezet. Het blijft vreemd dat bij een van de grootste opgaven van de overheid in deze eeuw, met een enorme impact op het landschap en de leefomgeving, het succes afhankelijk is van lokale initiatieven! Het inhuren van adviesbureaus en het schrijven van nota's door de gemeente staat in geen verhouding tot de opgave.

Conclusie

Rol gemeente te passief voor de plannen die gerealiseerd moeten worden.

10. Dorpen van Morgen

Wat is de status van de Dorpen van Morgen? Is dit door de gemeente ingestelde forum wel het vehikel dat als adviseur moet dienen voor advies aan de gemeente. Hoe representatief is het voor de zoekgebieden? De huidige behoefte is een integrale aanpak om tot een oplossing voor de energiebehoefte te komen. Dan verwacht je een orgaan met een brede basis. Deze wordt nu gevormd door een vertegenwoordiger per kern namens een vereniging met een focus op verbetering van het milieu.

Conclusie

Dorpen van Morgen te smalle basis om energie transitie inclusief alle samenhangende onderwerpen te ondersteunen.

11. Tijdpad

De gemeente Dalfsen moet in juni 2023 aan de provincie aangeven hoe ze haar energie bod gaat invullen. Concreet waar komen de molen(s) en zonnenvelden. Het prijst de gemeente dat ze al in juli van dit jaar zijn begonnen met het onderzoek naar de opties. Echter de raad moet in december van dit jaar al een besluit nemen over welk gebied wordt aangewezen. Door deze - om onduidelijke redenen – zelf opgelegd tijdsdruk, kun je alleen maar een snelle analyse doen op deelaspecten. Dat laat het rapport van Sweco zien.

Daarnaast krijgen inwoners nauwelijks tijd de onderzoeksresultaten tot zich te nemen en erop te reageren. Door niet rechtstreeks met inwoners in gesprek te gaan zijn velen onvoldoende geïnformeerd. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid haarinwoners mee te nemen in het proces door écht met ze in gesprek te gaan en ze recht in de ogen te kijken.

Waarom wordt niet de tijd genomen om in alle rust een gedegen onderzoek te doen naar alle opties in Dalfsen en een integraal gebiedsplan te maken?

Conclusie

De Gemeente Dalfsen gunt zich – om onduidelijke redenen – niet de tijd om een integraal gebiedsplan te maken om de energie transitie zo zorgvuldig mogelijk uit voeren, rekening houdend met alle menselijke en fysieke omgevingsfactoren.

Conclusies

1. Subtitel rapport maakt verwachtingen niet waar!
2. De analyse van Sweco maakt alleen gebruik van technische parameters. Breder maatschappelijke aspecten worden niet meegenomen.
3. Er staat in de analyse geen informatie die de gemeente al niet heeft. Waarom is ze niet in staat deze analyse zelf uit te voeren?
4. Rapport kijkt niet verder dan 2030, terwijl 2050 wel is toegezegd! Te enge horizon, Ontwerp-Omgevingsvisie kijkt wel verder, maar blijft te abstract.
5. Waar is de rol van de gemeente in haar rol van energie waakhond bij het stellen van

eisen aan uitbreidingen voor bijv. bedrijventerreinen.

6. Negatieve aspecten/belevingen worden niet geoperationaliseerd in de zoekgebieden.

7. Het rapport suggereert koppelingen tussen grootschalige energie opwek en ontwikkeling bedrijventerreinen die de te behalen doelen van 2030 en 2050 verzwaren.

8. Potentiële gebieden windmolens zijn gestoeld op beperkt aantal technische parameters.

9. Potentiële gebieden zonne-energie zijn gestoeld op beperkt aantal technische parameters.

10. Veel valide punten zijn niet meegenomen, waardoor het geen basis biedt voor een goed advies aan de gemeenteraad.

11. Integrale gebiedsbenadering gebied wordt pas opgestart ná vaststellen zoekgebieden. Een integrale benadering had van meet af aan moeten gebeuren. Potentiële meekoppelkansen worden hierdoor gemist.

12. Begrip lokaal eigenaarschap is niet goed beschreven.

13. Wel participatie, maar de inbreng komt niet terug!

14. Geen van de door bewoners aangedragen voor leefomgevingskwaliteit zijn door Sweco gebruikt.

15. Op geen enkel wijze is rekening gehouden met mate waarin een gebied bijdraagt aan de energieopgave en maatschappelijk draagvlak in een gebied.

16. Ervaringen van bewoners met energieopwek in type landschap wordt niet meegenomen in analyse. Conclusies t.a.v. geschiktheid type landschap snijden geen hout.

17. Ontwikkelingen in aangrenzende gemeenten zijn niet in kaart gebracht, ondanks de onvermijdelijke samenhang.

18. Concept notitie "Uitgangspunten en uitsluitingsgebieden" is selectief gebruikt.

19. Het rapport geeft geen beeld of de opgave voor 2030 en 2050 ook daadwerkelijk in de 'meest geschikte gebieden' geplaatst kan worden. Beschikbare analysekaarten die hiervoor door NP-RES zijn ontwikkeld zijn niet gebruikt.

20. Sweco heeft in de RES-West Overijssel geformuleerde ontwerpprincipes niet meegenomen zonder motivatie. Dit minimaliseert het aantal scenario's en daarmee de opties voor keuze.

21. Voorgestelde rol van de gemeente is te passief voor de plannen die gerealiseerd moeten worden.

22. Dorpen van Morgen is een te smalle basis om energie transitie inclusief alle samenhangende onderwerpen te ondersteunen.

23. De Gemeente Dalfsen gunt zich – om onduidelijke redenen – niet de tijd om een integraal gebiedsplan te maken om de energietransitie zo zorgvuldig mogelijk uit voeren, rekening houdend met alle menselijke en fysieke omgevingsfactoren.

Aanbevelingen voor de raad van de gemeente Dalfsen

1. Het rapport van Sweco kan slechts als een aanzet worden gebruikt voor een noodzakelijke veel bredere integrale benadering, waarin niet alleen naar technische- maar ook naar maatschappelijke parameters wordt gekeken, en andere maatschappelijke opgaven in kaart worden gebracht. Daarin mogen de ervaringen van de bewoners met de reeds bestaande windmolens niet ontbreken. Het mooie is dat de gemeente daar de tijd voor heeft tot juni 2023 en al heel veel informatie in huis heeft!
2. Vaar niet blind op de adviezen van Sweco met betrekking tot de geschiktheid van landschaptypen en/of de opstelling van windmolens. Op basis van ervaringen in onze eigen gemeente, en in de rest van Nederland zijn de inzichten hierover in beweging. Laat uw adviseren door een brede groep landschapsspecialisten. Sta open om ook de potentie van de uitsluitingsgebieden uit de concept nota "Uitgangspunten en uitsluitingsgebieden" te onderzoeken. Analysekaarten van het Nationaal Programma RES laat zien dat juist in de 'uitsluitingsgebieden' veel potentie is. Daarnaast kennen deze 'uitsluitingsgebieden' in potentie de nodige koppelkansen met andere maatschappelijke opgaven.
3. Dalfsen moet intensief gaan samen denken en werken met de buurgemeentes. Het landschap stopt niet bij de gemeentegrens. Ook de ontwikkelingen van Zwolle als regionale en misschien wel landelijke energiehub, gaat invloed hebben op Dalfsen. Anticiperen is in deze beter dan reageren om nog enige invloed te kunnen uitoefenen.
4. De gemeente Dalfsen zal een actievere rol moeten gaan spelen in dit mega traject en verder moeten kijken dan 2030. Alleen door naar de eindsituatie in 2050 te kijken kunnen overwogen keuzes voor de tussenstap in 2030 worden gemaakt. De burger wordt dan ook niet verrast. Leer van de windmolenprojecten die in ons gebied zijn uitgevoerd. Het kan allemaal stukken beter. Maak niet opnieuw dezelfde fouten. Energietransitie, Omgevingsvisie, inwonerparticipatie moeten et elkaar in lijn worden gebracht. Laat verschillende beleidsteams en specialisten binnen de gemeenten, samen met inwoners samenwerken aan een masterplan!
5. Participatie moet écht worden verbeterd. De term krijgt steeds meer een negatieve lading en staat ver af van de excellente participatie die uw raad nastreeft. Sweco heeft nauwelijks iets gedaan met de inbreng van de webinars. Wil de gemeente geloofwaardig blijven, dan moet ze dat verbeteren. Dat betekent ook dat er representatievere fora moeten komen die de gemeente als gesprekspartner en adviseur kan gebruiken. Wees niet bang voor uw inwoners, ze beschikken over waardevolle kennis, ervaringen en ideeën.
6. De energie transitie wordt in de nabije toekomst onderdeel van het dagelijks leven voor iedereen in de gemeente Dalfsen. Het kan niet zo zijn dat een zeer beperkt aantal bewoners gaat opdraaien voor de impact van die transitie. Lusten en lasten zullen eerlijk moeten worden verdeeld!

Inwoners, 31-10-2021:

Wij zijn erop tegen om windmolens en of zonneparken in het zoekgebied ,Oudleusenerveld, te realiseren, omdat er dan weer een mooi stuk natuurlijk gebied verdwijnt. Wij zijn van menig dat je dat moet doen waar diverse voorzieningen al aanwezig zijn m.b.t. levering van energie. In het oudleusenerveld zijn nu al adressen waar ze zonnepanelen willen plaatsen op hun dak, maar dit niet mogen omdat er niet terug geleverd kan worden. Dit zou komen doordat de leidingen niet toereikend zijn! Waarom dan wel molens en of parken, als daar allerlei voorzieningen voor moet worden aangelegd. Deze zijn al aanwezig waar nu ook al molens staan. Dus of je nu 5 of 10

molens hebt, maakt dat ook niet meer uit. En zo nodig kun je de grond daaronder ook gebruiken voor zonneparken. Dus twee vliegen in 1 klap!

Inwoner, 1-11-2021:

Het rapport is in mijn ogen gebaseerd op onvolledige informatie, inconsequent en heeft alle schijn van een vooropgezet plan. Het wekt de indruk dat er wordt toegewerkt naar een vooraf bedachte oplossing, namelijk concentreren in het buitengebied van Nieuwleusen. Bewoners zijn in een paar sessies aangehoord, maar de uitkomsten van deze sessies zijn niet terug te vinden in het rapport. Daarbij wordt het hele proces om te komen tot zoekgebieden in een veel te kort tijdsbestek en met een veel te beperkte blik uitgevoerd. Dit alles vind ik een voorbeeld van schijnparticipatie, oneerlijke procesgang en een uiting van onbehoorlijk bestuur.

Inwoner, 1-11-2021:

Ik ben woonachtig in het buitengebied tussen Oudleusen en Nieuwleusen, ofwel zoekgebied Oudleusenerveld. Onze (woon)boerderij heeft in totaal 52 zonnepanelen, waarmee wij meer energie opwekken dan gebruiken. Onze overbuurman heeft eveneens veel zonnepanelen op zijn stal, en onze achterbuurman een kleine windmolen. Het terug leveren van elektriciteit is voor onze kring (Korte Kampen) al een uitdaging. Afgelopen zomer hebben we een paar keer gehad dat dit niet ging. Een buurman iets verderop, die ook zonnepanelen wil installeren op zijn dak, kreeg te horen dat terug leveren niet mogelijk was vanwege overbelasting van het net. Onze achterbuurman, die op een andere kring is aangesloten (Brouwersweg) loopt ook tegen problemen aan, zijn windmolen draait vaak alleen als hij zelf energie verbruikt, voor b.v. de melkrobot.

Conclusie:

1. Een investering in groene energie opwekkers betekend dat de capaciteit van het net moet worden uitgebreid.
2. Het feit dat Dalfsen nog niet voldoet aan de 100Gwh komt mede doordat burgerinitiatieven worden afgewezen vanwege de beperkte capaciteit van de infrastructuur.

In het concept verslag staat reeds dat Oudleusenerveld niet de meest voor de hand liggende plek is voor windenergie, maar mogelijk wel voor zonnenvelden. Gezien voorgaande conclusie betekend dat beide manieren van opwekken een behoorlijke investering met zich meebrengen door de noodzakelijke uitbreiding van het elektriciteitsnet. Voor opwekking met windturbines gelden voor Oudleusenerveld nog een aantal andere uitdagingen, waarvan de infrastructuur (wegen) er één van is. Het Oudleusenerveld is een gebied met smalle landwegen, geflankeerd door bomen. Kruisingen zijn zelfs voor een gewone vrachtwagen al krap. Het geschikt maken van deze wegen om de lange onderdelen naar de bouwplaats te vervoeren betekend dat er veel bomen moeten wijken. Gezien het karakter van het landschap, en de bijdrage van deze bomen aan een leefbaar klimaat, is dat hoogst onwenselijk.

Een andere uitdaging vormt de bebouwingsdichtheid. Die is in het oosten van Oudleusenerveld wellicht minder dan elders in dat zoekgebied, maar volgens mijn onderzoek is er nergens ruimte om verder dan 500 meter van een woonhuis een windturbine te realiseren. Tevens wijs ik er op dat er op Europees niveau een studie loopt naar harmonisering op de minimale afstand die windturbines moeten hebben t.o.v. woonhuizen, waarbij het feit dat Nederland zo'n beetje de krapste norm

hanteert en het zeer aangemelijk is dat de limiet van 500 meter vergroot moet worden.

Naast deze uitdagingen, hoor ik om mij heen geen enkel positief geluid over windturbines in onze nabijheid. Zelf maak ik daar ook grote bezwaren tegen. Vanuit onze woonkamer kunnen we goed de bovenkant zien van de laatste twee turbines die in het westen van Nieuwleusen zijn gebouwd, een afstand van 6 kilometer. De twee knipperende lampen bovenop zijn uiteraard noodzakelijk, maar bijzonder storend, met name in het donker. Uit ervaring weet ik dat windturbines geluidsoverlast geven, de lage brom is tot kilometers ver te horen. Ik heb dit mogen ervaren op een vakantielocatie in Duitsland. Overdag merkte je er niets van, waarschijnlijk vanwege afleiding en andere geluiden, maar s 'nachts hield het mij uit de slaap. De eigenaar van ons vakantiehuisje had daar zelf ook last van, en kampte met gezondheidsklachten.

Het bederven van het uitzicht, de gezondheidsrisico's en overlast, alsmede de daarbij gepaard gaande waardevermindering van ons onroerendgoed, zijn voor mij redenen om grote bezwaren te hebben tegen het realiseren van windturbines in Oudleusenerveld.

Ik merk daarbij op dat wij het westen van Nederland juist zijn ontvlucht vanwege dit soort overlast. Ik ben opgegroeid op het platteland, in een gebied waar we kilometers ver uit konden kijken over landerijen. Dat gebied is nu helemaal volgebouwd, en de voorgenomen realisatie van drie windturbines tussen de bloemenkassen en industrieterrein waren de druppel die de emmer deed overlopen. Omdat mijn vrouw wel uit deze streek komt, zijn we hier gaan wonen. We hebben veel moeite en zweet, en enkele tonnen geïnvesteerd om onze woonboerderij naar het zinnig te maken, en zijn daar nog steeds mee bezig. Een windturbine, zelfs op afstand, of een zonneveld in de directe nabijheid, bederven ons woongenot dusdanig dat ik daar niet wil blijven wonen. Dat betekent dat ik mij tot het uiterste zal verzetten tegen de realisatie van windturbines in Oudleusenerveld of een zonneveld aan de Korte Kampen, en een behoorlijke schadeclaim zal indienen als dit verzet tevergeefs is gebleken.

Tenslotte iets over de opwekking van groene stroom met windturbines. Ik heb enkele jaren in deze branche gewerkt, met name aan de logistieke kant. Eenmaal gerealiseerd wekt een windturbine groene stroom op, dat is een feit. Maar de milieubelasting vóór realisatie is enorm, evenals bij de afbraak en verwerking van het afgedankte materiaal. Het recyclen van de bladen is technisch mogelijk, echter dermate gecompliceerd dat men er momenteel meestal voor kiest om deze te begraven dan wel te versnipperen en te verbranden. Tijdens de levensduur (15 jaar) van een turbine slijten de bladen t.g.v. cavitatie behoorlijk, waardoor microplastics in het milieu terecht komen. Gezien de ophef nu over PFAS is het onwaarschijnlijk dat deze vorm van vervuiling geen aandacht gaat krijgen. Kortom, de windturbines zijn het nieuwe asbest, ze bestaan uit gratis der subsidie omdat onze overheid een inspanningsverplichting is aangegaan t.a.v. de beperking van de uitstoot van CO2 en stikstof.

Dat onze planeet af moet stappen van fossiele brandstoffen is evident, daar hadden we al 50 jaar geleden de eerste stappen voor moeten zetten. Nu is de noodzaak hoog, en uit paniek kiezen we oplossingen die geen oplossingen zijn. Ik zie persoonlijk meer in kernenergie, alleen op die manier kunnen we in onze toenemende behoefte aan elektriciteit voorzien, en de milieubelasting is minder dan bij die van windenergie. Lokale initiatieven, zoals thans het omzetten van koeienmest in gas, waarbij én de uitstoot van CO2 en Ammoniak wordt beperkt, en aardgas kan worden vervangen door biogas, of het omzetten van lokaal opgewekte zonne-energie in waterstof, hebben voor onze regio (Dalfsen) meer kans op ondersteuning van de inwoners.

Inwoner, 1-11-2021:

Punt 1. Bij de uiteindelijke totstandkoming van dit onderzoek zijn de inwoners, bedrijven,

(maatschappelijke) organisaties etc. onvoldoende betrokken. Er was een -digitale- participatie-bijeenkomst. Ik heb hier aan deelgenomen en de opkomst en samenstelling doet de de Dalfser bevolking geen recht.

Er is nog een gelegenheid geweest voor een reactie hierop. Mij is niet bekend of dit voor iedereen toegankelijk was, dan wel of dit aan iedereen bekend is gemaakt en of er veel mensen aan hebben deelgenomen. Die bijeenkomst was overdag en eenmalig. Ik was verhinderd en zo ook de mensen die ik (vanuit Hoonhorst gezien) er voor benaderd heb.

Vervolgens een reactietijd van 2 weken om een zienswijze in te dienen is absurd, zeker gezien het feit dat informatie mbt zoekgebieden en dit onderzoek de meeste inwoners niet bereikt heeft.

Het tijdsplan is ingericht vanuit bestuurlijke overwegingen en men heeft daarbij onvoldoende cq nauwelijks tot niet oog voor de inwoners gehad.

Dit document legt een strakke basis onder verder duurzaam energiebeleid in onze gemeente en heeft ook een grote impact van de leefomgeving van de inwoners van Dalfsen, met kansen en bedreigingen. Daarnaast vermoed ik dat het gebrek aan informatie en participatie danwel inspraak in het begintraject in een later (concreet) stadium voor vertraging zal zorgen. Bijna alle inwoners beginnen immers met een informatieachterstand: het valt ze rauw op het dak. Dit zal de uitvoering mi niet bespoedigen.

Ik pleit voor een extra termijn van ten minste 3 maanden voor college & raad besluiten nemen nav dit onderzoek opdat informatie over deze nota/dit onderzoek meer en beter kenbaar kan worden gemaakt aan de Dalfser bevolking en er ruimte is voor hen om er op te reageren/in te participeren.

Punt 2. De kaarten zijn keurig afgesneden langs gemeentegrenzen. Dit is niet de werkelijkheid waarin de inwoners leven.

Waar hebben omliggende gemeente de zoekgebieden voor windturbines en zonnevelden etc gepland/ingetekend? Waar zijn aansluitpunten voor de levering van energie buiten onze gemeente nog meer aanwezig behalve de Hessenpoort? etc. Een beeld hiervan maakt een integrale gebiedsaanpak mogelijk.

Ik pleit er voor ook een zone (van ca 5 km) buiten de gemeentegrenzen mee te nemen in het kaart materiaal.

Punt 3. Er zijn uitsluitgebieden en gebieden met mogelijkheden. Er zijn binnen (de grootschalige en grof ingetekende) uitsluitgebieden wellicht wel initiatieven en mogelijkheden gezien de criteria. Daar moet de ruimte voor zijn. Wat als Hoonhorst een 'groot' zonneveld wil realiseren langs de N35? Of de Marshoek langs de gemeentegrens richting Wythmen (waar het aansluit bij het zoekgebied van Zwolle)?

Mijns inziens moet de mogelijkheid om toch op grotere schaal duurzame energie te kunnen opwekken in de uitsluitgebieden aanwezig blijven onder extra voorwaarden. Te denken valt aan: 100% lokaal collectief initiatief, 100% lokaal eigenaarschap...

Punt 4. Gekozen wordt voor clustering en bundeling. Gezien punt 2 en punt 3 moet ook daar een uitzondering gemaakt kunnen worden. Immers kan er sprake zijn van apart initiatief in onze gemeente dat wel aansluit (bundeling/clustering) met gebieden in omliggende gemeenten. En wanneer het de nadrukkelijk wens is van de omwonenden zou er -indien aan de vele andere voorwaarden/criteria wordt voldaan- ook een mogelijkheid moeten zijn om een uitzondering te

maken.

Ik pleit voor het opnemen van een mogelijkheid om uitzonderingen te kunnen maken op de voorwaarde/criteria van clustering en bundeling.

Punt 5. Ik herinner me dat er in de digitale bijeenkomst gesproken is over inpassing in het landschap. Oude structuren, cultuurhistorische elementen, zichtlijnen...alles kwam voorbij. Landschap ontwikkelt zich van nature, maar met name door handelen van de mens. Door de komst van energieprojecten/bij de komst van energieprojecten kan aanpassing een overweging zijn. Denk aan aanplant van bos, dat oa een bijdrage kan leveren aan landschap, leefomgeving en bedrijvigheid. Ik denk dan bijv. aan gebied langs de A28.

Het huidige landschap & haar inrichting moet niet volledig maatgevend zijn bij uitvoering. Aanpassing moet een overweging kunnen zijn.

Gemeente Ommen, 1-11-2021:

Dit vind ik lastig. Mooi dat Ommen geïnformeerd wordt maar om een bestuurlijke reactie te krijgen is termijn domweg te kort. En een ambtelijke reactie in dit proces lijkt me niet goed. Dus gelet op de termijn is het voor Ommen niet mogelijk om tot een bestuurlijke reactie te komen.

LTO Noord afd. Vechtdal, 1-11-2021:

Hierbij toch nog wat algemene opmerkingen aan zaken die opvallen. Wij vragen ons af waarom er zo beperkt gekeken wordt. Wij missen de helicopterview, daar ook de omgevingsvisie en het hwbp speelt op dit moment. En het hangt allemaal aan elkaar vast. Er wordt telkenmale gezegd we moeten het samen doen maar er wordt op voorhand al wel om en nabij 50% van het grondgebied uitgesloten om al dan niet moverende redenen. Hoezo samen!!! Ook het ethisch sociale aspect wordt negens meegenomen, of verwijst men naar elkaar. Men moet een besluit nemen over waar men grootschalige energie gaat opwekken, terwijl er nu al bekend is dat het netwerk niet op orde is en dat dit minimaal 7 a 8 jaar duurt. Is dit verantwoord en duurzaam besturen? Echter op het middennet waar nog wel mogelijkheden liggen legt men obstakels op de weg. Terwijl deze initiatieven vaak met weinig of geen financiële steun worden gerealiseerd. Al met al lijkt het met wat de laatste tijd in de media is gepubliceerd dat het meer een gevalletje is tekenen bij het kruisje.

Inwoner, 1-11-2021:

Wij spreken onze bezorgdheid uit bij plaatsing van windturbines in het buitengebied zoals het oudleusenerveld en de locatie bij de Stouwe. Behalve de horizonvervuiling doet dit ernstig afbreuk aan de beleving van het buitengebied, zowel voor inwoners als voor de toeristen. Tevens zal de lage brom van een windturbine tot een bereik van 2 km overlast kunnen veroorzaken en voor gezondheidsproblemen kunnen zorgen.

Inwoner, 1-11-2021:

Erg goed dat de gemeente zelf keuzes maakt voor locaties voor grootschalige opwek van duurzame energie. Grootschalige opwek heeft veel impact op de omgeving en vraagt om zorgvuldige integrale weging van belangen.

Wij wonen aan de Zuidgrens van de gemeente (Overijssels Kanaal) waar direct aan de overzijde van grens in gemeente Raalte een grootschalig zonnepark (ca 15 ha) wordt gerealiseerd. Gemeente Raalte gaf aan dat binnen een straal van 1 km rondom het zonnepark geen ander park wordt gerealiseerd. Hiervoor hebben ze ook een toezegging van gemeente Dalfsen gekregen. Wij zijn hier natuurlijk blij mee. Ik zag de 1 km zone echter niet terug als uitsluitingszone in jullie

kaarten. Kan deze zone alsnog worden toegevoegd als uitsluitingsgebied?

[Na reactie gemeente:]

Het lijkt op deze manier wel een slim woordspel dat in de praktijk geen enkel gevolg heeft. De verwachting die uitging van de uitspraak/toezegging van begin dit jaar bij ons als omwonenden was groter dan de strikt formele uitleg die je in je mail aangeeft.

Misschien is het mogelijk om de uitspraak toch op de een of andere manier waarde te geven in deze planvorming, door bijvoorbeeld alle 1 km zones als minder geschikt aan te merken om overbelasting van gebieden te voorkomen.

Inwoner, 1-11-2021:

Criteria bij het verlenen van vergunningen voor zonneparken in de gemeente dalfsen

Verontrust door voornemens van buurtgenoten die land willen verhuren aan Kronos-Solar voor het inrichten van een zonnepark in onze directe omgeving hebben wij –mede op verzoek van beleidsbepalers in de gemeente Dalfsen, vanwege de discussie over duurzame energie– aangeboden criteria en argumenten aan te reiken om tot een verantwoorde toepassing te komen van zonneenergie.

Wij hebben drie hoofdcriteria. Bij de toelichting daarop komen ook nog andere aandachtspunten aan de orde.

De criteria zijn in volgorde van zwaarte gerangschikt.

1 - schaal

De maximumoppervlakte te bebouwen land per initiatief bedraagt vier, aaneengesloten, hectares en clustering is niet toelaatbaar.

Inpassing in het (Nederlandse) landschap zonder enige inbreuk is niet mogelijk. Daarvoor is er in ons meestal kleinschalige land te weinig open ruimte tussen woningen en andere bebouwing.

Ter beperking van de aantasting stellen wij voor zonneparken niet groter te maken dan 4ha en clustering van diverse zonneparken in hetzelfde gebied niet toe te staan. Daarbij is de afstand tussen grenzen van twee zonneparken ten minste 2 kilometer.

Het gaat om installaties van ruim 2m hoogte. De zonnepanelen staan opgesteld onder een hoek van 15° naar het zuiden gericht. Afhankelijk van de kijkrichting (en het weer) levert dat verblinding/reflectie/schittering op (naar het noorden kijkend/rijdend), zigzaglijnen (oost en west), donkere vlakken (zuid). Mogelijk lopen er schapen tussen de panelen. Ook plaatst men hekken rond het geheel ter beveiliging. Daaromheen kunnen heggen worden geplant, zo hoog dat vanaf grondniveau, zoveel mogelijk aan het oog wordt onttrokken. Dit 'schaamgroen' (ca. 2,5m) zal ongetwijfeld niet inheems aandoen. Hek en heg zullen reeën en andere dieren uit het gebied weren. Weide- en andere vogels krijgen het nog moeilijker dan al het geval is.

2 - afstand

De minimumafstand tot een woning bedraagt vijfhonderd meter.

Een zonnepark veroorzaakt bedrijvigheid (bij aanleg en onderhoud), visuele effecten, geluidsoverlast (door de transformatie van gelijk- naar wisselstroom) en mogelijk schadelijke straling. Het in acht nemen van een redelijke afstand vermindert de overlast. Dit is vergelijkbaar

met dergelijke normen voor windmolens.

3 - overlast

De spreiding van initiatieven over de gemeente Dalfsen geschiedt gelijkmatig.

Dat lusten (of ambities van een overheid) lasten met zich meebrengen spreekt vanzelf. Deze lasten mogen echter niet onevenredig drukken op een gebied. Als burgers offers brengen doordat zij windmolens, hoogspanningsmasten, opgewaardeerde (auto)wegen en/of ongezonde situaties als grootschalige bio-industrie (bijvoorbeeld kippenmesterijen) in hun omgeving moeten verdragen kan daar geen zonnepark bij.

Er is nog een geheel andere vorm van overlast hierbij relevant. In veel gebieden/buurtschappen in onze gemeente (ook in de onze) is nabuurschap. De aankondiging door onze burens van het initiatief (geen overleg) heeft tot een onaangename verstoring geleid van de verhoudingen. Deze onrust is een mentale belasting voor menigeen. Dat twee boeren hun grond beschikbaar stellen en er beter van worden mag niet ten koste gaan van vele omwonenden. Dat leidt naar financiële aspecten.

- De Duitse firma wil hier aan de slag vanwege het gunstige subsidieklimaat. Het zou veel mooier zijn als opbrengsten lokaal terugvloeiën (circulaire economie).
- Er moeten normen komen voor zowel het definiëren van wie overlast ondervinden en in welke mate, als voor de hoogte en vorm van de desbetreffende schadeloosstelling. Voorafgaand aan plaatsing van een zonnepark in een gebied is dan duidelijk aan wie deze vastgestelde en niet onderhandelbare compensatie moet worden verstrekt (zonder dat in hun belangen getroffenen daar om behoeven te vragen). Dan kunnen initiatiefnemers dat in hun bedrijfsplan verdisconteren. De overlast is overigens niet alleen immaterieel (zoals aantasting woongenot); te denken valt o.a. aan schade door waardedaling of zelfs onverkoopbaarheid van percelen.

overige aandachtspunten en alternatieven

- Bij plaatsing van zonneparken wordt het areaal voor landbouw bestemde grond kleiner. Hoe gewenst is dat? LTO is hier een tegenstander van.
- Ten gevolge van spreiding van initiatieven is investeren noodzakelijk voor het realiseren van meer elektriciteitstransportstations.
- Toepassen van de "Ladder van de zon" (genoemd in de kadernota duurzaamheid) en waterkracht.
- Na asbestsanering daken beleggen met zonnepanelen.
- Bedrijventerreinen kunnen met kleine windmolens en zuiniger gebruik duurzaamheid bevorderen.
- Zonnepanelen op hellingen langs spoor en rivier.
- Zonnepark op stortplaatsen.

Inwoner, 1-11-2021:

Wat is duurzaamheid. Hoe ruim zijn uw opvattingen in politieke zin maar ook in uw eigen denken en handelen ?

Onlangs las ik in het voornemen van de gemeenteraad, in het beleid, de inwoners centraal te stellen, te luisteren, ruimte voor meedenken. Prachtige bewoordingen. Elk mens zou in zo een gemeente willen wonen. Ware het niet, dat ik in het gebied woon, waar inmiddels vele windmolens het landschap ontsieren en het woon en - leef genot aanzienlijk verminderd zijn. Behalve de laatste twee molens waar enige inspraak mogelijk was, zijn de andere, reeds geplaatste molen zijn op zeer ondemocratische wijze opgebouwd. De pijn hier, is er nog steeds.

Tot mijn grote verbazing staan we nu ook weer bovenaan het lijstje; Zoekgebieden. Dit gebied is al bovenmate belast. Geen molens er bij. De maat is vol !!! Verbijsterend vind ik dat gemeente Dalfsen niet bereid is de lasten te verdelen binnen haar gemeentegebied. Ernstig vind ik ook dat er binnen de provincie Overijssel nergens zoveel windmolens staan in van nabij een woongebied als hier ter plaatse. Het zou zeer wenselijk zijn om een evenredige verdeling tot stand te brengen binnen de gehele provincie en in elk geval binnen de gemeente Dalfsen

Met alle respect voor Synergie; De laatste twee molens, in mijn achtertuin, staan reeds in dichter bevolkt gebied. Neemt u ons als bewoners serieus ? ??De door u als parade paardje in beeld gebrachte, nieuwe windmolens zijn voor ons grensoverschrijdend. Met name door de zeer dominante verlichting. Zo dichtbij wonend is het rampzalig om telkens weer dit zeer ontsierende geheel te moeten ondergaan. In dit open gebied is het zeer confronterend en misplaatst Op 30 oktober, op zoek naar de donkerst plek in de gemeente ! Mijn hart doet pijn ! Kom en zie de meest verschrikkelijke plek in het aanvankelijke buitengebied. Naast geluidsoverlast, is het ontsierende beeld voldoende om tegen elke nieuwe oen te zijn.

Aan u het zeer dringende verzoek om als gemeenteraad in een vroeg stadium contact te leggen met omwonenden. Te luisteren, echt te luisteren en open te staan in het meedenken van betrokken bewoners. Pas dan ben je een oprechte democratische gemeenteraad.

Inwoner, 1-11-2021:

Zojuist reed ik over het Westeinde van Zwolle naar Nieuwleusen. Vanwege de wind waren de windmolens volop aan het draaien. Het zijn er wel erg veel en ik maak me wel zorgen over het feit dat er plannen zijn om er in dat gebied nog meer neer te zetten, je zult er maar wonen! Ik ben niet tegen windmolens, ik realiseer me dat het in de toekomst nodig is dat er nog meer komen, maar ik zou u met klem willen verzoeken om daar een andere plaats voor in onze gemeente te kiezen.

Inwoners, 1-11-2021:

Op uw website staat het rapport van Sweco waarmee u zich laat adviseren omtrent de mogelijke gebieden waar uitbreiding van grootschalige energieproductie plaats kan vinden. Wij mogen hierop reageren, graag maken wij daarvan gebruik. Daarbij willen we wel opmerken dat de periode waarin wij die reactie kunnen geven ons inziens tamelijk kort is.

Wij zijn inwoners van 'Nieuwleusen-West', de locatie waar onze Gemeente Dalfsen een serie windmolens heeft toegestaan. Precies tegen de gemeentegrens aan. Een paar meter verderop, in de gemeente Zwolle en een paar meter de andere kant op in de gemeente Staphorst staan nog meer windmolens. Voor de bewoners van omliggende percelen maakt die gemeentegrens niets uit: al deze windturbines zitten in ons zicht en deels ook in ons gehoor. Onze leefomgeving komt in het rapport van Sweco nu wederom naar voren als een van de weinige geschikte opties voor

Gemeente Dalfsen voor het plaatsen van nog meer windmolens.

Kortom, het afvoerputje van de windmolens. Wanneer is het eigenlijk genoeg?

Waarom valt ons gebied inmiddels niet onder de uitsluitingsgebieden met als motivatie dat de lasten gedeeld moeten worden over meerdere huishoudens en niet alleen op die van Nieuwleusen-West, en dat het landschap hier al afdoende is bezwaard met alle turbines.

Afgezien van de twee nieuwste windmolens (want, nog niet te zien op luchtfoto's) staat de dichtstbijzijnde windmolen op ca. 1.2 kilometer afstand van onze woning en met name 's nachts horen wij regelmatig de gehele nacht de wieken (stelt u zich voor dat u uren en uren achter elkaar hoort: "Woesj...woesj.. woesj.. woesj.."). De twee nieuwste windmolens zijn nog een slag groter en hebben ook een hinderlijk knipperende felle lamp halverwege de mast en bovenaan de mast. Die overigens al van ver voor de dorpskern te zien is.

We snappen het principe van 'not in my backyard' maar de windmolens staan voor ons gevoel dus wel in onze achtertuin. En inmiddels veel te veel.

Zonnepanelen produceren geen geluid en kunnen zo geplaatst worden dat ze niet het landschap vervuilen. U heeft het meteen weer over een compleet zonnepark van 2 hectare, terwijl zonnepanelen op kleinere schaal prima binnen de bebouwde kom geplaatst kunnen worden op grote daken van publieke gebouwen, of in industriegebieden op daken van grote loodsen. Daarnaast kunnen de grote parkeerplaatsen bij supermarkten in Nieuwleusen en Dalfsen voorzien worden van aaneengesloten 'zonne afdakjes' boven elke parkeerplek: een afdakje (als een oude bushalte) met bovenop 2 zonnepanelen.

Zo is er meer comfort voor de parkerende auto's want ze staan niet in de regen, er is geen probleem voor verminderde opname van hemelwater in de bodem want de plaats was toch al geasfalteerd of bestraat en de gemeente wekt haar groene energie geruisloos op.

Daarmee zou Dalfsen zich echt laten zien van haar innovatieve kant. Ze had wellicht wel meerdere windmolens willen plaatsen maar helaas: er blijkt buiten de uitsluitingsgebieden momenteel geen enkele geschikte locatie meer te zijn omdat Nieuwleusen-West al teveel wordt belast met alle windmolens van de (omliggende) gemeente(n).

Inwoner, 1-11-2021:

Met verbazing namen wij kennis van het rapport van SWECO naar de zoekgebieden grootschalige opwek duurzame energie Dalfsen.

De rapportage is incompleet, gebaseerd niet onderbouwde subjectieve criteria en lijkt vooral te sturen op vooraf bepaalde uitkomsten.

Ter onderbouwing daarvan:

Belangrijk uitgangspunt voor het onderzoek van SWECO zou moeten zijn de kansrijke gebieden die in de RES Overijssel West zijn gededd voor grootschalige opwek. Dit uitgangspunt zou hebben aangetoond dat de gemeente met het vaststellen van de uitsluitingsgebieden dé facto grootschalige opwek in Dalfsen uitsluit. De rapportage is hier niet kritisch over (deze kaarten worden niet eens aangehaald) en uit niets blijkt waarom juist de gebieden die als kansrijk voor grootschalige opwek zijn aangemerkt, zijn uitgesloten. Het is een politiek besluit, dat op voorhand de belangrijkste zoekgebieden uitsluit. De gemeente lijkt hiermee zonder zich rekenschap te geven van de potentie van binnen de gemeente Dalfsen aanwezige kansrijke gebieden, te sturen op een uitkomst van het

rapport.

Aanbeveling: neem als startpunt de in de RES Overijssel West aangeduide kansrijke gebieden voor grootschalige opwek en pas daar je randvoorwaarden op toe, waarvan er één is het minimum aantal te realiseren molens en/of zonnevelden in gemeente Dalfsen.

De rapportage gaat uitsluitend uit van technische parameters en niet van het verdelen van de lasten en de lusten over de inwoners van Dalfsen. Het is natuurlijk onacceptabel om de hinder in een gebied telkens maar te verergeren omdat een deel van Dalfsen gespaard moet blijven. Clusteren van Molens is niet hetzelfde als clusteren in één hoek van Dalfsen. Op haar gehele grondgebied zijn meerdere plekken te duiden waar molens kunnen komen. De inwoners in het buitengebied van Nieuwleusen Noord West, worden onevenredig zwaar getroffen door het idee om weer meer molens bij te plaatsen.

Aanbeveling: neem als uitgangspunt dat het gebied dat al ruimschoots haar bijdrage heeft geleverd aan de beoogde duurzame opwek in Dalfsen niet verder wordt belast met nog meer molens.

De omschreven procesgang is de wereld op z'n kop. De integrale benadering moet starten met alle relevante factoren in acht nemen en daarop de keuze voor zoekgebieden baseren, in plaats van wat Sweco doet door te stellen dat de integrale benadering start ná het aanwijzen van de zoekgebieden.

Aanbeveling: neem geen besluit op basis van dit rapport, doe dit werk opnieuw, breng de opgaves voor 2030 en 2050 in kaart, waaronder de grootschalige opwek en bepaal op basis daarvan de scenario's.

Inwoner, 1-11-2021:

Hierbij wil ik bezwaar maken tegen de windmolens in het gebied Nieuwleusen West en Dalfserveld. De reden hiervoor is:

- vooral het Dalfserveld als ze daar geplaatst worden zitten wij er aan het Westeinde er tussenin. Wat tot gevolg is lawaai vanaf twee kanten.
- en het aanzicht
- slag schaduw gaat heel ver bij deze windmolens die er nu staan

Inwoners, 1-11-2021:

Gelet op de omvang van de ter inzage liggende stukken en het belang van de energie opgave van Dalfsen voor haar inwoners, verbaast het mij dat deze stukken slechts krap veertien dagen ter inzage liggen. Ik kan mij zo maar voorstellen dat vele inwoners het belang van dit traject en de gevolgen daarvan niet overzien. Vandaar dat ik u in overweging geef niet nog voor de gemeenteraadsverkiezingen over deze materie besluitvorming te laten plegen door de gemeenteraad. In plaats daarvan stel ik u voor een groots opgezet consultatie traject met de inwoners te starten om in participatie tot besluitvorming over de duurzame energie opgave te komen. De opgave ligt er en alleen als er draagvlak is voor een oplossing van de opgave kan dit een succesvol traject worden.

Dit neemt niet weg dat ik mij geheel kan vinden in de reactie van de Belangenvereniging Nieuwleusen Buitengebied West (BNWB) op het "Onderzoek zoekgebieden grootschalige opwek duurzame energie Dalfsen" van 25 oktober 2021. Deze reactie biedt voldoende aanleiding om mijn suggestie in overweging te nemen. Ten overvloede gaat de reactie van BNWB nogmaals voor u

hierbij.

Inwoner, 1-11-2021:

Ik heb de stukken doorgenomen en enige tijd geleden deelgenomen aan een Teamsessie over dit onderwerp. Daarnaast ben ik als inwoner en lid van BNBW betrokken bij dit vraagstuk.

Een onderzoek met als uitkomst eigenlijk maar één optie: concentreren van de energie opwek in het huidige windmolengebied, waarbij de raad geen opties heeft om uit te kiezen. Als bewoner van het buitengebied Nieuwleusen West voel ik me niet gehoord en in de steek gelaten.

De analyse van SWECO maakt alleen gebruik van technische parameters om de potentiële zoekgebieden voor wind- en zonne-energie te identificeren. Bredere maatschappelijke aspecten en ervaringen van bewoners worden niet meegenomen. Op geen enkele wijze wordt rekening gehouden met de mate waarin een gebied al bijdraagt aan de energieopgave en het maatschappelijk draagvlak in een gebied.

Ook zijn de in de RES-West Overijssel geformuleerde ontwerpprincipes niet meegenomen, zonder dat dat wordt gemotiveerd. Dit minimaliseert het aantal scenario's en daarmee de opties voor keuze door de raad. Tevens versterkt dit het beeld van doelredenerie om toch weer in het gebied terecht komen waar de huidige windmolens staan.

Een integrale gebiedsbenadering wordt pas opgestart in het participatieplan en niet van meet af aan. Het begrip lokaal eigenaarschap is niet goed beschreven. Er zijn webinars geweest, maar de inbreng van inwoners komt niet terug! Zo worden de door bewoners aangedragen criteria voor leefomgevingskwaliteit niet gebruikt door Sweco.

De Gemeente Dalfsen gunt zich – om onduidelijke redenen – niet de tijd om een integraal gebiedsplan te maken om de energie transitie zo zorgvuldig mogelijk uit voeren, rekening houdend met alle menselijke en fysieke omgevingsfactoren.

Inwoner, 1-11-2021:

Windturbines

Het adviesrapport noemt een aantal keren dat er ontwikkelingen zijn op het gebied van wet- en regelgeving: er kan nog wat veranderen als het gaat om regels bij het plaatsen van windturbines. Nu zijn er ongetwijfeld mogelijkheden om, ondanks dit gegeven, toch door te gaan op de ingeslagen weg. Mijn dringende advies: wacht met het plaatsen, in elk geval met die ene windturbine op korte termijn. Het geeft alleen maar onrust als B&W en de raad gewiekst op de zaken vooruit zijn gelopen en zo die dans wisten te ontspringen. Dat is niet goed voor het vertrouwen in de lokale politiek.

Zonnevelden

Het is niet moeilijk te bedenken dat er echt wel andere plaatsen in de gemeente Dalfsen zijn waar ook zonnevelden kunnen komen. Mijn voorstel: probeer los te komen van het krampachtige idee van dat zon en wind bij elkaar moeten, durf de blik te verruimen.

Inwoners, 1-11-2021:

Allereerst willen we u meegeven dat wij zijn doordrongen van het feit dat de klimaatverandering bezig is en dat er alternatieve energiebronnen nodig zijn. Daarom hebben wij zonnepanelen op het dak en zijn we aan het onderzoeken hoe we zoveel mogelijk gas-loos kunnen gaan wonen. Volledig

gas-loos zal waarschijnlijk niet kunnen omdat we in een oud huis (gebouwd rond 1930) wonen. Daarnaast begrijpen we dat er gekozen wordt voor clustering, om op die manier zo min mogelijk natuur aan te tasten. Ook zijn we zeer content met het feit dat een deel lokaal ingezet zal gaan worden.

Daarnaast leven er bij ons ook bezwaren.

1. Waarom moet alles in dezelfde streek? Vanuit onze woonkamer hebben we het zicht op alle windmolens van gemeente Dalfsen en gemeente Zwolle. En achter hebben we de windmolens van gemeente Staphorst staan.
2. Waarom wordt er niet meer druk gelegd op zonnepanelen op daken? De nieuwste panden op het industrieterrein van Nieuwleusen hebben daken die speciaal ingericht zijn voor het plaatsen van zonnepanelen. Maar omdat er niet op het net geleverd kan worden, wordt hier mondjesmaat gebruik van gemaakt. Waarom zou de gemeente Dalfsen dan zonneparken willen aanleggen? Is dat enkel om de lokale gemeenschap van 'groene' stroom te voorzien? Dat moet haast wel, want terug leveren is niet mogelijk.
3. Ieder jaar verheugen wij ons weer op de weidevogels die nestelen in het land van onze buurman. Waar moeten de weidevogels straks naar toe wanneer er zonneparken opgericht worden? In uw 'Concept uitgangspunten en uitsluitgebieden voor grootschalige opwek duurzame energie', artikel 3.5 getiteld: zonneparken staat: *Na beëindiging van het gebruik als zonnepark, moeten de gronden in principe in de oorspronkelijke staat terug gebracht worden. Voor aanvang van realisatie wordt een uitgebreid flora en fauna onderzoek verplicht (nulmeting) en bij verwijdering van een zonnepark dient opnieuw een uitgebreid flora en fauna onderzoek te worden uitgevoerd (eindmeting). Wat als bij de eindmeting blijkt dat de flora en fauna achteruit gegaan zijn? Dan is het te laat, dan is er niets meer aan te doen!*
4. Gemeente Dalfsen staat voor verantwoord ondernemen. Waar blijft dat, wanneer goede landbouwgrond opgeofferd moet worden voor zonneparken? Vanuit het oogpunt van de boer als ondernemer kunnen wij ons dit voorstellen, maar vanuit de gemeente? Ieder jaar groeit de wereldbevolking met ongeveer 1,1 %. Dat komt neer op zo'n 227.000 mensen per dag. Die mensen zullen gevoed moeten worden. In Nederland zijn we goed, sterker nog, bijna de beste in het efficiënt produceren van voedsel van hoogwaardige kwaliteit. Als er nog meer landbouwgrond verdwijnt zijn we aangewezen op voedsel uit het buitenland. Als ons voedsel uit Nederland komt dan weten we dat het veilig is. Komt het uit het buitenland dan is dat nog maar de vraag. In bv Brazilië, Canada en Ierland wordt gebruik gemaakt van hormonen om de vleesproductie te bevorderen. En van Brazilië weten we ook dat er belangrijke bossen worden gekapt om soja te verbouwen.

Kortom, dat er iets moet gebeuren, daar zijn we het over eens. De manier waarop, we hopen dat u het bovenstaande wilt meenemen in uw overwegingen om te beslissen waar er wind- en zonne-energie zou moeten worden opgewekt.

Inwoner, 1-11-2021:

Ik begrijp en sta erachter dat we duurzame schone energie nodig zijn. Echter vind ik die grote windmolens met in de avond rode verlichting een vreselijk uitzicht.

Die vreselijk grote windmolens;

- Het trekt continue mijn aandacht.
- De lampjes flikkeren onregelmatig t.o.v. elkaar
- Het is vervuiling van mijn uitzicht die rode lampen
- De kleur rood is dominant
- Binnen een cirkel van 2km is er geluidsoverlast van deze molens
- Het geeft slagschaduw
- Zijn killers voor vogels

Schone energie kan ook met zonnepanelen. Gebruik hiervoor daken van bedrijven op de hersenpoort. Wanden van bedrijven. Leg zonnepaneel velden aan is mijn voorstel.

Inwoner, 1-11-2021:

- Blz. 4, 1.2 (De opgave); hoe 'hard' is de doelstelling mbt. de verdeling zon/ Zon/wind. Indien van belang, neem een vereveningsmechanisme op zodat bij vertraging van de ene component, er geen (onwenselijke) vertraging bij de andere component ontstaat. Gezien het belang en de beladenheid van het onderwerp niet onbelangrijk
- Blz. 5, de volledige tekst onder de 4 bolletjes onder het kopje 'Trede 1; wat doet deze 'kleinschalige' tekst onder de kop Duurzame grootschalige energie-opwek
- Blz. 11, 4.2.2 externe veiligheid; redactie nakijken
- Blz. 22, 6.6; ik vind de uiteenzetting van de stapeling van kaarten voor een buitenstaander niet inzichtelijk. Welke criteria zijn gebruikt en zijn dit alle relevante waarden?
- Blz. 31, 7.2.2; de laatste zin van 7.2.2 verwijst naar twee voorgaande paragrafen. Die zijn echter niet opgenomen. Alsnog opnemen of de verwijzing weglaten
- Blz. 31, 7.3 Spreiding; dit is blijkbaar een duidelijke tweede keus in de aanbevelingen. Waarom dan toch als keuzemogelijkheid opnemen?
- Blz. 31, 7.4 1^e aanbeveling; van harte ondersteund
- Participatieplan blz. 5, de termijn van inspraak en reactie (die ik nu ook gebruik) is veel te kort; op deze manier wordt daadwerkelijke vroegtijdige inwonersreactie een kansspel. Lijkt me niet wenselijk
- Uitsluitgebieden paragraaf 3.5, 8^e bolletje; leg uit wat 'zinnig' en 'meervoudig' is in relatie tot de aanleg en het gebruik
- Idem, waarom wordt een zonnepark aan een investeringstermijn van max. 25 jaar gebonden en een windmolen(park) niet.

Inwoner, 1-11-2021:

Natuurlijk begrijpen wij dat het ergens moet maar zoals ik het in de analyse lees van het SWECO rapport is het rapport geheel geschreven dat de windmolens maar naar een plek kunnen komen. Dit terwijl wij al 13 windmolens grote windmolens in het gebied hebben, de snelweg, het spoor en de hoogspanningskabels en dan heb ik er nog maar niet over wat er in de andere gemeentes gaat

gebeuren.

We zijn uiteindelijk (met erg veel tegenzin...) akkoord gegaan met de 2 nieuwe windmolens, want je kunt ze toch niet tegenhouden en op deze manier hebben wij laten zien dat als buurt mee wilde denken. Maar genoeg is genoeg..

Wij zijn erg blij (dus NIET) met deze twee grote jongens waar ik elke dag opnieuw mij dood erger aan het heerlijke rode knipperlicht wat ik vanuit mijn woonkamer ongevraagd mag meegenieten. En dan heb ik het nog maar niet over de slagschaduw waar ik mij bij lage zon ook nog een stukje van mag meegenieten. Eerlijk is eerlijk, qua geluid heb ik zelf nog maar een nachtje slecht geslapen, dit had ik erger verwacht...

De vergoeding is minimaal en is dus niet zoals eerder beloofd 50% (hier was ik bij, maar dit is later terug gedraaid) en erger ik mij elke dag weer opnieuw. Wie betaald mijn irritaties voor het verpesten van mijn woongenot??

En met deze 2 windmolens ben ik ook akkoord gegaan dus kan ik daar niets meer aan veranderen, maar waarom moeten wij nog meer krijgen? We hebben toch genoeg ellende in ons gebied? Mijn huis heb ik in 1998 gekocht en toen was alleen de snelweg, de hoogspanningskabels en het spoor waar we mee te maken hadden. En een mooi uitzicht met veel rust, prachtige vogels en ook vleermuizen rondom mijn huis. Inmiddels zijn we 13 grote windmolens verder en ben ik bang voor nog meer ellende. Ik kan mij het restrapport nog herinneringen van de 2 windmolens dat het niet erg was dat de roze vleermuizen erg last zouden hebben van de windmolens maar achja.. het zijn maar vleermuizen, Dalfsen energie opwekken is belangrijker.

In de vergaderingen voorgaand dit rapport was de boodschap volgens mij al vrij duidelijk naar SWECO toe, er wordt ook aangegeven dat ze de pijn konden voelen. Onze buurt (Nieuwleusen Noord/West) heeft al meer dan genoeg gedaan en we zijn het zo zat.. Ik kan alle punten wel gaan opnoemen wat mij dwars zit om waar wij anders over denken. Maar dan wordt het een mail van diverse pagina's.

Het zou erg fijn als er naar de buurt wordt geluisterd en genoeg is genoeg. Daarnaast lijkt mij het wenselijker dat jullie met de omgeving is gaan praten want ik denk dat er best wel mooie opties zijn zonder windmolens in onze omgeving. Men staat wel open voor andere dingen maar we zijn zo klaar met die windmolens...

Volgens mij hebben wij als buurt genoeg gedaan, laat nu een ander gebied maar eens aan de beurt zijn.

Inwoner, 1-11-2021:

Ik begrijp dat er duurzame energie opgewekt moet worden en dat dit ook ergens vandaan moet komen. Wel vraag ik me af of u nu dit alles in het buitengebied West zou moeten plaatsen. Graag zou ik u willen vragen om niet zo'n haast te maken, want zoals het spreekwoord zegt " haastige spoed is zelden goed". Spreek en luister ook naar de mensen die in het buitengebied wonen, want waarschijnlijk ontvangt u niet veel signalen van de bewoners uit het dorp van Nieuwleusen. Participatie is een kernwoord wat veel door u wordt gebruikt en graag zou ik u dit ook zien doen. Nu wordt het gemaakte plan hoogstwaarschijnlijk door de strot van de buitengebied bewoners gedrukt, terwijl er met elkaar ook mooie energieplannen gemaakt kunnen worden voor de toekomst van ons en onze kinderen. Overweeg uw keuzes goed, eenmaal genomen zal het waarschijnlijk niet meer kunnen worden teruggedraaid.

Inwoner, 1-11-2021:

Als redelijk nieuwe inwoner van de gemeente Dalfsen vind ik het bijzonder hoe dit traject verloopt en wat de mate van participatie is, of eigenlijk is deze er niet.

Participatie

Als inwoner mag ik 'luisteren' en 'slikken' of krijg ik een zeer korte tijd tot reageren. Tot op heden is gebleken dat de gemeente niet tot nauwelijks iets doet met de inbreng van bewoners van het buitengebied. In dit geval Nieuwleusen-west. Er wordt wel gesproken met de 'adviseurs' zoals 'Dorpen van morgen' en 'Nieuwleusen Synergie', die niet gesitueerd zijn in dit gebied. In mijn ogen wordt er met de verkeerde doelgroep gepraat. Er wordt niet gesproken met de inwoners van Nieuwleusen-west (of de overige aangewezen gebieden) en dit zou één van eerste stappen moeten zijn in het meegeleverde participatie plan (pagina 4/10).

In het participatietraject rondom de omgevingsvisie is duidelijk aangegeven om niet dit hele gebied vol te zetten met windturbines en zonnevelden. Spreid de pijn! Was toen het dringende verzoek.

Proces

Als nieuwe inwoner van Nieuwleusen-west was ik enigszins verbaasd dat er zo kort na de plaatsing van de windturbines van Nieuwleusen Synergie weer gesproken werd over een nieuwe invulling van wind- en zonne-energie in hetzelfde gebied. De windmolens zijn immers tot op de dag van schrijven nog niet in beheer gegeven aan Nieuwleusen Synergie Lokaal Energiebedrijf. Aan de andere kant van het spoor staan ook al de nodige windturbines en is de gemeente Zwolle bezig met de invulling van de energietransitie. Er wordt voorbijgegaan aan het feit dat er ook mensen wonen in dit gebied. Daarnaast mag je van een gemeente verwachten dat het in gesprek gaat met haar inwoners. En daar gaat het nu mis. Deze rol die ligt (conform het participatieplan) bij de gemeente Dalfsen. De taak om inwoners te betrekken bij dergelijke plannen wordt nu uitbesteed aan een externe partij die vooral kadastraal conclusies trekt, zonder dat er gesprekken zijn geweest met de inwoners. De landschapsarchitect die betrokken is bij dit proces is bovendien niet gelieerd aan de regio.

Op 14 september jl. werden we als bewoners voor het eerst geïnformeerd door de gemeente middels een webinar georganiseerd door Sweco. Op 4 oktober volgende een vervolgsessie waarin (grotendeels) dezelfde informatie gedeeld werd en waarbij er nagenoeg niets is gedaan met de feedback uit de eerste sessie. Ook de tijdslijnen richting een raadsbesluit zijn geschetst. En op 22 oktober is het Sweco rapport gepubliceerd. Er is tot 2 november de tijd om inhoudelijk te reageren.

Ik heb destijds aangegeven dat ik het tempo waarmee dit traject wordt aangevlogen opmerkelijk vind. Er is immers met deze tijdslijnen geen enkele ruimte voor participatie met de inwoners. De invulling van participatie is ook besproken en hierbij is aangegeven dat er vooralsnog eerst met lokale partijen (Nieuwleusen Synergie en Dorpen van Morgen) wordt gesproken, alvorens er met de inwoners wordt gesproken. Dit is opmerkelijk en heeft natuurlijk niets met participatie te maken. Het zijn namelijk vooral de inwoners van de gebieden die te maken krijgen met de nadelen. Als één van de redenen voor dit gehanteerde tempo werd door dhr. Mosterman aangegeven dat dit bij voorkeur voor de verkiezingen door de raad moest zijn gepasseerd. Wat er dan precies passeert en waarop de raad moet besluiten is niet helder.

Spreiding

In het rapport van Sweco wordt met name het spreidingsscenario oninteressant gemaakt. Dit komt mede door de uitgangspunten van de maatschappelijke kosten efficiëntie, de afstand tot de

infrastructuur, de clustering en het kabeldelen. De samenwerkingsverbanden met Zwolle, de netbeheerder(s) en de gemeente Staphorst versterken dit beeld, maar dit moeten wij uit de media vernemen. Het rapport gaat ook niet in op de effecten van de initiatieven uit Zwolle en Staphorst in relatie tot de (mogelijke) toewijzing van een wind- of zonnegebied.

Er worden in het rapport twee scenario's voorgelegd waarbij het 'spreidingsscenario' mijns inziens als minder interessant (en duurder) scenario is neergezet.

Door de uitgangspunten als basis te nemen, kom je telkens in hetzelfde gebied uit. Namelijk het gebied waar alle infrastructuur al ligt. Er is (in het Sweco rapport) geen situatieschets gegeven met de beoogde windturbines en zonnevelden binnen Nieuwleusen-west of de overige gebieden. Het is daarom niet duidelijk waarop een gemeenteraad nu een besluit neemt.

Overlast Nieuwleusen-west

Het gebied Nieuwleusen-west ervaart nu al de meeste overlast van de reeds bestaande windmolens, de autosnelweg, de n-weg en industrie. De weg vrijmaken voor nog meer overlast is daarom niet redelijk. Nieuwleusen-west neemt inmiddels bijna 70% van de energiedoelstellingen tot 2030 voor haar rekening, terwijl de gemeente Dalfsen de dorpskern heeft uitgesloten. De gemeente lijkt dus vooral de dorpskern te beschermen tegen initiatieven uit de energietransitie. De interessante wind- en zongebieden die vanuit de RES worden aangemerkt in Dalfsen (en andere delen van de gemeente) worden bij voorbaat uitgesloten. Dit is niet transparant. Er wordt dus niet uitgegaan van spreiding en alle mogelijkheden. In het aangrenzende gebied aan Nieuwleusen-west wordt door de gemeente Zwolle ook een invulling gegeven aan de energietransitie. In Tolhuislanden worden ook diverse wind- en zonne-energie plannen gemaakt. Er is op dit moment onvoldoende duidelijk of er sprake kan zijn van cumulatieve overlast indien de gemeente Dalfsen ook kiest om nog meer windturbines en zonnevelden te realiseren in Nieuwleusen-west of Dalfserveld.

Nieuwleusen-west meenemen als uitsluitgebied

Er wordt in de rapportage enkel ingegaan op zonnevelden en windturbines en de mogelijke locaties die hiervoor in aanmerking komen. Een gebied uitsluiten omdat het al veel overlast ervaart of al een 'significante' bijdrage (70%) levert is niet opgenomen als criterium. Het verminderde woongenot, overlast en waardevermindering van woningen wordt nergens genoemd. De eventuele financiële compensatie staat in schril contrast met de overlast die gepaard gaat met de doelstellingen die er liggen voor 2030-2050. Doordat er nog geen situatieschets is gemaakt is er tevens nog niets zinnigs te zeggen over de cumulatieve overlast die ontstaat bij de plaatsing van nog meer windturbines of de overlast van het geluid van de transformatoren van de zonnevelden.

2030 - 2050

Indien het scenario van 2050 (1-11 windturbines en 45 ha zonnevelden) gerealiseerd moet worden, dan zal er fors geïnvesteerd moeten worden in de regionale 'spreiding' van de infrastructuur. De energiedoelstellingen kunnen niet allemaal behaald worden in Dalfserveld en Nieuwleusen-west. Hiervoor ontbreekt de noodzakelijke ruimte en infrastructuur. Waarom kan er niet eerst gestart worden om meer mogelijkheden te creëren qua infrastructuur? Dit geeft een nieuwe mogelijkheden richting de toekomst voor een 'eerlijkere' invulling van de energietransitie en biedt meer kansen op spreiding binnen de gemeente Dalfsen.

Andere initiatieven krijgen onvoldoende aandacht

Omdat er in de RES voornamelijk naar de invulling van wind- en zonenergie wordt gekeken,

worden er andere initiatieven en innovaties gemist. De energietransitie gaat immers verder dan het enkel opwekken van stroom. Zo zou er ook gekeken kunnen worden naar initiatieven die helpen bij de warmte- en energietransitie, maar tevens een bijdrage kunnen leveren in de vermindering van de overlast die wordt ervaren. Denk hierbij aan geluidswallen bij snelwegen (A28) met een zonnepark of innovaties zoals geothermie (hiermee blijft het karakter van de omgeving gewaarborgd).

Enquête

Het merendeel van de gemeente Dalfsen heeft in een enquête aangegeven het wenselijk te vinden om windturbines te plaatsen in het agrarisch landschap. Het merendeel woont in het dorp en niet in het buitengebied. Dit maakt de inbreng dan ook niet representatief. Inmiddels is al gebleken dat de gemeente ondanks eerder en herhaaldelijk verzoek om verder te kijken dan Nieuwleusen-west opnieuw de ogen richt op met name ons mooie gebied dat al genoeg hinder ondervindt van: windturbines (geluidshinder en zichtvervuiling), en geluidshinder van spoor, snelweg en n-weg. Nog meer windturbines en cumulatief meer geluidshinder is niet wenselijk in Nieuwleusen-west, spreiding is noodzakelijk! Bovendien is het aanwijzen van zoekgebieden nu niet logisch gezien het normenkader wat op dit moment niet helder is door een recente uitspraak van de Raad van State.

Waarom ligt de focus van de gemeente nu al op 2050 als de RES zich nog focust op 2030? En hoe verklaart de gemeente dat nog 55 Gwh aan nieuwe duurzame energie gerealiseerd moet worden, terwijl in een ander document dat door de gemeente gedeeld wordt (bijlage 3) letterlijk staat dan de gemeente Dalfsen eind 2021 al zal voorziet in 70% van het totale bod in de RES (2030)?

Op basis waarvan maakt de gemeente de nieuwe rekeningsom om nog meer duurzame energie op te wekken? De uitgangspunten zijn ondoorzichtig en niet transparant naar inwoners. Bovendien is de vraag of de nieuwe uitgangspunten wel relevant zijn richting 2050. Met de grote vraag naar energie en nieuwe technische mogelijkheden zou de gemeente er verstandig aan doen een pas op de plaats te maken om nu al een doorkijk te maken naar 2050 en zich niet vast te leggen op een te hoge ambitie. Er leiden meer wegen naar Rome die goed zijn voor de energietransitie en voor inwoners van uw gemeente.

Inwoner 1 november 2021

L.S.

Punt 1.

Bij de uiteindelijke totstandkoming van dit onderzoek zijn de inwoners, bedrijven, (maatschappelijke) organisaties etc. onvoldoende betrokken. Er was een -digitale- participatie-bijeenkomst. Ik heb hier aan deelgenomen en de opkomst en samenstelling doet de de Dalfser bevolking geen recht.

Er is nog een gelegenheid geweest voor een reactie hierop. Mij is niet bekend of dit voor iedereen toegankelijk was, dan wel of dit aan iedereen bekend is gemaakt en of er veel mensen aan hebben deelgenomen. Die bijeenkomst was overdag en eenmalig. Ik was verhinderd en zo ook de mensen die ik (vanuit Hoonhorst gezien) er voor benaderd heb.

Vervolgens een reactietijd van 2 weken om een zienswijze in te dienen is absurd, zeker gezien het feit dat informatie mbt zoekgebieden en dit onderzoek de meeste inwoners niet bereikt heeft.

Het tijdspad is ingericht vanuit bestuurlijke overwegingen en men heeft daarbij onvoldoende cq nauwelijks tot niet oog voor de inwoners gehad.

Dit document legt een strakke basis onder verder duurzaam energiebeleid in onze gemeente en heeft ook een grote impact van de leefomgeving van de inwoners van Dalfsen, met kansen en bedreigingen. Daarnaast vermoed ik dat het gebrek aan informatie en participatie danwel inspraak in het begintraject in een later (concreet) stadium voor vertraging zal zorgen. Bijna alle inwoners beginnen immers met een informatieachterstand: het valt ze rauw op het dak. Dit zal de uitvoering mi niet bespoedigen.

Ik pleit voor een extra termijn van ten minste 3 maanden voor college & raad besluiten nemen nav dit onderzoek opdat informatie over deze nota/dit onderzoek meer en beter kenbaar kan worden gemaakt aan de Dalfser bevolking en er ruimte is voor hen om er op te reageren/in te participeren.

Punt 2.

De kaarten zijn keurig afgesneden langs gemeentegrenzen. Dit is niet de werkelijkheid waarin de inwoners leven.

Waar hebben omliggende gemeente de zoekgebieden voor windturbines en zonnevelden etc gepland/ingetekend? Waar zijn aansluitpunten voor de levering van energie buiten onze gemeente nog meer aanwezig behalve de Hessenpoort? etc. Een beeld hiervan maakt een integrale gebiedsaanpak mogelijk.

Ik pleit er voor ook een zone (van ca 5 km) buiten de gemeentegrenzen mee te nemen in het kaart materiaal.

Punt 3.

Er zijn uitsluitgebieden en gebieden met mogelijkheden. Er zijn binnen (de grootschalige en grof ingetekende) uitsluitgebieden wellicht wel initiatieven en mogelijkheden gezien de criteria. Daar moet de ruimte voor zijn. Wat als Hoonhorst een 'groot' zonneveld wil realiseren langs de N35? Of de Marshoek langs de gemeentegrens richting Wythmen (waar het aansluit bij het zoekgebied van Zwolle)?

Mijns inziens moet de mogelijkheid om toch op grotere schaal duurzame energie te kunnen opwekken in de uitsluitgebieden aanwezig blijven onder extra voorwaarden. Te denken valt aan: 100% lokaal collectief initiatief, 100% lokaal eigenaarschap...

Punt 4.

Gekozen wordt voor clustering en bundeling. Gezien punt 2 en punt 3 moet ook daar een uitzondering gemaakt kunnen worden. Immers kan er sprake zijn van apart initiatief in onze gemeente dat wel aansluit (bundeling/clustering) met gebieden in omliggende gemeenten. En wanneer het de nadrukkelijk wens is van de omwonenden zou er -indien aan de vele andere voorwaarden/criteria wordt voldaan- ook een mogelijkheid moeten zijn om een uitzondering te maken.

Ik pleit voor het opnemen van een mogelijkheid om uitzonderingen te kunnen maken op de voorwaarde/criteria van clustering en bundeling.

Punt 5.

Ik herinner me dat er in de digitale bijeenkomst gesproken is over inpassing in het landschap. Oude structuren, cultuurhistorische elementen, zichtlijnen...alles kwam voorbij. Landschap ontwikkelt zich van nature, maar met name door handelen van de mens. Door de komst van energieprojecten/bij

de komst van energieprojecten kan aanpassing een overweging zijn. Denk aan aanplant van bos, dat oa een bijdrage kan leveren aan landschap, leefomgeving en bedrijvigheid. Ik denk dan bijv. aan gebied langs de A28.

Het huidige landschap & haar inrichting moet niet volledig maatgevend zijn bij uitvoering. Aanpassing moet een overweging kunnen zijn.

Met vriendelijke groet,

Inwoner, 1-11-2021:

Geachte wethouder, college van B&W en gemeenteraad van Dalfsen,

Onlangs heeft u het rapport van SWECO over zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking in de gemeente Dalfsen ter inzage gelegd met de mogelijkheid om hierop een zienswijze in te dienen. Daarvan willen wij als bewoners van Nieuwleusen-West gebruik maken.

Gemeente Dalfsen houdt zich herhaaldelijk niet aan toezeggingen naar bewoners

Allereerst willen wij u wijzen op de onbetrouwbare rol die de gemeentepolitiek van Dalfsen heeft gespeeld bij de komst van de bestaande windmolens. Het begon met de plotselinge ommezwaai door Nieuwleusen-West als locatie te kiezen voor de eerste 4 windmolens. Daarna heeft de politiek van Dalfsen herhaaldelijk aan de bewoners beloofd dat er niet nóg meer windmolens bij komen, maar telkens opnieuw houdt de gemeentepolitiek zich niet aan deze toezeggingen. Anno 2021 nog steeds niet. In bijlage 1 wordt dat toegelicht.

In de RES West Overijssel 1.0 heeft de gemeente Dalfsen zich opnieuw gecommitteerd aan de komst van extra windenergie op eigen grondgebied. De grote vraag is waarom de gemeente Dalfsen zich opnieuw voor dit karretje laat spannen. Er staan op het grondgebied van Dalfsen immers reeds 6 windmolens (in totaal 47 MW) in het gebied Nieuwleusen-West. Aangezien deze windmolens vlakbij de gemeentegrens staan van Zwolle en Staphorst, hebben dezelfde bewoners van Nieuwleusen-West van doen met in totaal 13 windmolens in hun woon- en leefomgeving! En nog vindt de gemeente Dalfsen dit blijkbaar niet genoeg.

Vooraf het CDA en Gemeentebelangen - zij maken qua hoeveelheid zetels samen de dienst uit in Dalfsen - hebben hierin een onbetrouwbare rol gespeeld. Het CDA door ondanks toezeggingen als 'genoeg is genoeg' toch ieder keer opnieuw in te stemmen met de komst van extra windmolens. De rol van Gemeentebelangen is eveneens dubieus. De partij is tegenstander van windenergie, maar levert toch telkens wethouders (Agricola en Schuurman) die voorstellen voor meer windenergie inbrengen en verdedigen in de gemeenteraad van Dalfsen. In 2011 heeft de fractie Gemeentebelangen daarom tegen het eigen voorstel van de wethouder voor de plaatsing van 3 extra windmolens gestemd. Maar nu is de partij blijkbaar ineens voorstander van nieuwe ambities op dit vlak. Hoe is dat aan de bewoners van Dalfsen uit te leggen?

Als gekeken wordt naar de spreiding van windmolens over de provincie Overijssel is het voor de hand liggend om de taakstelling voor extra windenergie vooral bij de andere regio's van Overijssel neer te leggen. Elders binnen de provincie staan er immers nauwelijks windmolens. Wij vragen de gemeente Dalfsen inzichtelijk te maken hoeveel MW aan windenergie er momenteel in geheel Overijssel is gerealiseerd en hoeveel gepland staat op basis van vergevorderde plannen voor windenergie.

Nieuwleusen Synergie heeft invulling gegeven aan de vorige opdracht van 9 MW extra windenergie in de gemeente Dalfsen. Deze zijn geplaatst in hetzelfde gebied Nieuwleusen-West, vlakbij de bestaande 8 windmolens aan weerszijden van het spoor. Bij de plaatsing hiervan heeft Nieuwleusen Synergie de buurt betrokken. De keuze bestond uit 2 grote windmolens (ashoogte 140 meter, tiphoogte 205 meter, 4,2 MW per molen) of 3 even grote windmolens als de bestaande 8 windmolens (ashoogte 85 meter, tiphoogte 126 meter, 3 MW per molen). Synergie had de voorkeur voor twee grote molens vanwege de hogere elektriciteitsopbrengst per molen en heeft om draagvlak hiervoor bij de buurt te creëren, aangegeven dat het als voordeel voor de omwonenden heeft dat het bij twee in plaats van drie extra windmolens blijft. Ook hiermee zijn verwachtingen gewekt naar de bewoners dat het bij het huidige aantal windmolens blijft.

Als nu naar de scenario's in het rapport van SWECO wordt gekeken, blijkt opnieuw dat de uitspraak "genoeg is genoeg" voor de gemeentepolitiek een heel rekbaar begrip is. Zonder pardon geeft de gemeente Dalfsen in de opdracht aan SWECO de voorkeur voor clustering mee van grootschalig opgewekte energie. Met andere woorden, de gemeentepolitiek kiest er op voorhand voor om de nieuwe windmolens in de buurt van de bestaande windmolens te plaatsen? Daarmee zijn vraagtekens te stellen bij de stelling van de gemeente dat het onderzoek van SWECO naar geschikte locaties onafhankelijk is. De vooraf meegegeven uitgangspunten door de gemeente maken een onafhankelijke en vrije keuze vanuit het perspectief van deskundigen immers niet mogelijk.

De gemeente Dalfsen is voornemens om nog één extra windmolen te plaatsen voor de ambitie per 2030 en nog eens 10-11 extra windmolens per 2050. Deze extra 10 molens passen niet in het huidige gebied Nieuwleusen-West. Dit betekent dat de gemeente Dalfsen sowieso op zoek moet naar een andere plek. Wat ons betreft is dat een extra reden om vooral elders binnen de gemeente Dalfsen een zoekgebied aan te wijzen. Het is niet fair om een klein gedeelte van Dalfsen de complete opgave te laten realiseren van de gemeente Dalfsen en tevens het overgrote deel van de provincie Overijssel. Van een gelijke verdeling van lusten en lasten is dan geen sprake, ook niet door de principes van lokaal eigendom hierop van toepassing te verklaren.

Indien de gemeente Dalfsen zo graag extra windenergie wil gaan realiseren, is onze oproep om dat vooral elders binnen de gemeente te doen. Bijvoorbeeld in de buurt van Hoonhorst, Lemelerveld of de kern van Dalfsen. Dit afdoen als ongeschikte locaties vanwege de aanwezige natuurwaarden, is te makkelijk. Ook het gebied Nieuwleusen-West als geschikt te verklaren vanwege de aanwezige A28, de N340 en de spoorlijn is te simpel. Bij de landschappelijke inpassing van 205 meter hoge molens vallen dergelijke argumenten in het niet. De Nederlandse Spoorwegen staan overigens ook geen windmolens in de buurt van het spoor meer toe.

Nog een andere reden om het qua zoeklocaties buiten Nieuwleusen-West te zoeken, is dat de gemeente Dalfsen hecht aan lokaal eigendom. Op dat vlak heeft Nieuwleusen Synergie, een groep welwillende vrijwilligers en geen professionele projectontwikkelaar, haar portie inmiddels ook gehad. Zij geven aan niet te staan springen om nog meer windmolens te gaan realiseren in Nieuwleusen. Wellicht zijn Duurzaam Hoonhorst en Duurzaam Leefbaar Lemelerveld dit keer bereid om een bijdrage te leveren aan lokaal eigenaarschap. Bijvoorbeeld samen met initiatieven vanuit Heino / Raalte.

Kortom, sinds het allereerste gemeentebesluit in 2003 om 4 windmolens toe te staan in Nieuwleusen-West, zijn wij als bewoners van dat gebied hierin gerommeld. Inmiddels staan er 13 windmolens. Het is nu het moment voor de gemeente Dalfsen om daar een streep te zetten.

Vandaar onze oproep om een extra scenario aan het rapport van SWECO toe te voegen, namelijk het uitsluiten van Nieuwleusen-West als zoekgebied, met als argument 'genoeg is genoeg'. Het is aan iedereen – inclusief de provincie en andere partijen betrokken bij de RES – uit te leggen dat het gaat om een onevenredige en eenzijdige belasting van één gebied. Ook wordt het tijd dat de gemeentepolitiek eindelijk de daad bij het woord voegt en Nieuwleusen-West ontziet van een verdere belasting.

Rapport SWECO

In het rapport SWECO worden slechts twee scenario's uitgewerkt voor zoekgebieden voor grootschalige energieopwekking: scenario "Clustering" en scenario "Spreiding". Aangezien de gemeente op voorhand de voorkeur heeft meegegeven van clustering, werkt SWECO dit ook uitgebreid uit in haar rapport onder de noemer 'u vraagt, wij draaien'. Het scenario 'Spreiding' wordt daar tegenover gezet. Zoals eerder gezegd zijn er vraagtekens te plaatsen bij de verleende onderzoeksopdracht door de gemeente. Het lijkt erop dat het rapport van SWECO vooral moet dienen om als gemeente uit te komen bij de eigen voorkeursvariant. Er is SWECO immers niet gevraagd om vanuit hun expertise met open vizier naar de eventuele opties te kijken. Evenmin is gevraagd om te toetsen of de gekozen denkrichting van de gemeente Dalfsen valide is om bij voorkeur te willen clusteren. Het is immers überhaupt de vraag of dat in werkelijkheid de beste oplossing is.

Er worden een paar argumenten genoemd bij het scenario Clustering in het rapport van SWECO die wat ons betreft discutabel zijn:

1. Dichtbij de HS-stations (< 5 km). Gesteld wordt dat een afstand van max. 5 km tot deze stations een voordeel is, terwijl SWECO eerder in een van de webinars hierover heeft gezegd dat het een misvatting is dat de afstand tot HS-stations klein moet zijn en dat een cirkel van 15 km nog steeds een hele acceptabele afstand is. Ook heeft SWECO gezegd dat het logisch is om ook te kijken naar HS-stations buiten de gemeente Dalfsen. Deze belangrijke nuanceringen - waardoor het zoekgebied automatisch veel groter wordt - komen niet meer terug in het definitieve rapport.

2. De clustering van windenergie én zonnevelden wordt als voordeel geschetst. Voor de bewoners is dat helemaal geen voordeel. Straks hebben omwonenden niet alleen van doen met torenhoge windmolens maar ook nog met tal van zonnevelden. Hierover heeft SWECO in een van de webinars gezegd dat het plaatsen van zonnevelden juist niet geschikt is in een open landschap, maar veel beter past in een besloten landschap. Dan worden de zonnevelden immers aan het oog onttrokken door singels en bosschages. Dit zou betekenen dat zonnevelden juist beter elders in de gemeente kunnen worden gerealiseerd, ook in de gebieden binnen Dalfsen die nu als uitsluitingsgebied zijn gedefinieerd. Echter ook dit punt komt in het definitieve rapport niet meer terug.

Zoals gezegd is het opmerkelijk dat in het rapport van SWECO slechts twee scenario's worden geschetst, terwijl er veel meer scenario's en tal van variaties daarop mogelijk zijn. Indien het rapport van SWECO als basis wordt genomen voor de keuze van zoekgebieden, wordt de afweging wel heel

zwart-wit. Er zijn ook andere scenario's uit te werken, bijvoorbeeld door de locatie voor windenergie los te koppelen van die voor zonnevelden. Door ook bedrijventerreinen op te nemen in de scenario's. Door niet alleen naar het grondgebied van Dalfsen te kijken, maar ook naar wat de naburige gemeenten doen. Het zou bizar zijn als het realiseren van de opgave voor grootschalige energieopwekking zich puur aan de eigen gemeentegrenzen dient te houden. Van een integrale gebiedsbenadering zoals de RES West Overijssel voorstaat, is in het SWECO rapport niets terug te vinden. Er is niet gezamenlijk met andere gemeenten verkend wat eventuele opties zijn. Ook de doorkijk naar 2050 wordt niet of nauwelijks gemaakt. Nog eens 10-11 extra windmolens tussen 2030 en 2050 en nog eens 25 - 45 hectares zonnevelden hebben immers een enorme impact als ongeveer de hele gemeente Dalfsen als uitsluitingsgebied wordt verklaard, behalve Nieuwleusen-West en Dalfserveld.

De gemeente Dalfsen en de partijen binnen de RES hebben blijkbaar bij de opwekking van groene energie alleen maar economische motieven bovenaan staan. Dat lijkt de achterliggende reden te zijn van de gemeente om voorstander te zijn van clustering. Het wordt tijd dat de gemeente de belangen van de bewoners vooral zwaar laat meewegen, alsmede maatschappelijke acceptatie en landschappelijke inpassing. De gemeentepolitiek zijn immers volksvertegenwoordigers en daarmee belangenbehartigers van gewone burgers. Dit dient het perspectief te zijn en niet op welke manier de extra windmolens en zonnevelden zo goedkoop mogelijk zijn te realiseren ten koste van de omwonenden.

Bewonersparticipatie en lokaal eigendom

De gemeente Dalfsen hecht zozeggd aan burgerparticipatie en aan lokaal eigenaarschap. Echter bij de concrete invulling hiervan ontbreken duidelijke randvoorwaarden. Wat dat betreft ligt de ambitie van de gemeente laag. Bewoners mogen meepraten in een paar webinars die door het bureau SWECO zijn georganiseerd. Echter dat is geen bewonersparticipatie te noemen. Tot dusver is niet te merken dat er sprake is van daadwerkelijke zeggenschap van de bewoners over dit onderwerp.

De gemeente heeft evenmin gedefinieerd waaraan lokaal eigenaarschap dient te voldoen. Tenminste 50% lokaal eigenaarschap is volgens de gemeente het streven, maar wat dit inhoudt wordt niet concreet gemaakt of aan strikte eisen verbonden. Indien de gemeente dit achterwege laat, zal er opnieuw een belangenspel ontstaan in het voordeel van een paar commerciële partijen en grondeigenaren die hieraan veel geld gaan verdienen ten koste van de omwonenden.

Ook het willen doordrukken van de besluitvorming in de gemeenteraad over dit onderwerp in december 2021 is alles zeggend. De politieke partijen willen er vooral geen last van hebben met de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022. De haast op dit onderwerp is anders niet te verklaren. Pas eind 2022 hoeft de gemeente Dalfsen immers voor het vervolg op de RES West Overijssel 1.0 aan te geven wat eventuele zoek- en uitsluitingsgebieden zijn. Er is nog tijd genoeg voor de gemeente Dalfsen om tot een zorgvuldige afweging te komen en de mening van de bewoners daarbij te betrekken. Onze oproep is om de besluitvorming na de gemeenteraadsverkiezingen te gaan doen. Dat geeft de gelegenheid om aan daadwerkelijke burgerparticipatie te doen en op grond daarvan tot zorgvuldige afwegingen te komen, het gaat immers niet om de aankoop van een pak suiker. Ook biedt het de gelegenheid om aan een integrale benadering te doen, bijvoorbeeld door af te stemmen met naburige gemeenten. Beter ten halve gekeerd, dan ten hele gedwaald.

Conclusie

Wij hopen dat de gemeente Dalfsen zoals beloofd de ingediende zienswijzen écht betreft bij de voorstellen die door het College van B&W over dit onderwerp worden opgesteld. En dat de gemeenteraad van Dalfsen eindelijk eens de daad bij het woord voegt en er voor kiest om Nieuwleusen-West uit te sluiten als zoekgebied. Kort samengevat is ons advies:

1. Op basis van voortschrijdend inzicht en eerdere toezeggingen aan de bewoners de ambitie voor windenergie van de gemeente Dalfsen in de RES West Overijssel 1.0 neerwaarts bij te stellen. Het zijn voornamelijk indicatieve opgaves per gemeente in de RES West Overijssel 1.0, dus dat geeft ook de mogelijkheid om tussentijds bijstellingen te doen en in de RES 2.0 tot een aangepaste verdeling te komen. Daarbij kan worden aangegeven door Dalfsen dat het huidige gebied Nieuwleusen, waar de bestaande windmolens staan, reeds onevenredig zwaar is belast. Het is niet fair om het nogmaals als zoekgebied aan te wijzen. Indien Dalfsen van mening is dat er ook elders binnen de gemeente onvoldoende plek is voor het realiseren van nog eens 10-11 windmolens en 45 hectare zonnepanelen, dan houdt het op. Met de huidige 47 MW aan windenergie levert Dalfsen reeds een grote bijdrage. Daarmee zijn vooral andere gemeenten in Overijssel aan zet. Raalte zet bijvoorbeeld in op slechts 7 MW windenergie in de RES West Overijssel, terwijl er nu 0,0 MW staat! Zo zijn er tal van andere gemeenten te noemen die niet of nauwelijks windenergie willen gaan realiseren.
2. Indien de gemeente Dalfsen toch wil vasthouden aan (een deel van) de geformuleerde ambitie in de RES West Overijssel 1.0, kies dan voor het scenario Spreiding. Kijk daarbij vooral naar gebieden buiten Nieuwleusen. Dat betekent concreet dat Nieuwleusen-West en Dalfserveld als zoekgebieden afvallen én als uitsluitingsgebieden worden aangewezen. Aan de zuidkant van Dalfsen zijn er dan wellicht nog mogelijkheden, vooral als de samenwerking wordt gezocht met de gemeente Raalte.
3. Laat het principe van clustering van zonnepanelen en windenergie los. Het is niet logisch om in gebieden met windmolens ook nog eens zonnepanelen toe te staan. Zonnepanelen kunnen ook op andere plekken worden gerealiseerd (bedrijventerreinen, daken en gebieden met meer bebouwing). Ook dit zorgt voor spreiding van de lasten.
4. Bewonersparticipatie en lokaal eigenaarschap verder uit te werken, waarbij bewoners echt zeggenschap krijgen en lokaal eigendom aan strikte voorwaarden wordt verbonden.
5. Stel de besluitvorming over dit onderwerp uit na de gemeenteraadsverkiezingen. Dit geeft meer gelegenheid om aan burgerparticipatie te doen en de afwegingen over dit soort keuzes met verstrekking van gevolgen zorgvuldig te doen. Het geeft ook tijd om goed af te stemmen met de naburige gemeenten.

Graag ontvangen wij hierop uw reactie en op welke wijze dit wordt meegenomen in het vervolg.

Bijlage 1   Terugblik op de rol van de gemeentepolitiek van Dalfsen inzake windenergie

In 2000 zijn wij in het buitengebied van Nieuwleusen gaan wonen in de buurtschap De Meele. Toen was er planologisch nog geen sprake van de komst van windmolens. De bestaande hoogspanningslijnen zouden zelfs verdwijnen, omdat het niet voldoende werd gebruikt. Het was zoals een buitengebied hoort te zijn: boerderijen, weilanden, singels en weidse uitzichten.

1. Rond het jaar 2001 heeft de landelijke overheid een taakstelling opgelegd aan provincies voor de opwekking van windenergie (BLOW). De provincie Overijssel kreeg als taakstelling om 30 Megawatt te realiseren.
2. In 2001 is een onderzoek uitgevoerd door het ingenieursbureau Royal Haskoning naar geschikte zoekgebieden voor windenergie in de provincie Overijssel. Voor héél Overijssel kwamen alleen locaties in Noordoost Overijssel naar voren als geschikt. In 2003 heeft Royal Haskoning in een vervolgrapport voor de provincie Overijssel en de betreffende gemeenten het gebied Dalfserveld en het gebied Dedemsvaart/Ommen als meest geschikte gebieden aangewezen. Om onduidelijke gronden is de rest van Overijssel (Twente, Deventer, Hardenberg, etc.) ongeschikt verklaard: te mooi, te weinig wind, laagvliegroute, etc.
3. De gemeente Dalfsen heeft op basis van de provinciale opdracht lange tijd ingestoken op Dalfserveld als meest geschikte locatie voor windenergie. Dat stond ook in het besluitvormende voorstel van het college van B&W aan de gemeenteraad. In hetzelfde voorstel stond zelfs dat het gebied Nieuwleusen-West niet zo geschikt was, vanwege weidevogels, ganzen, etc. Vanuit de bewoners van Dalfserveld was er de nodige weerstand tegen het plan. De bewoners hebben een handtekeningactie gehouden tegen de keuze van Dalfserveld, etc..
4. In de besluitvormende gemeenteraadsvergadering heeft de gemeente Dalfsen vervolgens in één avond de ommezwaai gemaakt van Dalfserveld naar Nieuwleusen-West als dé locatie van de gemeente Dalfsen voor windenergie. Hiermee heeft de gemeenteraad de kans ontnomen aan de bewoners van Nieuwleusen-West om hiertegen in protest te komen. Het besluit was immers al definitief. De bewoners van het gebied Nieuwleusen West zijn hiermee volledig buiten spel gezet. Alsof de politiek op één avond besluit om de plannen voor de omstreden nieuwe luchthaven niet in Lelystad maar in Zwolle te gaan realiseren.

5. Van participatie of invloed van omwonenden was geen sprake. Alle bezwaren tegen de aanpassing van het bestemmingsplan, verlening bouwvergunning, etc. werden door de gemeente Dalfsen afgewimpeld op formele gronden. Zolang de aangevraagde bouwvergunning voldoet aan het bestemmingsplan en het bouwbesluit, werd er verder nergens naar gekeken of geluisterd. Als burger kon je uiteraard bezwaren indienen, maar deze werden allemaal 'weggeschreven'. Ook een ingesteld beroep van bewoners bij de Raad van State tegen het aangepaste bestemmingsplan heeft de gemeente Dalfsen niet afgewacht: de bouwvergunning voor de oprichting van de bestaande 4 windmolens werd afgegeven voordat het aangepaste bestemmingsplan buitengebied van de gemeente onherroepelijk was. Ook vooraf opgesteld beleid van de provincie over de landschappelijke inpassing van de windmolens werd, als het puntje bij paaltje kwam, volledig genegeerd onder het mom 'het zijn handvatten, geen voorschriften'. Er werd afgeweken van vooraf geformuleerde criteria voor landschappelijke inpassing. Zo zijn de lijnopstellingen van Zwolle en Dalfsen langs het spoor niet gelijk en staan ze te dicht op de 3 molens van Staphorst.

6. De partijen in de gemeenteraad waren er destijds duidelijk over: "genoeg is genoeg". Dalfsen heeft met de komst van de 4 windmolens voldaan aan haar opdracht. Vooral het CDA, destijds de grootste partij in de gemeenteraad, heeft deze toezegging gedaan. Ook als het aan Gemeentebelangen lag kwamen er geen extra windmolens door tegenstander te zijn van windenergie in haar verkiezingsprogramma.

7. Ondanks de toezegging 'genoeg is genoeg' neemt de gemeenteraad van Dalfsen in december 2011 toch het besluit om nog eens 3 extra windmolens (9 Megawatt) toe te staan in Nieuwleusen-West: het liefst via een verlengde opstelling ten opzichte van de 4 windmolens waarvoor reeds vergunning was afgegeven. De huidige 4 windmolens waren toen nog geeneens gebouwd. Het CDA heeft na afloop van de betreffende gemeenteraadsvergadering gezegd zich te schamen over het besluitvormingsproces en dat ze hun toezegging 'genoeg is genoeg' niet gestand hebben gedaan. Echter zonder de steun van het CDA was het voorstel überhaupt niet aangenomen. Ook de rol van Gemeentebelangen was destijds bijzonder: de wethouder van Gemeentebelangen (Agricola) heeft het voorstel ingebracht en verdedigd in de gemeenteraad, terwijl de wethouder en de fractie van Gemeentebelangen tegen windenergie zijn. Destijds heeft de fractie Gemeentebelangen tegen het betreffende voorstel voor uitbreiding gestemd. De fracties ChristenUnie, CDA en PvdA hebben toen wel voor gestemd, waardoor het voorstel is aangenomen. Als excuus werd door het CDA genoemd dat anders de provincie Overijssel op basis van de Crisis- en Herstelwet de gemeente Dalfsen zou kunnen gaan overrulen door over te gaan op provinciale inpassingsbesluiten voor nieuwe windmolens. De provincie had de garantie gegeven dat indien de gemeente Dalfsen meewerkt aan de uitbreiding met 3 windmolens, het zou afzien van de deze mogelijkheid op het grondgebied van Dalfsen.

8. Nieuwleusen Synergie heeft de opdracht tot plaatsing van de extra 3 molens op zich genomen. Nieuwleusen Synergie heeft haar best gedaan om daarbij de belangen en wensen van inwoners van het gebied te horen en te betrekken bij haar besluitvorming. Synergie gaf de voorkeur aan de plaatsing van twee grotere molens in plaats van 3 even grote windmolens (3 MW) per molen als de reeds staande 4 windmolens. Toen is opnieuw gezegd dat het voor de omwonenden als voordeel heeft dat het bij twee extra windmolens in plaats van drie extra windmolens zou blijven.

9. Echter ook nu is het blijkbaar voor de Dalfser gemeenteraad nog steeds niet 'genoeg is genoeg'. Zonder bewoners erbij te betrekken heeft de gemeente Dalfsen zich opnieuw gecommitteerd aan een nieuwe ambitie voor de opwekking van energie met extra windmolens en zonnepanelen in de RES West Overijssel. Ook over de door de raad vastgestelde uitgangspunten, zoals de voorkeur voor clustering, is geen afstemming geweest met bewoners. Sowieso valt het ondemocratisch gehalte van de RES op: een aantal bestuurders van diverse gemeenten, provincie, waterschappen, grote energiebedrijven en enkele maatschappelijke organisaties maken een plan dat vervolgens zonder wijzigingen door elke gemeenteraad dient te worden geloodst. Verder wordt verbazingwekkend genoeg door de hoofdrolspelers van weleer, het CDA en Gemeentebelangen, deze nieuwe opgave in de RES West Overijssel met verve verdedigd, terwijl zij zich in het verleden tegen windenergie hebben uitgesproken of hebben toegezegd dat er niet nog meer windmolens bij komen. Desondanks zien beide partijen geen beletsels om mee te gaan in de opgave die de gemeente Dalfsen voor zichzelf heeft geformuleerd op eigen grondgebied in de RES West Overijssel.

10. Wat het extra triest maakt, is dat alles erop wijst dat deze nieuwe opgave opnieuw in hetzelfde gebied moet worden gerealiseerd als het aan de gemeente ligt. Als voorkeur wordt door de gemeente immers clustering genoemd. Hiermee worden dezelfde bewoners telkens opnieuw opgezadeld met de groene ambities van de gemeente Dalfsen. Het lijkt op de huidige discussie over het gebrek aan plekken voor asielzoekers waarbij vooral Ter Apel het nationale probleem mag oplossen. Het ziet er naar uit dat het gebied Nieuwleusen-West (straks aangevuld aan de Zwolse kant met Tolhuislanden) het probleem voor ongeveer de hele provincie Overijssel mag oplossen. Nog steeds zijn er in de hele provincie Overijssel - op Staphorst, Dalfsen en Ommen-Hardenberg na - nauwelijks windmolens te vinden. Het is veel eerlijker om de rest van Overijssel nu aan de beurt te laten zijn.

11. Volgens onze informatie is de Crisis- en Herstelwet inmiddels niet meer van toepassing op windmolens, dus daar hoeft de gemeente Dalfsen niet meer beducht voor te zijn. Ook met het argument dat met de extra opgave de gemeente Dalfsen volledig energieneutraal wordt, is van alles mis. De opgewekte energie uit de windmolens of van de zonnepanelen is immers niet van de gemeente Dalfsen en het komt ook niet uit de stopcontacten van burgers en bedrijven van de gemeente Dalfsen. De opgewekte energie wordt geleverd aan het algemene elektriciteitsnetwerk en belandt daarmee op dezelfde hoop als de energie die uit andere energiebronnen (kolen- en gascentrales) wordt opgewekt. Het toerekenen van de opgewekte groene energie aan uitsluitend de gemeente Dalfsen, zonder hierin zelf te investeren of eigenaar hiervan te zijn, is een onjuiste en simplistische weergave van de werkelijkheid. Het is niet zo dat iedere gemeente op lokaal niveau voor zichzelf moet regelen dat het energieneutraal is. Het betreft een nationale en zelfs internationale opgave die ook vanuit dat brede perspectief dient te worden benaderd.

Inwoner, 2-11-2021:

We realiseren ons dat het echt nodig is om op een andere manier naar energie opwekking te kijken. Windmolens en zonnepanelen zijn daarbij de meest voor de hand liggende opties. Ook snappen we dat als er naar clustering wordt gekeken dat dit een voor de hand liggende optie is. En dan kom je al snel uit bij het gebied Nieuwleusen west. Logisch....

Maar, ook hier wonen mensen die genieten van het buitenleven. de mooie vergezichten etc. En er staan nu al (zonder die van Staphorst meegerekend) al 10 windmolens. Dat is al best veel. Het is

voor mij dan ook niet voor de hand liggend om er hier nog meer te plaatsen. De molens die afgelopen jaar geplaatst zijn verstoren behoorlijk het zicht. Overdag staan ze in je blikveld maar als het donker wordt is het bijkans nog irriterender. Ik zit de hele avond naar 2 rode knipperende lampen te kijken. Niet echt fijn.

Waar ik jullie toe oproep is om ook hier kritisch naar te kijken en dit een belangrijke plek in je afweging te laten hebben. Van de 2 dit jaar geplaatste molens krijgen we als het voldoende waait, een kleine vergoeding in Euro's. Dit is een mooi gebaar. Maar ik zou nog wel wat verder willen gaan dan dat. In het rapport wordt niet ingegaan op eventuele compenserende maatregelen. We moeten in het buitengebied voor onze eigen vuilwaterafvoer zorgen, internet is flink duurder en het zijn voornamelijk oudere woningen die alleen met voldoende geld goed zijn te verduurzamen. Ik zou graag zien dat eventuele compenserende maatregelen iets aan de bovenstaande pijnpunten zouden kunnen doen. Dan hebben we als bewoners van het buitengebied niet alleen de lasten van de duurzame opwekking van energie maar ook de baten.

Inwoner 2

Als bewoner van het buitengebied van Nieuwleusen zou ik graag willen reageren op het door u voorgelegde onderzoek,

We realiseren ons dat het echt nodig is om op een andere manier naar energie opwekking te kijken. Windmolens en zonnepanelen zijn daarbij de meest voor de hand liggende opties.

Ook snappen we dat als er naar clustering wordt gekeken dat dit een voor de hand liggende optie is. En dan kom je al snel uit bij het gebied Nieuwleusen west. Logisch....

Maar, ook hier wonen mensen die genieten van het buitenleven. de mooie vergezichten etc.

En er staan nu al (zonder die van Staphorst meegerekend) al 10 windmolens. Dat is al best veel.

Het is voor mij dan ook niet voor de hand liggend om er hier nog meer te plaatsen.

De molens die afgelopen jaar geplaatst zijn verstoren behoorlijk het zicht.

Overdag staan ze in je blikveld maar als het donker wordt is het bijkans nog irriterender.

Ik zit de hele avond naar 2 rode knipperende lampen te kijken. Niet echt fijn.

Waar ik jullie toe oproep is om ook hier kritisch naar te kijken en dit een belangrijke plek in je afweging te laten hebben.

Van de 2 dit jaar geplaatste molens krijgen we als het voldoende waait, een kleine vergoeding in Euro's. Dit is een mooi gebaar. Maar ik zou nog wel wat verder willen gaan dan dat.

In het rapport wordt niet ingegaan op eventuele compenserende maatregelen.

We moeten in het buitengebied voor onze eigen vuilwaterafvoer zorgen, internet is flink duurder en het zijn voornamelijk oudere woningen die alleen met voldoende geld goed zijn te verduurzamen.

Ik zou graag zien dat eventuele compenserende maatregelen iets aan de bovenstaande pijnpunten zouden kunnen doen.

Dan hebben we als bewoners van het buitengebied niet alleen de lasten van de duurzame opwekking van energie maar ook de baten.

Ik hoor graag van u hoe u met mijn reactie omgaat.

Vriendelijke groet,

Inwoner 2 november 2021

De overheid heeft een opdracht bij elke gemeente en regio neergelegd voor wat betreft de RES. We begrijpen dat ook de gemeente Dalfsen daar mee aan de slag moet gaan.

Wat we missen in de huidige presentatie en het gedane onderzoek zijn de alternatieven, het creatief denken over de voorgenomen maatregelen voor zonnepanelen en windenergie. Het lijkt erop dat er nu niet echt over nagedacht is. Waarom geen zaken combineren zoals zonne-energie en het verwijderen van asbestdaken. Zonne-energie in groene parken plaatsen met veel diversiteit en natuur erom heen. (Zie bijvoorbeeld het TV programma Binnenstebuiten aflevering 137). Dit kan, denken wij, ook bij de kernen van Dalfsen. Waarom geen kleine windmolens bij de boerderijen stimuleren?

Tevens missen we in het onderzoek dat er geen rekening gehouden wordt met, en ook niet onderzocht wordt, wat met name de windenergie (hoge windenergieturbines met daarbij behorend geluid) aan gezondheidsrisico's met zich meebrengt.

Niemand wil een windmolen en/of een zonnepark in zijn of haar achtertuin. In onze buurt (Nieuwleusen west en Dalfserveld) staan al verschillende windmolens. Het is niet reëel om daar nog meer bij te plaatsen. De belasting hiervan wordt zo onevenredig verdeeld over een aantal inwoners van de gemeente.

Als er windmolens geplaatst moeten worden, doe het dan zo dat er binnen minimaal 1000m geen huis staat. Als deze er wel staan dan moeten de huiseigenaren uitgekocht worden. Zet daar het budget van de meevallende begroting voor in en indien nodig nog meer. Iedere inwoner van Dalfsen mag toch meebetalen aan het behalen van de RES doelen lijkt ons. Of koop bijv. energie op zee in.

Voorts moet de gemeente zich veel harder maken voor het gebied waar al windmolens staan. In het buitengebied moet je als bewoner al meer betalen voor afval, voor glasvezel, en hebben we zelfs geen riolering. Doe eens wat extra voor deze gebieden. In plaats van verzwarende van de lasten.

Graag zouden wij willen weten:

- Hoe gaat de gemeente om met de gezondheidsrisico's die er zijn van het dichtbij een windmolen wonen.
- Houdt de gemeente rekening met gebieden en bewoners waar al windmolens staan? in kader van spreiding.
- Worden omwonenden financieel gecompenseerd voor aantasting uitzicht / woongenot?
- Welke alternatieven zijn bekeken en waarom wordt dit wel/niet meegenomen?
- Wordt er nagedacht hoe e.e.a. landschappelijk er uit zou moeten zien?

Graag zien wij uw reactie tegemoet.

Inwoner 3 november 2021

Goedemiddag,

Naar aanleiding van het nieuwsbericht over de zoekgebieden voor duurzame energieopwekkingen heb ik mij proberen te verdiepen in de stukken die op de site staan.

Alleen het is mij nog niet geheel duidelijk wat nu waar komt. Wij wonen in het zoekgebied Nieuwleusen Oost waar is ons gebied dan geschikt voor?

Wij hebben dan ook een aantal vragen c.q. zorgen wanneer er bij ons in de buurt een energiepark wordt gerealiseerd.

- hoe wordt er omgegaan met slagschaduw naar de woningen en land waar paarden lopen?
- hoe wordt er omgegaan met het aspect geluid van de windmolen, hoeveel geluid maakt de molen en wat is het geluid van de wind op de wieken.
- hoe wordt er omgegaan met de rode lampjes op de molen. Deze ervaren wij nu als zeer hinderlijk wanneer wij naar de lichtmis rijden. laat staan als deze dan voor onze woning zou komen.
- hoe wordt er omgegaan met de zonneparken, moet hier iedereen zijn land voor afstaan?
- hoe wordt er omgegaan met de schittering op de panelen wanneer deze op de grondliggen.
- hoe wordt er omgegaan met de afstand van een zonnepark tot aan een woning.

Graag zouden wij een reactie ontvangen of een keer in overleg gaan met iemand die ons hierin kan adviseren.

Zienswijze TPSolar 15 november 2021

Geacht College,

Namens cliënte, TPSolar Dalfsen B.V., statutair gevestigd aan Melbournestraat 9 te Lijnden (1175 RM) ("TPSolar"), dienden wij op 2 november 2021 een zienswijze in met nader aan te vullen inhoud tegen de drie stukken die het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen (het "College") ter inzage heeft gelegd onder de noemer "Onderzoek zoekgebieden grootschalige opwek duurzame energie Dalfsen" (de "Wijziging beleid duurzame energie").

In deze brief vullen wij de gronden van de zienswijze van TPSolar aan.

1. Zienswijze

1. Allereerst steunt TPSolar de hoge ambities van de gemeente Dalfsen en prijst de voortvarende uitvoering die zij geeft aan de Regionale Energie Strategie 1.0 ("RES"), die in samenwerking met de

andere 10 gemeenten van de regio West-Overijssel deze zomer is vastgesteld. De grote steun binnen

de gemeente maakt dat de doelstellingen van de RES voor 2030, en hopelijk ook voor 2050, kunnen

worden gehaald.

2. Ter uitvoering van deze ambities heeft het College Sweco de opdracht gegeven onderzoek uit te voeren. TPSolar heeft kennis genomen van het rapport van Sweco van 12 oktober 2021 met de titel "Zoekgebieden grootschalige duurzame energieproductie gemeente Dalfsen" (het "Rapport"). In het Rapport geeft Sweco een advies aan de gemeente Dalfsen voor de prioritering van zoekgebieden waarin toekomstige grootschalige opwek van duurzame energie in de gemeente Dalfsen kan plaatsvinden. Deze prioritering is nodig voor het kunnen kiezen van de meest kansrijke gebieden voor

de ontwikkeling van toekomstige grootschalige duurzame energieopwekking binnen de gemeente grenzen. Daarnaast heeft TPSolar kennisgenomen van het concept participatie- en communicatieplan

zoekgebied, dat op 12 oktober 2021 is opgesteld door Sweco en het concept uitgangspunten en uitsluitgebieden voor grootschalige opwek duurzame energie, opgesteld door het Team Milieu gemeente Dalfsen in mei 2021.

3. Het College heeft eenieder gevraagd een reactie te geven op de Wijziging beleid duurzame energie.

De verschillende reacties worden verzameld en verwerkt in een advies aan het College en de Raad.

Uiteindelijk stelt de Raad het gewijzigde beleid zonneparken waarschijnlijk in december 2021 vast. Bij

het opstellen en de vaststelling van de Wijziging beleid duurzame energie verzoekt TPSolar het College en de Raad rekening te houden met het volgende.

4. TPSolar ontwikkelt, zoals bij het College en de Raad bekend, in de gemeente Dalfsen een grondgebonden zonnepark (het "Zonnepark"). De beoogde locatie voor het Zonnepark is bij het buurtschap de Marshoek. De specifieke gronden zijn kadastraal bekend als gemeente Dalfsen, sectie

X, nummers 1, 4, 10 en 12. In totaal beslaan de percelen gezamenlijk ca. 13 ha, waarvan ca. 10,5 hectare zonnepanelenveld en ca. 2,5 hectare wordt ingericht met extra groenvoorzieningen en een voedselbos.

5. Op de omgevingsvergunningaanvraag van TPSolar, zoals ingediend op 24 januari 2020 met nummer

Z/20/613704, is van toepassing het beleid 'Beoordelingscriteria zonneparken op maaiveld'1 (het "Beleid zonneparken"), dat door de Raad op 26 juni 2017 is vastgesteld en op 17 december 2018 is ingetrokken. De reden hiervoor is dat het Zonnepark van TPSolar één van de concrete initiatieven

was op het moment dat de Raad besloot het beleid voor grootschalige zonneparken te heroverwegen. De Raad heeft daarom op 17 december 2018 besloten overgangsrecht op te nemen bij de intrekking van het Beleid zonneparken. Dit is als zodanig verwoord in het raadsbesluit onder 1:

“Het ‘Beoordelingskader (grote) zonneparken op maaiveld in Dalfsen’, zoals vastgesteld op 26 juni 2017 van toepassing te laten voor de hierna genoemde concrete plannen tot aan 1 april 2020, zijnde de uiterste datum waarop een ontvankelijke aanvraag moet zijn ingediend:

- a. Hovenweg, Dalfsen
- b. Waterinkweg, Lemelerveld
- c. Ankummerdijk, Dalfsen
- d. De Marshoek, Dalfsen
- e. Mataramweg, Dalfsen”

6. De aanvraag van TPSolar is het initiatief ‘d’ en wordt daarom getoetst aan het Beleid zonneparken,

ondanks dat het gaat om ingetrokken beleid op het moment van de toetsing van de aanvraag.

7. Op 29 maart 2021 besluit de Raad de vvgb, noodzakelijk voor de toekenning van de omgevingsvergunning aan TPSolar, te weigeren. Tegen dit besluit heeft TPSolar beroep ingediend in

bij de rechtbank Overijssel. De stand van zaken van de beroepsprocedure is dat TPSolar in afwachting

is van het verweerschrift van de Raad en een datum voor de behandeling van het beroep op zitting.

8. De uitkomst van bovenstaande beroepsprocedure is op dit moment ongewis, echter heeft TPSolar

gegronde redenen aan te nemen dat het besluit tot weigering van de vvgb bij de bestuursrechter geen

stand zal houden. Reden waarom TPSolar ook vooruit kijkt, naar het moment dat de rechtbank mogelijk besluit de weigering van de vvgb te vernietigen en de Raad de opdracht te geven, met inachtneming van de overwegingen in de uitspraak, een nieuw besluit op de aanvraag van TPSolar te nemen. In dat geval neemt de Raad in beginsel een beslissing met inachtneming van het op dat moment geldende ruimtelijk beleid (de zogeheten beslissing ex nunc), tenzij de rechtbank anders heeft bepaald. Hierdoor kan de situatie ontstaan dat de aanvraag voor het zonnepark wordt getoetst aan het nog vast te stellen beleid.

9. Een beslissing op basis van de Wijziging beleid duurzame energie heeft voor het Zonnepark vergaande consequenties. Het Zonnepark is immers op basis van het concept Wijziging beleid duurzame energie gelegen in een uitsluitingsgebied voor grootschalige duurzame energie. In dit geval zou een strikt juridische benadering betekenen dat de aanvraag voor het Zonnepark enkel kan worden afgewezen omdat het Zonnepark in het nieuwe beleid, wat vermoedelijk geldend is vanaf eind 2021 / begin 2022, in een uitsluitingsgebied ligt voor grootschalige energie-opwek. Dit, terwijl de enige reden dat het Zonnepark nog niet is vergund de lopende beroepsprocedure is tegen

de weigering van de aanvraag.

II. Conclusie

10. Reden waarom TPSolar het College en de Raad verzoekt bij het opstellen, respectievelijk vaststellen, van de Wijziging beleid duurzame energie specifiek overgangsrecht op te nemen met de strekking dat concrete initiatieven, waaronder begrepen het Zonnepark, zoals verwoord bij het intrekingsbesluit van 17 december 2018, ook na vaststelling van de Wijziging beleid duurzame energie worden getoetst aan het “Beleid zonneparken”, zoals vastgesteld op 26 juni 2017.

11. Tevens verzoekt TPSolar u de locatie voor het Zonnepark niet op te nemen als onderdeel van het

gebied waar grootschalige duurzame energie wordt uitgesloten. De onderbouwing van de geschiktheid van de locatie volgt immers uit de stukken van de aanvraag om omgevingsvergunning voor het Zonnepark.

12. Graag vernemen wij van u een reactie op deze zienswijze. Wij zijn graag bereid een nadere toelichting te geven op de zienswijze.

Met vriendelijke groet,